

SKÓT ÉS ANGOL HATÁS ARANY JÁNOS BALLADÁIBAN.

A skót népballadán kívül más hatással is számot kell vetnünk. Rövidesen kiderül, hogy egy angol anthológiának egyik költeménye is megtermékenyítette Arany képzeletét.¹ A ma már egészen elfeledett XVIII. századi költőnek, *Anna Lætitia Barbauld*nak *Edwin and Ethelinde*je erősen hatott Arany Jánosra. A magyarázatul közölt bevezető sorok is dicsérik *Edvin és Ethelindeot*, «a kitünő, szép balladát».²

¹ *Handbuch der englischen Sprache und Literatur*, Poetischer Theil, Berlin bey C. G. Neuck, 1811. Szerkesztették *H. Nolte* és *L. Ideler*. Azon a példányon, mely rendelkezésemre áll, ez olvasható: *Ács Zsigmondé*, 4 frt. 30 kr. Ács Zsigmond autogrammjára két helyen is előfordul. Ács Zsigmond Arany Jánosnak Nagykőrösön tanártársa volt. Hogy Áccsal az irodalmi érdeklődés közvetlensége a kartársi viszonyt még bensőbbé tette, néhány adat könnyen igazolhatja. Ács Zsigmondról 1855 július 1-én kelt levelében ezt írja Szász Károlynak: «Ács Zsiga elmegy... Ács pap lesz a Duna mellett valami Fogtő vagy Foktő nevű faluban. Sic transit gloria mundi.» (Lev. II. k. 72. l.) Összeköttetésbe lép Ács Zsigmonddal a Shakespeare-fordítás ügyében is. Tomori Anasztáznak ezt írja: «Ács Zsigától most várom a választ.» Tomori Anasztázhoz írott leveleiben még többször hivatkozik Ácsra. (Lev. II., 131., 132. l.)

Ács Zsigmond 1851 szeptember 18-tól 1854 júliusáig volt Nagykőrösön. A görögöt tanította. Arany János, kiről *Benkő Imre* azt írja, hogy «összebarátkozott csakhamar tanártársaival», kik «szorosan összetartozó kis társasággá tömörültek» (*Arany János tanársága Nagykőrösön*. 20. l.), jó viszonyban volt az európai műveltségű Ács Zsigmonddal is. Fokozhatta ezt még az is, hogy Ács volt a tanári könyvtár őre. Valószínű, hogy Ács maga hívta fel Arany figyelmét az angol anthológiára. Valóban, Arany János nagykőrösi tanárkodásának idejére esik balladatermelésének aranykora. «Innen (Kőrösről) — mondta Arany kőrösi szobra előtt Beöthy Zsolt — indult meg balladáinak sora *Rozgonyiné*-től a *Walesi bárdok*-ig, a conceptio és jellemrajz e kis remekeié, melyekben, éppen mint a gyémánt fényében, együtt látszik ragyogni a tűz és a könny» (*Budapesti Szemle*, 1910, IV. k. 128. l.)

² *Ibidem*, 585. l.

Bor vitéz kedvese kisírta szép szemét, mert apja másához erőlteti. Eskü elől az erdőbe szökik. Az *Ethelindetől* fájdalommal búcsúzó *Edwin* is az erdőben ad találkát a leánynak.

Éji órán zúg a rengeteg, mikor *Bor* kedvese elindul az erdőbe. Midőn *Ethelinde* útra kelt a vadonba, akkor is elhatalmasodott a sötétség. Szíve minden zajra megreszket. Keblében éltető remény s fagyasztó félelem váltakoznak. Majd rút vihar tör ki. Szegény *Ethelinde* elrémülve nézi a fenyegető égboltot, a puszta erdőt s kínosan szenvedni át az éj borzalmaival. Kedvese nem jó, hiába várja. Dúló viharban bolyong, majd gyötrelmeiben istenhez imádkozik.

Bor vitéz kedvesét az apa másához akarja erőltetni, *Barbauld* balladájában is vad erőszakkal áll a leány apja a szerelmesek útjába. *Bor* menyasszonya épen úgy, mint *Ethelinde* az erdőbe szökik. Arany egyegy vonással rajzolja a képet, a bécset-völgyet megülő vak homályt, a hús szél zörrentette puszta fákat, a zúgó, kisértetlepte erdőt. *Barbauld* az *Ethelinde* lelkében tusázó gyötrelmeket részletesen, bőbeszédűen festi.¹

Már eddig is több közös részletre mutathattunk a két balladában. Arany János mesteri költeményében a leány előtt egyszerre *kápolna* tűnik fel, képzelete kápolnává építi a romokat:

Egy kápolna romban ott áll,
Régi fényét visszakapja,
 Zendül a kar, kész az oltár,
 Díszruhában elhúnyt papja.

Az illúzióknak mindég van valami magva, a valóság valamely mozzanata, de van-e ezúttal olyan alapja, hogy a romok között fény elöntötte oltár képe támadhatna az erdőben bolyongó leány lelke elé? Hiszen vak homály borul, sűrű ború terül bécrcre, völgyre s az erdő mély árnyat hány. Hogy illúziója van, érthető, de hogy ez az illúzió épen *ilyen*, külső körülménnyel magyarázható.

Ezt a tényezőt is *Barbauld* balladája, Arany János forrása érteti meg velünk. Mikor *Ethelinde* gyötrődve, kétségbeesve bolyong az erdőn, *világosságot pillant meg, gyertyafény nyomul feléje s irányában halad*:

At length a distant taper's ray
 Struck beaming on her sight,
 Thro'brakes guides her fainting steps
 Towards the welcome light.

¹ *Barbauld* Bürger *Lenorejét* Taylor fordításában előkelő irodalmi (edinburghi) társaságban nagy hatással felolvasta. (W. Scott: *Minstrelsy* IV. k., 56—58. lk.)

Az erdő sűrűjében felvillanó fény remete kunyhójából sugárzik. Barbauld költeményében remetelak, Aranyéban — a bolyongó menyasszony lelkén át — kedves kápolna szelíd képe enyhíti a sívár vadon kísérteti hangulatát.

Barbauld balladájának befejező része csak egy mozzanatban hasonlít *Bor vitéz*hez: a szerelmesek halálában. A halálra sebesített Edwint a remetelakba hozzák. A halódó ifjú még egyszer felnéz kedvesére, kiszenved. Ethelinde utána hal.¹ A halálban való egyesülésnek ezt a mozzanatát Arany mellőzi. Meggyőződhetünk, hogy ezúttal már a skót népköltészet ihleti.²

Arany János a kettős hatásra olyan remekművet ír, melyben a lélekrajz, a mesteri nyelv és páratlan nyelvművészet feledhetetlen varázssal ragadják meg az olvasót.

IV.

A kidolgozás shakespearei művészetét kell kiéleznünk a *Walesi bírdokat* tárgyaltunkkor is. Arany János ennek a költeménynek az anyagát is ugyanabból az anthológiából meríti, mint a *Bor vitéz*ét, de a népköltészetnek ezúttal már nincs szerepe.

¹ *Anna L. Barbauld: Edwin and Ethelinde, Ideler és Nolte Handbuchjában: 587—590. lk.*

² Némi hatással volt Arany Jánosra az *Alcanzor and Zayda* c. ballada is, melyet *Percy gy.*-ben épen úgy olvashatott, mint *Ideler és Nolte* anthológiájában. A szerelmeseknek el kell válniok, mert *Zayda kegyetlen apja ellenzi szerelmöket.* (*Id. és N. anth. 590—593. lk.*)

Az a motívum, hogy a bérci fok közt sívó bagoly mintegy a leány szomorú sorsát jelzi, erősen emlékeztet *Ideler és Nolte* anthológiájában *Jerminghamnek, The Magdalens* c. k.-ben a következő versszakra:

Her mind recalls how at the awful hour
The dismal owl screamed her shiv' ring note,
How shrieked the spirit from the haunted tow'r. (580.)

Mallet tragikus költeményében, az *Edwin and Emma* c. balladában is ugyanaz a helyzet, mint *Bor vitéz*ben. A kedvesét sirató *Emma* a temetőben bolyong, fagyos szél fú:

... the dark owl screamed

Her lovers funeral song. (*Ideler és Nolte, 387. l.*)

Hatott még Aranyra *Tickelnek* tragikus szerelmi történetet regélő *Colin and Lucy* c. balladája (*Ibidem, 276—278. lk.*), *Pope* borus *Eloisa to Abelardja* (*Ib., 295—305. l.*) és *Graingernek Junio and Theana* c. tragikus tárgyú költői elbeszélése. (*Ib., 396—400. lk.*)

A *Walesi bárdok* tárgyát *Ideler* és *Nolte* gyűjteményének két költeménye szolgáltatta. Gray Tamásnak *A bárdja* és *Warton Tamásnak Arthur király sirja* című műve. Az idegen hatást izmosítja Arany korának sivár politikai hangulata s így e költeményen is rajta van «a pszichologiai dátum nyoma».

Gray a walesi bárdokról pindarosi ódát (a pindaric ode) ír. Ehhez a költeményhez a következő jegyzet járul: «Első Edward, miután befejezte Wales meghódítását, megparancsolta, hogy mindazokat a bárdokat, kik hatalmába jutottak, végezzék ki.»¹ Ez a hagyomány ihleti Gray Tamást, hogy a walesi bárdokat megénekelje.²

Edwardot Walesben átok fogadja. Gloster, Edward kísérője megdöbbenve hallgatja, a másik kísérő, Mortimer fegyverre szólítja a megátkozott Edward király embereit. Zordon sziklán agg bárd jelenik meg s mesterkézzel, prófétatúzzal pendíti lantját, mely csak zokogni tud. Elpanaszolja, hogy Cambria végzetes napja óta elhallgatott Hoel hárfája, Llewellyn dala, elnémult Cadwallo nyelve, Urien sirba költözött, Modredet a hegyek siratják. Haldokló walesi nemzetük vészkiáltásai közt szállott el a lelkük. De az agg bárd jós szeme a jövőbe pillant, látja II. Edward kínos haláltusáját, az elhagyott III. Edwardot, a hatalmas királyt, kit egy szív sem szán, egy könny sem sirat, a pompázó II. Richardra kegyetlen szomjúság s éhhalál vigyorog vézesen, hallja a belső háborúk ijesztő robaját, előrémedeznek a fehér és a piros rózsa áldatlan tusái. A Wales-típró zsarnoknak azt is a fülébe dörgi, hogy hitvese nemsokára a sír ölébe hull. Az öreg lantos látomásában édes vizsgálatást talál Erzsébet, Shakespeare s Milton elbűvölő jelenéseiben. A bárd átokszavak után a hegy magasából a zúgó árba veti magát.

Gray költeményében a legsajátságosabb mozzanat a *vaticinatio post eventum*. Az agg bárd úgy átkozza a Walesben zsarnokoskodó I. Edward királyt, hogy jós-lélekkal családjának iszonyú végzetére mutat. Ez kissé lomha eszköz, célozgatásaiban burkolt, siető utalásaiban pedig homályos eljárás. De helyel-közzel az átok kifejezésében ihlet van. Az izzó gyűlölet sugalmazta szárnyaló lendület megtette hatását Arany Jánosra. Megragadta még az átokszóró agg bárd ihletett, fenséges alakja is. Valóban, Arany János mesteri balladájában az ajtó megől emelkedő, fegyvercsörgést, halálhörgést dalló, zsarnokfeddő «ősz bárd»-nak, a «fehér galamb»-nak tisztos, nemes alakja élénken emlékeztet Gray öreg lantosára, ki zordon sziklafokról zúdítja gyűlö-

¹ *Ideler és Nolte* anth.-ban, 430. l.

² *Thomas Gray: The bard, Ideler és Nolte* anth.-ban 340—345. lk.

lete láváját Wales ádáz gyilkosára. Lenyügözte Arany lelkét Warton költeményének *Ősz bárdja* is.¹

Az ifjú bárd énekén is érzik Gray hatása:

Ah lágyan kél az esti szél
Milford öböl felé,
Szüzek siralma, özvegyek
Panasza nyög belé.

A természet könyörülő lelke befogadja a panaszt, a sóhajt. Így énekel Gray bárdja is. Elsírja, lent «szörnyű hangokat nyög minden óriási tölgy, elhagyott barlang a hegyi patakokba», hogy rekedt morajlásaikkal a zsarnokra «bosszút leheljenek».²

Van még Gray költeményének egy indítéka, melyet Arany János a lélekbúvár nagy művészetével aknáz ki: a *büntudat*. Az ősz bárd azt mennydörgi, elköltözött bárdtársai elhagyják sírjaikat, hogy Edwardot rémítgessék:

They do not sleep
On yonder cliffs, a griesly band
I see them sit, they linger yet
Avengers of their native land
With me in dreadful harmony they join
And weave with bloody hands, the tissue of thy line.³

Arany János költeményében a bárdok átokzúdtításának mintegy kerete a *lakoma*. Ez sem Arany János leleménye. Edward király *Montgomery* várába szállt. A vár ura jól tartja, megvendégeli. Arany János ezt a mozzanatot *Warton: Arthur király sirja* című költeményéből meríti. Erre is Ideler és Nolte gyűjteményében talált. Nagyon érdekes a költeményhez fűzött bevezető magyarázatban a következő: «II. Henrik királyt, minthogy hadjáratra vállalkozott Irország ellen, hogy a Roderick King of Connaught keltette lázadást elfojtsa, Walesen

¹ Advanced a bard of aspect sage
His silver tresses, thin besprent
To age a graceful reverence lent...

Warton: The grave of King Arthur, Ideler u. Nolte, 528. l.

² Ibid., 431. l. — A *Milford öböl*, visszaemlékezés Shakespeare *Cymbeline*-jére: Leonatus Pisaniónak meghagyja, hogy hűtlennek gondolt nejét, Imogént *Milford öblé*hez édesegesse. Előfordul a *Milford* név III. *Richard*ban is. A IV. felvonás IV. színében Catesby jelenti III. *Richard*nak, hogy *Richmond Milford*nál hatalmas haddal szállt ki.

³ U. o. 432. l.

keresztülvivő útjában a *walesi bárdok* énekei mulattatták». Egy bárd Arthur király sírjáról énekel. A bárd énekének a hatására II. Henrik abba a kastélyba megy, hol Arthur pihen. Ez Warton költeménye szerint Cilgarran vára Pembrokshireban, melyet — mint a bevezetésben olvassuk — Roger *Montgomery* úr emeltetett. Montgomery II. Henrik királyt fényes lakomával fogadja. A boltozatot ezer fáklya világítja meg. A serlegekben csillog a mézbor:

From massy cups with golden gleam
Sparkled the red metheglins' stream.

A *walesi bárdok*ban is száz szolga hord mindent, mit a szép sziget terem:

S mind ami bor pezsegve forr
Túl messzi tengeren.

Hogy Montgomery úr fokozza a lakoma fényét, bárdokkal énekeltet az ősi dicsőségről:

While gifted bards, a rivel throng
— — — — —
To crown the banquet's solemn close
Themes of British glory chose.

A tárgyalt mozzanatok eléggé igazolják, hogy Arany János forrásai a fejtegettem két költemény, melyeket művészi célja szerint használ.

Arany János mindazt, amit forrásaiban talált, lélekfestő művész módján dolgozza ki.¹ Minden mozzanatot bensővé tesz s nagy művészettel mélyíti ki. Legmegfelelőbb eszközei az illúzió, a hallucináció és az örület. Az, amit Gray költeményéből merített, a *Walesi bárdok*ban épen úgy hallucinációvá mélyül, mint *Janfarie Katalin* nyers anyaga az *Éjféli párbajban* vagy a magyar népballadáé az *Árva fiú*ban. Abban a pillanatban, mikor alkalmas balladatárgyra bukkan, mindjárt előtte a minta: *Shakespeare*. Méltán nevezte Gyulai Pál Arany Jánost a ballada Shakespearejének. Arany úgy avatta Shakespeareivé a balladát, hogy forrásaiból a nagy tragikus költő eszközeivel varázsolt remekműveket. *Petz Gedeon* Ágnes asszony egyik forrását Chamisso *Die Jungfrau von Stubbenkammerjében* találta meg.

¹ *Kéki Lajos Arany János elbeszélő költészete* című dolgozatában arra mutat rá, hogy *A képmutogatón* Tennyson hatása érzik. (*Bud. Szemle*, 1911, 256. l.) Ennek a megállapításnak nagyobb értéke volna, ha Kéki pontos megjelöléssel igazolta volna.

Nem csodáljuk, hogy Petz a lélekrajz művészetéről ezt írja: «A tébolyodás rajza valóban méltó volna Shakespeare géniuszához is».¹ Arany János a balladában tökéletes műveket alkotott, melyeket Shakespeare tragédiáival mérhetünk össze. Ezekben a kis tragédiákban is a lelkek vergődő válsága a legmegragadóbb. Arany költészetében a benső, ennek tusái, küzdelmes viharai vagy félelmesen ásító örvényei shakespearei mértéket követelnek. Erre a lelki mélységek felé tartó repülésre Arany János géniuszának szárnyai Shakespeare példájára bátorodtak.

Shakespeare már ifjúkorában is eszményképe volt. 1845 december 4-én közli Szilágyi Istvánnal, hogy *Macbeth*, «Bánk bán», *III. Richard* s «Angelo» között összehasonlításokat tesz.² 1846 február 2-án pedig azt írja Szilágyinak, hogy minél több új francia, angol, német s ezekből összelopkodott magyar elbeszélést, regényt vagy színművet olvas, «annál több Homert és *Shakespeare*t hozzá».³

Macbeth, *III. Richard* példáin okul. A csudát alanyivá, shakespearei remekeken finomodott művészetével a zaklatott lélek hallucinációjává mélyíti. *Hamlet*, *Macbeth*, *Julius Caesar* és *III. Richard* arra tanítják, hogy a tragikai hatású csuda csak az izgatott vagy a vergődés örvényein hánykódó lélek önalkotása lehet. Az iromba csudát, a nyers babonát kárhoyztatta. Ezért itéli el Jókai Mór egyik novelláját: «Nekem úgy tetszik — írja Szilágyinak 1847-ben, — mintha a költő rémes éjfélen *lepedős kísértet-alakban üldözn*é az olvasót, rettegve maga, rettegtetve mást. *Én nem hiszem, hogy a költészet célja a hajmeresztés legyen.*»⁴

¹ Petz Gedeon: *Arany János «Ágnes asszony»-áról*. Egy. Ph. K., 1905, 894—896. lk.

² Levelezés, I. k. 7. l.

³ Levelezés, I. k. 15. l.

⁴ Levelezés, I. k. 31. l.

A Shakespearerel való részletes összevetés felesleges, annyira szembezők a hatás. Különben is foglalkoztak már e kérdéssel. Először *Greguss Ágost* tárgyalja *Shakespeare pályájában*. *Jancsó Benedek Arany János lelki betegéről* c. tanulmányában az általános pathológiai kutatásokat is figyelemmel kíséri. Különösen *Maudsley*-vel foglalkozik. Tárgyalja *Hamlet*, *Macbeth* és *Széchenyi* látomásait. Arany balladái és Shakespeare tragédiái közt értékes párhuzamokat von. Kund Abigél katasztrófájáról azt mondja, hogy Arany János igazi kórtani szabotossággal rajzolja. Méltán veti össze *János király* egyik jelenetével. *Ágnes asszonyt Lear király*-lyal hasonlítja össze. (*Figyelő*, 1884, 321—340. lk.) *Riedl Frigyes* mesteri *Arany János*-ban értékes jegyzet szól Sh. hatásáról. Példaképen emlitem *Riedl Frigyes* összevetései közül: «Tuba Ferkóban az alvajáras oka egy bűn tudata, ami

Shakespeare hatásán kívül még olyan mozzanatra kell utalnom, mely nem kevésbé jelentős. A kedélyélet rajzára Arany Jánosnak a Percy közölte balladák is remek példákat adtak. Arany a Percy kiadta skót népballadákban láthatta, hogy a lelkiállapot jelzése megkapó bennök. A *gyermekek az erdőben* című balladában a gonosz rokon nagy lelki kinokat érez:

His conscience felt an hell! ¹

Egy másik balladában az ádáz féltékenységében kegyetlenkedő asszony egy szép leányt kerget halálba. A féltékeny nőt *a lelki vádák megörjítik*:

The wicked lady at this sight,
With horror strait ran mad
So raving dy'd.²

A nő bukásában a lelkiállapot rajza részletes. Az elhagyott leány kebléből mély sóhajok szakadnak ki, nem tud pihenni, kínos gyötrelmeket szenved, halálát érzi, mely végre megváltja.³

A *kis Musgrave és Bernáthné* c. balladában Bernát lord a gyilkosság után kínos lelki vádakat érez.⁴

A székely balladákban a lélek ilyen sivár vergődésére s kínzó borújára nem akadunk. Mennyire elhalványodik *Budai Ilona* keserve a skót balladák szenvedőinek maró büntudata mellett. Arany János léleklátásának ereje Shakespeare és a skót balladák kettős hatására izmosodott.

V.

A skót népköltés szerkezeti sajátosságainak a hatása nem kevésbé jelentős. Arany János a skót balladáknak nemcsak tragikai és kómikai szellemét lesi el, Percy és Scott gyűjteményeinek nemcsak

Sh.-féle felfogás (pl. *Lady Macbeth.*), III. k. 16. l. *Zlinszky Aladár, Arany balladaforrásai* c. jeles forrásnyomozó tanulmányában kiélezi, hogy V. Lászlóban shakespearei hatásokat lehet kimutatni. V. László vergődései *Macbeth* és III. *Richard* kínos éjszakáit juttatják eszébe. V. László és Shakespeare tragédiáinak még egy közös vonására utal: a sympathikus természetérzésre. Értékes *Ágnes asszony és Macbeth* összehasonlítása is. (*Irodalomt. Közl.*, 1900, 132—133, 281—282. lk.)

¹ Percy, III. k. 154. l.

² Percy, III. k. 234. l.

³ Percy gy.-ben: *The Lady's fall*, III. k. 120—125 lk.

⁴ U. o. III. k. 60—64 lk.

tárgyai hatnak reá, hanem a balladák alkatának sajátos módját is vizsgálja, megépitésük titkait is éber figyelemmel fürkészi. Legmeggyőzőbb bizonyságunk *Rozgonyiné*.¹

A vitézség egyik legremekebb költői kifejezése, a magyar hősi balladák egyik legigazabb gyöngye, *Rozgonyiné* mintája is skót népballada.²

Rozgonyiné hősiségét történeti adatok bizonyítják. Legfontosabb forrásunk Rozgonyiné vitézségéről Zsigmond királynak 1433-ban kelt adománylevele. *Zlinszky Aladár* kimutatta, hogy Arany János *Rozgonyiné* tárgyát Szalay László nagy történeti munkájából merítette.³ Zlinszky a történelmi forrás kinyomozása után a költemény befejező versszakairól ezt írja: «Különben a költeménynek erre a részére, a gálya, vésszel teli hajózás gondolatára Arany János vallomása szerint egy skót ballada, az általa fordított *Sir Patrick Spens* is volt némi hatással». ⁴ Ezek a sorok kissé zavarosak és nem kevésbé megtévesztők. Arany János Pákh Albertnek 1853 február 6-án írott levelében csakugyan bevallja, hogy skót ballada volt *Rozgonyiné* mintája, de egy szóval sem mondja, hogy ez a ballada épen *Sir Patrick Spens*. Arany skót balladát említ a levélben, le is fordít egyet, Zlinszky pedig buzgó hamarsággal azonosítja az Arany fordította és említette két balladát. Arany a levélben nyíltan bevallja, hogy a mintául választott skót balladának a *menetét* követi. Ezúttal csupán *balladaszerkezeti kérdésről* van szó.

¹ Ezúttal jegyzem meg, hogy Arany balladáinak és a skót népköltészetnek közös indítéka még a *hősiség*. *Willoughby lordról* érdekes skót ballada szól: Norris-szal és Turnerrel hősiessen harcolt W.; lelkesen tüzei katonáit s fényes diadalt arat az ellenségben. (*Percy, Brave Lord Willoughby*, II. 185—189. lk.) Egyik ballada azt éneklie meg, hogyan foglalta el Howard Cadix városát. A ballada büszkén hirdeti a diadalt, a spanyolok meghódolását. (*Percy, The winning of Calcs*, II. k. 190—194. lk.) Egy másik ballada arról regél, hogy a skót királyt az ellenség megtámadja s *Hardyknute* védi meg hősi küzdelemben. (*Percy, Hardyknute*, II. k. 81—94. lk.) Aranyban erős volt a történelmi érzék s figyelme elől nem surranhattak el a skót népköltés hősi balladáit sem. Az, aki *Szibinyányi Jankról*, Szondiról drámai erejű balladákat írt, inkább okult a hősiség eleven étellel és cselekvő mozgalmassággal teljes alkotásain, melyeket a skót balladaköltészetben talált, mint Czuczornak és Garaynak szónokiasságba puffanó áradozásain. Hősi vállalkozás a tárgya *Sir Patrick Spens*nek is, melyet Arany mesterien fordított.

² *Levelezés*, II. kötet, 83. l.

³ Id. tanulmány, 273—275. lk.

⁴ Id. tanulmány, 275. l.

Percy püspök gyűjteményének valóban van egy olyan balladája, mely azoknak a tényezőknél, melyeket Arany Pákhhoz írott levelében jelez, pontosan megfelel: ez *Ambree Mária*.¹ Ambree Mária is vitéz nő, mint Rozgonyiné. Hősiségét történelmi forrásokkal nem tudjuk igazolni. A skót ballada tárgya valószínűleg az 1584-iki eseményekkel kapcsolatos. A páрмаi herceg Gentet elfoglalja s több győzelmet arat a hollandokon.² Ennyi lehet az amazonballada történelmi alapja.

Mikor a vezérek Gent ostromára indultak, megvágották katonáikat, de Ambree Mária volt a legkiválóbb. Mikor a szeme láttára áruló módon megölték a kedvesét,³ megfogadta, hogy kemény bosszút áll. Katonáit lelkes szavakkal buzdítja. Az eget is megtölti lövései füstje s golyói sorra pusztítják az ellent. De elárulják, visszavonul, erős várba zárkózik. Ellenségei megtámadják. Abban bizakodnak, hogy Ambree Mária nem tud sokáig védekezni. A vakmerő leány a vár-falakra megy. Az ellenség kapitánynak hiszi, de Mária elárulja, hogy csak egyszerű angol leány. Az ellenséget is bámulatra ragadja. A páрмаi herceg is hallja hírért, feleségül kéri s gazdagon megajándékozza.

Igazolhatja-e *Rozgonyinének Ambree Máriaival* való összevetése, hogy ez volt az a ballada, mely hatott Aranyra, melynek a menetét követte?

Arany balladájában a harcra készülés, Rozgonyiné hősisége s a dicsőség szárnyalása a főmozzanatok. Ugyanerre a három főtényezőre mutathatunk *Ambree Mária*-ban is.

Rozgonyiné puha keblét páncélba szorítja, kardot is köt, gyöngyös főkötőre sisakot borít, piros csizmáin ezüst sarkantyú villog, acélpatkós paripája felleget ver a poros úton. Ambree Mária is páncélinget ölt:

A fair shirt of mail then slipped on she.

Sisakot, kardot, páncélkeztyűt szerez:

A helmet of proof she straight did provide,
A strong arming sword the girt by her side,
On her hand a goodly fair gauntlet put she,
Was not this a brave bonny lass, Mary Ambree?

¹ *Percy*, II. 181—185. lk.

² L. *Robert Armstrong: Old ballads of England and Scotland*, 1909. 198. l.

³ Hasonló helyzet van az *Egri leányban*:

Szeretője keblét a mely átalverte,
A vasat, a vasat kézből kitekerte.

Rozg.-t 1852-ben, az *Egri leányt* 1853-ban írja.

Máriának szerelem sugallta vitézkedése is erősen hat Aranyra. Ambree Mária kedvese, Major János miatt száll csatára, azért, hogy megbosszúlja. Rozgonyiné keblét is töri a páncél, de jobban a gond, az aggdódás szeretett férje miatt.

Feltűnő a harmadik mozzanat, a ballada hősdaliás kihangzása, a hősmagasztalás epikai csattanója, a szájról-szájra járó hír:

Egy árva szó sem beszéli
Zsigmond győzedelmét,
Mind a világ, széles világ
Rozgonyi Cicellét.

Ambree Máriáról is szárnyaló hír zeng:

Therefore English captains of every degree
Sing forth the brave valours of Mary Ambree.¹

A két ballada hármas tagoltsága, három részre oszthatósága a tárgy feltűnő rokonságán kívül is bizonyítja az idegen népköltészet hatását. Erről a hatásról tanuskodnak Arany János balladáiban egyéb szerkezeti sajátságok is.

Elsősorban a *panaszdal*-alakot kell kiemelni. Költészetünknek legmegragadóbb panaszdala: *Both bajnok özvegye*. Az özvegy panaszából, melyet gyermekeinek sír el, mindent megtudunk. Csak az árvai szegény kenyérből szelhet nekik, nem puhából, nem fehérből. A rokonhad birtokukba ült. Aki védelmezné őket, messze költözött. Levél el nem juthat, izenő szó el nem hathat hozzá. Szemük fénye, édes apjuk sírba szállott. A csernai malom vámját más szedi. A domb, a völgy másnak zöldel. A jövevény azt sem tudja, merre bujdosnak el Both bajnok árvái.

A *panaszdal*, mely érzelmi visszahatásban tükrözi a multat s mintegy lírában rögzíti meg a történeteket, a skót balladaköltészetnek is jól ismert fajképe. Ebbe a csoportba tartozik a *Határszéli özvegy panasza*.² Az özvegy megölt férjét siratja. Kesereg, hogy cselédjei elhagyták, de nemes hűséggel őrizte éjjel-nappal a kedves tetemet, majd sírt ásott s maga temette el, sírhalmát zöld gyepvel takarta; nem tudna sohasem mást szeretni. A szegény, elhagyott leány panasza valóban megkapó a *Willow, willow*,

¹ *Mary Ambree*, Percy gy.-ben, II. k. 181—185. l.

² *The lament of the Border Widow*, W. Scott *Minstrelsy*-jében, II. k., 97. l.

willow című balladás képbén.¹ A *Bonny Bee Home* című skót népballadában egy leány tengerbe veszett kedvesét siratja.² Remek mintául szolgálhatott *Bothwellné panasza* is.³ A szerencsétlen nő búbanatát kis gyermekének zokogja el. Míg gyengéden ringatja s édes szavakat mond neki, megsiratja szomorú sorsát.

A balladának ez az alakja ismeretes a *székely-magyar* népköltészetben is. Egy székely panaszdalban csalódott szerelmes kesergését halljuk. Ha az ég minden csillaga íródeák, a föld minden fűszála penna, az erdő minden levele papiros, tenger sűrű habja tinta volna, mégsem írhatná le búját, bánatát, élte szomorúságát. Levelet szeretne küldeni hűtlen kedvesének. Ha rigóra bízna, elcsácsogná, méhecskére, virágra szállna. A szelet kéri, vigye el levelét, tegye ablaka végére, fujja a keblére. Ha nem élhet rózsájával, «végit adta isten» gyászos életének.⁴

Valóságos remekmű ez a panaszdal :

Rózsából lesz temetőm,
Liliomból lepedőm,
Rozmaringbul kereszttem,
*Soha el nem felejttem.*⁵

Nemcsak a *Both bajnok özvegyében* nagy művészettel kifejezett panaszdal gyökerezik a skót-angol és székely-magyar népköltészetben, hanem Arany János balladáinak másik szerkezeti sajátága is: a *drámai erejű párbeszéd*. Arany balladáiban a párbeszéd elevensége a drámaiság egyik legfontosabb eszköze. V. Lászlóban a ballada tragikai, zaklatott modorához alkalmazza, szelid és édes a madárka s a leány beszélgetése az *Egri leányban*, eleven, mozgalmasságú *Mátyás anyjának* sürgető kérdése s a szolgák fürge gyors ajánlkozása. Kintűnő mintákat nyújtott Aranynek *Percy* gyűjteménye. A *szürke rendi barát-ban*⁶ a párbeszéd fürge frissességű, drámai veretű a *Lázadás éjszakon* c. balladában *Percy* grófnak s feleségének a beszélgetése is.⁷

¹ *Percy* gy.-e, I. k., 159—163 lk.

² *Child* gy.-e, IV. k., 318. l.

³ *Lady Bothwell's Lament*, *Percy*, II/165. l.

⁴ *Kriza: Vadrózsák*, 10—11. l.

⁵ *Erdélyi: Népdalok és mondák* I/58. l. Ezúttal jegyzem meg, hogy Arany János balladáinak a székely-magyar népköltéshez való viszonyát *Arany János és balladaköltészete* c. dolgozatomban tárgyalom részletesebben (*Uránia*, 1912, 80—84. ll.)

⁶ *Percy* gy. I. k. 203—208. lk.

⁷ U. o. I. k. 228. l.

Van Kriza *Vadrózsáinak* egy balladaszerű költeménye, melynek egyetlen leíró sora sincs, az egész párbeszéd.¹

A drámaiság követelése mintegy a gyors leperdülés. Ebből természetesen következnek a *leíró mozzanatok* teljes hiánya. Egy-két esetben valóban gyors, szakgatott, homályos a skót ballada épen úgy, mint az Aranyéi. De épen ezúttal van szükség nagy óvatosságra, hogy a *ficta universalitas* hinárjába ne bonyolódjunk. Az a bizonyos homály csak ritkán üli meg a skót balladákat. *Percy, Scott* vagy *Child* gyűjteményeinek a balladái nagyon sokszor részletezők, világosak s nem rohanó futásuak.

Riedl Frigyes azt írja Arany Jánosról, hogy «a ballada csapongó, lobogós megvilágításában a népköltészet nyomán halad».² Ez a megállapítás csak néhány esetben igazolt. Ha ez így volna, akkor *Rozgonyiné*t, a skót balladatanulmányának ezt az első termékét hogyan lehetne magyaráznunk s hogyan értenünk a hős asszony fegyverkezésének *részletes leírását* épen a rohanó csapongással azonosított balladaiság szempontjából? A cikázó, fel-felcsapó megvilágításban szabadna-e még egy szemvillánásnak is vetődnie a gyöngyös arany főkötőre, kardra, gyémántos fogantyúra, pici piros csizmán csillogó ezüst sarkantyúra? Abban nagy igazság van, hogy Arany János «helyel-közzel — mint *Riedl* mondja — skótobb a skótoknál», de *ilyenkor* Arany a skót költésnek elkopott, meghézagosodott termékeire gondolt. Az eredeti skót ballada teljes, világos és biztos körvonalú.

*Asbóthné Ferenczi Sári*³ is arra mutat rá, hogy a székely népballadákban a balladai homály nem eredeti, hanem másodlagos és kopásból eredő.

Hogy Arany nem mindig a másodlagos mintákra gondolt, mikor balladáit írta, igazolhatta *Rozgonyiné* s mintája, *Ambree Mária*. Még legkomorabb balladái sem sietősek mindég. Milyen gyönyörű megpihenés *Ágnes asszony* zokogásának a leírása. Az út nem sűrgető, a művésznek van ideje, hogy az orcára hulló könnyet liliomról pergő harmatul, hattyú tollán csillámló vízgyöngyül fesse. Ettől a festő eljárástól a skót népköltészet sem tiltotta, sőt tanácsolta neki. *Szép Rosamond* könnyei is végigomlanak arcán, mint az *Ágnes asszonyén* :

Wich like the silver-pearled dewe
Ranne downe her comely face.⁴

¹ Cím nélkül, 12—13. lk.

² Id. mű. 50. l.

³ *A székely népballadáról*, *Egy. Ph. K.*, 1912, 203. l.

⁴ *Percy*, II. k. 116. l.

Van Arany János balladáinak a skót és magyar népköl emlékeztető még egy sajátos vonása, melyet *balladai tanács* fogásának nevezhetnénk. Arany balladáiban olykor finomabb szövetű ez a tanács, a balladák végéhez fűződő tanulság alakjába öltözik. Bende vitéz menyasszonya maga vallja, az elsőt nem érdemelte, a második őt nem, az Úr jegyesei közé véteti fel magát. A nyílt utca során lefutó Kund Abigél dala annak a tanácsnak a művészi mása, senki se játsszék könnyelműen az emberi szívvel. A *képmutogató* tanácsa kissé érdes, Dalos Eszti könnyelmű lépését a *Tengeri hántásban* ez a figyelmeztetés kíséri:

Ne tegyétek, ti leányok.

A tanács indítéka a maga széles bőbeszédűségével legnépiesebb *A hamis tanuban*.¹ A mélységből felbukkanó vén Márkus izgága kötődése után ezzel a tanácscsal végződik a ballada:

Ne feleljetek rá kőrösi halászok!
Kétélű a kérdés, bajt hozna reátok.
Kötni: összekötné hálótok egy bogba,
Oldni: széjjeloldná hosszan a habokba,
Halkan imádkozva evezetek itt el,
S ne mondjatok osküt, ha nem igaz hittel.

Az *Éjféli párbaj* forrásául szolgáló skót ballada azt a tanácsot adja az angol uraknak, ne keressenek feleséget a skótok között. *Bothwell hölgyének panaszában* a gyönyörű panaszdal természetes kihangzásául hallszik az, a leányoknak adott tanácsa, ne bizzanak. Eleven erejű a tanács mozzanata annak a balladának a végén is, mely egyik forrása volt a *Tetemre hívásnak*. A kegyetlen Allen Borbála leánytársainak ezt a tanácsot adja:

Farewell, she said, ye maidens all
And shun the faults I fell in.²

Egy székely balladában a zsvány halálra szánja feleségét. Ez meghagyja szolgáljának, mikor fejét veszik, ürmös borban mossa meg, takarja gyolcsba, vigye Moldvába, mutassa apjának, anyjának:

¹ *Riedl Frigyes* kimutatta, hogy Arany János *A hamis tanu* tárgyát Szabó Károlynak az *Új Magyar Múzeum* 1850–51. évfolyamában a helynevekről közölt értekezésének egyik *jegyzetéből* merítette. (*Kármán-Emlékkönyv*. 160–161. ll.).

² *Percy*, III/111. 1.

Hogy egész Móduva
 Vegyen példát róla,
 Senki a loányát
 Tolvajnak ne adja.¹

Egyik legnépszerűbb balladánkban, *Szőcs Marcsában* is izmos hatású a balladai tanács:

Leánytársaim, rólam tanuljatok,
 Hogy irigy legénnyel ne barátkozzatok.²

Arany János balladáiiban a skót népköltészet és az angol irodalom szolgáltatta tárgyakkal, indítékokkal és szerkezeti sajátosságoknak a vizsgálata mély tanulsággal jár. Minden mozzanat művészi célra tör, minden idegen forrásból merített elem művésze varázstégelyére kerül. Balladáiiban legfőbb lélektani elve az emberi lélek tusakodásainak művészi kiaknázása. A szenvedések láttán *Vigny*vel mondhatta volna: «*J'aime la majesté des souffrances humaines*». Lélektani vezérelve a maga körébe vont minden tárgyi elemet, minden szerkezeti részecskét. Ezért keresgélte s olyan mozzanatokra is ráirányult a figyelme, melyek mellett mások lomha közönnnyel haladtak volna el.³

¹ *Vadr.*, 137—138.

² *M. Népk. Gyűjt. Székelyf. gy.* 102. l. még *Erdélyi: Népdalok és mondák*, I/379. l. etc. — A madárkövetség indítékát is megtaláljuk Arany János balladáiiban. A fekete szélvészből lecsapó holló kiragadja a levelet *Mátyás anyjának* a kezéből, Prágába viszi, választ is hoz. *Az egri leány* ablakán is kis madár kocog, a szerelem hű madara, *édes szava* kedvesének. *Bor vitéz menyasszonyának* szomorú hírt visz a kis pacsirta. Arany balladáinak erre a népköltéssel közös indítékára rámutatott már Greguss Ágost is. Ki kell emelnem, hogy ez a motívum széles elterjedésű, csaknem minden nép költészetében megtalálható. A tót népdalban a szerelmes sólyomra bizza szomorú üzenetét. (*Tót népdalok, Kisf.-Társ.* kiad. 21. l.) Egy remek skót népballadában (*The Gay Goss-Hawk*), melyet *W. Scott* gyűjteményéből Arany János is ismert, a galambász héjának azt mondja a szerelmes ifjú:

You shall carry a letter to my love;
 Bring an answer back to me.

(*The minstrolsy of the Sc. Border*, II/152. l.)

Könnyen megismerheti, Anglia virágai között ő a legszebb rózsa. Ajtaja előtt nyírfa nőtt, szálljon reá s énekeljen, mikor kedvese a templomba készül.

³ *Péterfy Jenő* Arany Jánosnak nagyra, kicsinyre kiterjedő gondosságáról szólva, így ír: «*Igazán pontos sáfárja volt tehetségének*». (*Összegy. M.*, I. k. 285. l.).

«Ki tudja, — írja Toldy Ferencnek 1851-ben — mit, hol használhatok? Egy töredék, egy forgács, egy példabeszéd gyakran becses eszméket költ fel, s építőnek, míg műve nem kész, az anyag sohasem felesleges.»¹ Így alkotta balladáit is. *Vörös Rébék*ben népmondai töredékre épít.² Az idegenben talált anyagot lángelméjével alakította, szárnyaló lelke sugalmaira teremtette remekekké s művészi kifejező készségével biztosította hervadhatatlan életüket. Ezekre a mesteri balladákra is illik az, amit *Taine* mondott: «Az ilyenfajta munkák túlélnek a századot és a népet, mely létrehozta őket». Arany János dicsősége nemcsak a miénk, balladáit lehetnek a tanuk, hogy a világ-irodalomé is.³

ELEK OSZKÁR.

✓ *Hátrahagyott ir. és lev. III/248. l.*

² A *Tengeri hántás* alapja is babona, *A hamis tanúé* is.

³ Úgy értesültem, hogy Arany János könyvtárában megvolt Dickens *A Child's History of England*-je, melyben Dickens közli a walesi bárdokra vonatkozó mondát. «Van egy monda arról, — írja Dickens — hogy megóvándó a népet, valahogyan lázadásra ne izgassák bárdjaik és hárfásaik énekei, I. Edward ezeket halálba küldte. Nehányan közülök más emberek közé kerülhettek, kik kitartottak a király ellen. *De ez az általános megszárlás, úgy gondolom, maguknak a hárfásoknak az agyréme, kik, azt hiszem, éneket költöttek róla néhány évvel azután s a walesi tűzhelyek mellett addig énekelték, míg hitelre talált.* (I. b. 195—196. lk.)

Ez az utalás Arany János érdeklődését felkeltette a tárgy iránt. Dickens skepsise Arany Jánosnak a jegyzetébe szorult, melyben a walesi bárdok vértanúságáról azt írja, hogy «a történelem kétségbe vonja, de a mondában erősen tartja magát». Dickens könyvének csak érdeklődéskeltő jelentősége van, de *A walesi bárdok* főforrásai Gray és Warton költeményei.

FOLYÓIRATOK SZEMLÉJE.

A Pécs-Baranyamegyei Múzeumi Egyesület Értesítője.

1912. évf. 3. sz. — *Szentkirályi István: A jakabhegyi remeteház alapszabályai.* Közli a baranyamegyei, jakabhegyi remetéknek Tahí Ádám által 1764 táján készített alapszabályait, melyek nyelvi és stíláriis szempontból ma is tanulságosak.

Adalékok Zemplén Vármegye Történetéhez. 1912. évf. 1—4.

sz. — *Dessewffy József: Kazinczy Ferenc.* Új lenyomata gróf Dessewffy József Kazinczy-életrajzának, mely néhány nappal Kazinczy halála után készült s az Árpádia c. zsebkönyv I. köt. 228—246. lapjain jelent meg. — *Dongó Gy. Géza: Adatok Zemplén vármegye topológiájához.* A zempléni régi magyar dülönevek összegyűjtése a megyei levéltár birtokpörirataiból. Nyelvészeink figyelmét fölhívjuk a becses szógyűjteményre. — *U. az: A zempléni jakobinusok birtoktörténetéhez.* Kazinczy Ferenc, Szulyovszky Menyhért és Táncsics Ignác vagyonának leltára 1795-ből. A helytartótanács mindjárt lefoglaltatta és hivatalosan összeíratta a három zempléni «összesesküvő» vagyonát. — *U. az: Magyar rabok és rabnők török-tatár fogságban.* Az itt közölt XVII. századi magyar leveleket szintén melegen ajánljuk nyelvészeink figyelmébe. — *U. az: Boszorkánypörök nyomai levelestárunkban.* Művelődéstörténeti és nyelvi szempontból egyaránt becses magyar nyelvű jegyzőkönyvek a XVII—XVIII. századból. — *U. az: Kazinczy Ferenc jegyzetei vármegyénk levelestárának tárgymutatatóiban.* Kazinczy, mint a sátoraljaújhelyi megyei levéltár rendezője, egyes oklevelekhez megjegyzéseket írt, s ezeket közli is a szerkesztő.

Akadémiai Értesítő. 1912. évf. 10. sz. — Melich János: A leg-

régibb magyar nyelvű nyomtatványok. Rövidre fogva közli a cikkírónak már folyóiratunkban is megjelent eredményeit. — *Bayer József: Bauernfeld gróf Széchenyi Istvánról.* A neves osztrák drámaíró, műveinek mostani új kiadásában, Széchenyiről s az egykorú magyar műveltségi állapotokról hajmeresztő tájékoztatlansággal és rosszakarattal nyilatkozik. — *Hellebrant Árpád: Kriza János levelei Toldy Ferenchez.* Kilenc levél az akadémia kézírattárából. (1853—1868.) — *Márki Sándor: Fábian Gábor.* F. G. aradi szobrának leleplezésekor, jún. 16-án mondott beszéd.

Budapesti Hírlap. 1912. évf. 254. sz. — Gondán Felicián: Kúnizsy

Pálné, Magyar Benigna. — Életrajzi adatok, cikkírónak a Békefi-émlékkönyvben megjelent értekezése alapján.

Egyetemes Philológiai Közlöny. 1912. évf. 9. sz. — *Gálos Rezső* Bayer Józsefnek Schiller drámái a régi magyar színpadon c. művét, *Krausz István* Ferenczi Zoltánnak Rimay Jánosról írt életrajzát, *Király György* Kovács Antalnak és Pintér Jenőnek Listius-értekezéseit bírálják. (E művek ismertetéseit l. folyóiratunk 70., 138., 190., 408. l.) — *Bleyer Jakab* Gottsched hazánkban c. művéhez pótlásul Eszterházy Miklós grófnak egy Gottschedhez intézett levelét közli. — *Alszeghy Zsolt* Makó Pál jezsuitának Nicomedes c. iskoladrámáját összeveti Corneille hasonló tárgyú darabjával. — *Gálos Rezső* újabb adalékokat közöl Kiss János forrásaihoz. — *Czóbel Ernő* kimutatja, hogy az 1844. évi győri naptárnak az az elbeszélése, melyből, Zlinszky Aladár szerint, Arany János a Jóka Ördögének tárgyát vette, megjelent az 1842. évi Társalkodóban is: Szalay Mihály névaláírással. Az elbeszélés Vogl János osztrák költő nyomán készült. (Czóbel felveti azt a kérdést is: honnan vette Vogl a Jóka-mese tárgyát? Felelet: az Ezeregy Éjszaka regéiből, amelyek között megtalálható az egész Jóka-mese.) — *Zoltvány Irén* és *Heinrich Gusztáv* helyreigazítás címen a Carlyle-Gyulai-hatás kérdését vitatják.

Erdélyi Lapok. 1912. évf. 32. sz. — *Gyalui Farkas: A gyulafehérvári Batthyány intézet kiállítása.* Az Erdélyi Múzeum-Egyesület Gyulafehérvárott tartotta idei vándorgyűlését. Ez alkalommal a gyulafehérvári Batthyány-könyvtár egyházművészeti és könyvkiállítást rendezett s a régi ruhák, ötvösművek, könyvkötések és exlibrisek mellett egész sorát mutatta be az értékes középkori kéziratoknak és ősnymtatványoknak. Itt őrzik a híres aranykódexet, egy arannyal írott evangéliumos könyvet, mely még Nagy Károly idejében készült, s hazánkban a legrégebb írott könyv. A magyarországi eredetű latin kéziratok sorában az 1377-ből való esztergomi miséskönyv érdemel különös figyelmet. A magyar nyelvemlékek között szélesebb körben is ismertek: a gyulafehérvári glosszák és a Döbrenzei-kódex.

Erdélyi Múzeum. 1912. évf. 4. sz. — *Kelemen Lajos* és *Pálfi Márton* Suky Istvánnak 1508-ban kelt magyar menedékleveléről, az Erdélyi Nemzeti Múzeum legrégebb magyar nyelvemlékéről, írnak. — *Borbély István:* A «Debreceni disputa» c. dolgozatában kétségbe vonja Firtos Ferencnek a D. D. kéziratára vonatkozó, folyóiratunk 353—360. lapjain közölt fölvetését. — *Gergely Sámuel* adatokat közöl Bánffy Dénes tragédiájához. — *Kristóf György* és *Veress Endre* a Sztripszky Hiador és Alexics György kiadásában megjelent Szegedi Gergely énekeskönyve román fordításban c. művet ismertetik.

Ethnographia. 1912. évf. 4. sz. — *Erdélyi Lajos* ismerteti Kriza János Vadrózsáinak újabb kiadását. (L. folyóiratunk 196. l.)

Irodalomtörténeti Közlemények. 1912. évf. 3. sz. — *Harmos Sándor: Katona József Bánk Bánja.* A tragédia homályosnak tetsző helyeit

magyarázza. (A III. felv. 1. jelenetéhez, továbbá a IV. felv. 9. jelenetéhez írt magyarázat először folyóiratunkban jelent meg: 387., 388. l.) — *Dékány István: Széchenyi-irodalmunk kérdéséhez.* A külföldi irodalom jellemző tünete, hogy Széchenyit úgyszólván nem ismeri. Az értekező szerint nálunk sem sokkal különb a helyzet. Széchenyi-irodalmunk nem vezetett eddig egyöntetű tudományos megállapodáshoz. — *Badics Ferenc* közli Kazinczy Ferenc hat levelét, egy elismervényét, s néhány szerződését. — *Széchy Károly* másolatából Horváth István jegyzőkönyvének harmadik folytatását kapjuk (1805.) Ebben is, mint az előző részekben, számos jellemző följegyzés található. Többek között: Révairól, Horányiról, Prayról, Cornidesről, Katona Istvánról, Virágról, Schediusról és Vitkovicsról. — *Viszota Gyula* Bajza József akadémiai bírálatait közli. — *Kemény Lajos* Ráskai Gáspárról, Kálmáncsai Sánta Mártonról és Kassai Andrásról, *Lukinich Imre* Melius Juhász Péter családjáról közöl adatokat. — *Rexa Dezső* nagy elismeréssel ír Bayer Józsefnek Schiller drámái a régi magyar színpadon és irodalmunkban c. munkájáról.

Katholikus Szemle. 1912. évf. 9. sz. — *Szalkai Horváth Béla: A Pesti Hírlap és a Kelet Népe.* Széchenyi megdöbbenve szemlélte, hogy Kossuth, a vagyontalan köznemes, mennyire tud hatni a nemzetre, s elkeseredése még jobban fokozódott, mikor Kossuth a Pesti Hírlap élére állt. A kettőjük közt megindul küzdelmet, a már nyomtatásban megjelent források alapján, részletesen ismerteti az értekező. — Ezzel kapcsolatosan a Folyóiratok Szemléjében tanulságos fontolóra venni *gd.* sorait, melyekben rámutat Zichy Antal Széchenyi-kiadásainak tudománytalanságára és lelki ismeretlenségére. Valóban, nemzetre és korra, politikusokra és tudósokra egyaránt jellemző, hogy Széchenyi munkáinak ma sincsen egyöntetű kiadása, nem is szólva arról, hogy például naplójának közzététele egészen értéktelen.

Keresztény Magvető. 1912. évf. 5. sz. — *Borbély István: Bod Péter az unitáriusokról.* Bod Péter ellenséges érülettel tekintett az unitáriusokra. Munkáiban idegenkedve, sőt haragosan szólt róluk, mert nem tudta megbocsátani a református vallástól való elszakadásukat. Később szelidült, kevésbé türelmetlenkedett, sőt *Historia Unitariorum in Transsylvania* című munkájában egybe is gyűjtötte a magyarországi unitárius egyháztörténet legrégibb okmánytárát.

Magyar Középiskola. 1912. évf. 8. sz. — *Balanyi György* ismerteti a Békefi-émlékkönyv értekezéseit.

Magyar Nyelv. 1912. évf. 8. sz. — *Simai Ödön: Kazinczy Ferenc nyelvújítása.* XXVII. Jenischén kívül Garve nyelvújítási nézeteinek a nyomai is korán fellelhetők Kazinczy elméletében. Ezzel a cikkíró, úgy látszik, befejezte az idegen hatás kimutatását. Utal azonban a nyelvújítás hazai gyökereire is: a kódexek koráig visszanyúló purista törekvésekre, a

II. József rendeletei nyomán keletkezett visszahatásra s arra a fontos körülményre, hogy a régi, javarészeben egyházi jellegű magyar irodalomnak túlnyomólag világivá, szépirodalmivá fejlődése természetesen hozta magával a nyelvanyag kibővítésének szükségét. — *Viszota Gyula: Vörösmarty ismeretlen nyelvtudományi dolgozatai.* Folytatólagos közlése Vörösmarty azon bírálatának, melyeket az akadémiához kiadás végett benyújtott nyelvtudományi dolgozatokról, köztük egy pár etimológizáló csodabogárról írt. E bírálatokon kívül van még V. nyelvészeti munkájáról néhány följegyzés az Akadémia jegyzőkönyveiben: a cikk ezeket is ismerteti. — *Lehr Albert: Arany-magyarázatok.* Azon változtatásokat vizsgálja, melyeket Arany Zách Klárája szövegén tett. — *Melich János: Erdősi Sylvester nevééről.* Az Erdősi név tudatos, nyelvújításkori fordítása a Sylvester névnek. Ő maga sohasem nevezte magát Erdősinek, hanem magyarul Sylvester Jánosnak, latinul előbb J. Silvestrisnek, vagy Sylvestris Pannoniusnak, később J. Sylvesternek.

Magyar Nyelvőr. 1912. évf. 8. sz. — *Melich János: Calepinus szótára.* Előszó a sajtó alatt levő, akadémiai Calepinus-kiadáshoz. C. eredeti latin tárgyi szótárának (1502) magyar értelmezéssel is ellátott első kiadása 1585-ben jelent meg Lyonban. Ennek latin-magyar részét adhatja ki M. J. sal az Akadémia. A magyar értelmezés túlnyomó része erdélyi nyelvjárású embertől származik, téves tehát a korábbi nézet, mely a győrvidéki Szántó István jezsuitának tulajdonította. — *Rubinyi Mózes Pinzger Ferenc értekezését ismerteti* (Hell És Sajnovics Vardői Útja), *Dénes Szilárd Elek Plonáét* (Móricz Zsigmond Stílusa), *Alföldi Mihály Winkler Henrik nyilatkozatát Révai Nyelvtanáról* (az Indogerm. Forschungen-ben), *Turóczi József Böröcz Marcell értekezését* (Ferencesek). — *Kertész Manó: Széphalom.* Kazinczy nem egészen önkényesen nevezte el így a zempléni megyei Bányáskát. Régi neve u. i. Szépbánya volt.

Magyar Társadalomtudományi Szemle. 1912. évf. 8. sz. — *Kristóf György: Petőfi és Madách internationalismusa.* Petőfit a szocialisták magukénak vallják, pedig Petőfinek, K. Gy. szerint, semmi köze sem volt a szocializmushoz. Ő a magyar nemzetért küzdött, nem szított osztályharcot, stb. Madáchról is azt állítják egyesek, hogy érzéketlen volt a fajszereget költészeté iránt. Ez sem igaz. Madách patrióta volt, csakhogy az Ember Tragédiájának egyetemességével épen úgy átlépte a faji kereteket, mint Petőfi az ő világszabadságával.

Magyar-Zsidó Szemle. 1912. évf. 4. sz. — *Richtmann Mózes: A régi Magyarország zsidósága.* Az 1800 körüli adatok felsorolása közben megemlékezik Nagyváti János aufklárista röpiratáról, s közli belőle a zsidóságra vonatkozó részleteket, melyek az akkori korban szinte páratlanul mondható filozemitizmusról adnak számot. (Igaz Magyar Hazafinak Öromóriai.)

Országos Középiskolai Tanáregyesületi Közlöny. 1912. évf. 4. sz. — *Kristóf György* méltánylással ismerteti Kiss Ernő Szemere-élet-rajzát. (Szemere Bertalan. 1912.)

Sárospataki Református Lapok. 1912. évf. 43—44. sz. — *Kónya Imre*: *Pósházi János élete és működése.* Szerző folytatja Pósházi élet-rajzát és ismerteti a Sábárral folytatott nyilvános vitákat. (1664—1665.) A jezsuiták végre is elűzték Pósházit és diákjait Sárospatakról. A német katonaság a Wesselényi-féle összeesküvés idejében behatolt a kollégiumba, az iskola javait lefoglalta, mire Pósházi és tanítványai Debrecenbe innen pedig Erdélybe menekültek. Apafi Mihály fejedelem a gyulafehérvári kollégiumban telepítette le őket. (1672.) Pósházinak itt is voltak vitái, még pedig a szabadelvűbb református prédikátorokkal, a coccejanus és cartesianus tanok híveivel.

Századok. 1912. évf. 8. sz. — *Zsinka Ferenc*: *Adalék Rozsnyai Dávid életéhez.* Apafi Mihály erdélyi fejedelem és bizalmas tanácsosai Rozsnyai Dávidra bízták a Konstantinápolyban élő erdélyi trónkövetelőnek, Zólyomi Miklósnak megmérgezését. A derék török deák iparkodott is Zólyomi közelébe férkőzni, de mérgezési kísérletei nem sikerültek. Emiatt egy időre kegyvesztetté is lett az erdélyi fejedelmi udvarban. — *Szekulics Géza*: *Beatrix királyné emléke a délszláv népköltészetben.* Mátyás király feleségével, a «budavári királyné»-val, több délszláv népének foglalkozik. Főleg meddőségéhez és Mátyás királlyal való házasálatához nyújtanak érdekes meséket. — *-y -s* a Békefi-emlékkönyvet ismerteti.

Történeti Szemle. 1912. évf. 4. sz. — *Császár Elemér* méltánylással ismerteti Kaposi József Dante-kötetét. (Dante Magyarországon. 1911.)

FIGYELŐ.

Társasági ügyek. A Magyar Irodalomtörténeti Társaság 1912 november 2-án *választmányi ülést* tartott.

Zoltvány Irén elnöklete alatt jelen voltak : Ágner Lajos, Baros Gyula, Bindor Jenő, Császáz Elemér, Gragger Róbert, Gulyás Pál, Horváth János, Karl Lajos, Kristóf György, Négyesy László, Német Károly, Pais Dezső, Papp Ferenc, Perényi József, Pintér Jenő, legifj. Szász Károly, Tordai Ányos, Vargha Damján, Versényi György, Viszota Gyula, Weber Arthur, Zlinszky Aladár. Jegyző : Kéki Lajos.

1. Elnök üdvözi a megjelenteket. Titkár bemutatja a legutóbbi tagajánlásokat. Jelentése alapján rendes taggá választattak : Bereczky Imre dr., kir. kath. főgimn. tanár, Arad (aj. Elek Oszkár) ; Vincze László, kegyesrendi főgimn. tanár, Nagybecskerek (aj. Pintér Jenő) ; Kirchner Béláné, Budapest ; Faith Ágoston és Rédei Kornél dr., főgimn. tanárok, Nagyvárad (aj. a titkár) ; Boros Alán dr., benedekrendi főgimn. tanár, Győr ; Kiss Szeráfn, benedekrendi főgimn. tanár, Győr (aj. Zoltvány Irén) ; Szalay István, kegyesrendi tanár, Kecskemét (aj. Német Károly) ; Konsza Samu, főgimn. tanár, Szászváros (aj. Kristóf György).

2. Az Irodalomtörténetre újabban előfizettek : Huszár István, könyvkereskedő, Nyitra ; s a következő tanintézetek és könyvtárak : Budapest : Vadász-u. közs. polg. leányisk. tan. könyvt. ; VII. ker. Barcsay-u. áll. főgimn. ifj. önk. köre ; Erzsébetváros : áll. főgim. ifj. önk. köre ; Kiszobon : kath. főgimn. tan. könyvt. ; Lőcse : Kir. kath. főgimn. tan. könyvt. ; Miskolc : áll. polg. leányisk. tan. könyvt. ; Nagykikinda : áll. főgimn. önk. köre ; Pápa : ref. főisk. tan. könyvt. ; Szombathely : közs. felső keresk. isk. tan. könyvt.

Társaságunk tagjainak és előfizetőinek összes száma tehát : 980. Ebből tiszteleti tag : 2, alapító tag : 13, rendes tag : 622, rendkívüli tag : 61, előfizető : 282.

3. Elnök bizottság kiküldését indítványozza a választmány újra-választandó harmadrészének kisorsolására. A választmány az egyik alelnök elnöklete alatt a titkárt és jegyzőt küldi ki.

4. Pénztáros jelentést tesz a Társaság vagyoni állapotáról. Az eddigi összes bevétel 8731 kor. 59 fill. ; az összes kiadás 5547 kor. 81 fill. ; maradvány 3183 kor. 78 fill. — Tudomásul szolgál.

5. Elnök a jegyzőkönyv hitelesítésére Baros Gyula és Zlinszky Aladár vál. tagokat kéri föl s az ülést berekeszti.

A választmányi ülést *felolvasó ülés* előzte meg, melyen Kristóf György felolvasta Széchenyi és Madách c. dolgozatát.

Gyulai Pál védelme? E folyóirat novemberi füzetében (501. l.) egy álarcos támadás jelent meg ellenem (nevemnek kiméletes elhallgatásával), melyet, noha sohasem voltam barátja a feleselgetésnek, az ügy érdekében nem hagyhatok szó nélkül. Okot e támadásra egy néhány sornyi megjegyzésem adott, melyet a Philologiai Közlöny f. é. októberi füzetében egy kis könyvismertetés kapcsán közzétettem. Ott azon kicsinyes fölfogással szemben, mely egy-két azonos vagy hasonló mondat alapján, illő komolysággal, Gyulaira gyakorolt «hatást» állapít meg, röviden azon meggyőződésemmek adtam kifejezést, hogy «hatást» (az író egyéniségére, irányára, álláspontjára gyakorolt «hatást», mely pedig egyedül érdemli meg a «hatás» nevet), csak egy idegen szakférfiú gyakorolt Gyulaira, t. i. Schmidt Julián, és ennek megértetésére figyelmeztettem arra, hogy a két jeles író egyéniségében több rokon vonás mutatkozik, melyek megértetik, hogy Gyulai a sok kitűnő külföldi irodalomtörténetíró és kritikus közül mért vonzódott leginkább Schmidthez. Ellenfelem már most, félreértésből-e vagy szándékosan, úgy tünteti fel a dolgot, mintha én azt állítottam volna, hogy Gyulai «egész kritikai egyéniségét úgy szólnán Schmidt Juliántól kölcsönözte volna . . . még erős protestantismusát is» stb. Nem nagyon hizelgő reám nézve, hogy valaki ily hülyeséget tesz föl rólam; de valóban: hol mondtam én, hogy Gyulai egyéniségének jellemző vonásait, vagy ezeknek csak egyikét is Schmidttől «tanulta» volna? Ez az egyénisége, mely jellemének és tehetségének legsajátosabb eredménye, melyet más senkitől át nem vehetett, tette előtte rokonszenvesse Schmidtnak sok tekintetben rokon egyéniségét, a kit ép azért szeretett és aki azért hatással lehetett reá. Egyebet én nem állítottam, ezt az állításmat pedig helyesnek tartom ma is.

Ellenfelem egyéb megjegyzéseit nem akarom részletesen tárgyalni, mert, úgy látszik, nem értenők meg egymást. Én 1868 óta ismertem Csengeryt és Gyulait és évtizedeken át, főleg Csengery haláláig, jóformán minden nap érintkeztem velök. E jól értesültség alapján beszélhetek rólok, amit ellenfelem valószínűen nem tehet, mert különben nem állítaná, hogy «magyar irodalmi kérdésekben Csengerynek volt tanulni valója Gyulaitól, nem megfordítva». Aki ismeri Csengerynek bámulatos világirodalmi tájékozottságát és sokoldalú tudományos készültségét, melyekkel Gyulai egyáltalában nem dicsőkedhetett, mert az ő kiválósága egészen más forrásokból származik, eleve tisztában lehet a kérdéses viszonyról. Persze, hogy Tinódi mikor született és Koháry jelentősége miben van, ezt Gyulai nem tanulhatta Csengerytől. Többi fejtegetése részben förtőgás dolga, de ellenfelem oly korlátolt szempontokat érvényesít, esztetikai megjegyzései pedig oly naivak és kezdetlegések, hogy vele komoly tárgyalás nem lehetséges. Így pl. a Planchera való hivatkozás megint olyan «hatást» állapít meg (Gyulai egyszer idézte!), mint a Carlyleé, mely ellen felszóltam, a moralizálást pedig sehogy sem értette meg, mit a Vischerre való hivatkozás is bizonyít. Különb helytelen az az alapfelfogása is, mintha én a felemlített vonásokkal Gyulait «vádolni» akartam volna. Dehogy! Az ő álláspontja is indokolt, mint a Schmidté is, de remélem, mint az

enyém is. Hisz ellenfelem azt sem érti, hogy a tragikus bűn és a költői igazságszolgáltatás moralizáló követelmények, melyek Gyulaira lehetlenné tették, hogy Ibsent vagy Hauptmant megértse. Talán nem szándékolt félreértés az is, amit ellenfelem Gyulai erős protestáns és politikai pártállásáról mondott szavaimból kihüvelyez. Ez sem volt részemről «vád», csak egy közismert ténynek fölemlítése. Gyulai mind a két irányban ép oly egyoldalú és néha igazságtalan volt, mint akár Csengery, de ezt igen sokan, talán méltán, erős meggyőződésből fakadt erénynek tekintik.

De nem folytatom. Ellenfelem, úgy látszik, Gyulai ellenségének tart engem (ami elég kómikus abszurdum), és azt hiszi, hogy én «vádoltam» a jeles embert, ami eszem ágában sem volt. Én, kicsinyes felfogásokkal szemben, csupán egyéniségének néhány jellemző vonását emeltem ki, hogy megvédjem őt azon naiv «hatás»-vadászok ellen, akik idővel ki fogják sütni, hogy száz meg száz nulla volt reá hatással.

Ami pedig a dolog lényegét illeti, hogy ki ismeri jobban Gyulait és Csengeryt és az ő korukat, ellenfelem-e vagy én, erre nézve nekem legkisebb aggodalmaim sincsenek és a komoly kutatás (nem a felszínes feleselgetés) idővel majd rendbe hozza ezeket a problémákat is, melyeket részemről nem is tekinthetek valami fontosaknak. Nekem csak az az óhajtam, hogy a Gondviselés mentse meg Gyulait védelmezőitől, mert ezek, tartok tőle, valóban nagy kárt fognak tenni emlékezetében.

Végül igen helytelennek tartom, hogy ellenfelem a «Philologiai Közlönyt» támadja, mikor egyedül rólam van szó. A «Közlöny» tudományos folyóirat, mely minden komoly fölszólalást készséggel közzétesz, nem pártlap, milyennek ellenfelem föltünteti. Ha velem van dolga, csak forduljon egyenesen ellenem és ne keverje bele a vitába a «Közlönyt», mely teljesen ártatlan.¹

HEINRICH GUSZTÁV.

A magyar irodalomtörténet Németországban. Száz év előtt, 1812-ben tartotta Friedrich Schlegel Bécsben híres felolvasásait a régi és új irodalom történetéről. Ezek a felolvasások először 1815-ben jelentek meg; második bővített kiadásuk 1822-ben. Harmadik lenyomatuk mostanában látott napvilágot. (*Geschichte der alten und neuen Literatur*. Vorlesungen gehalten zu Wien im Jahre 1812 von Friedrich von Schlegel. Zweite verbesserte und vermehrte Auflage. Dritter Abdruck. Herausgegeben von Marie Speyer mit einem ergänzenden Schlußkapitel von Wilhelm Kosch. Regensburg, 1911.)

Schlegel a tizedik felolvasásban a szláv irodalmak után beszél a magyar irodalomról is. Erről való nyilatkozata a legnagyobb mértékben tanuskodik éleslátásáról és az akkori tudományos kutatásokban való jártas-

¹ Ami a Phil. Közlönynek a vitába való belevonását illeti, erre vonatkozólag készséggel kijelenthetjük, hogy az objectivitás hiányának vádja nem tartozhatik a Phil. Közlönyre. Cikkírónk a vita személyi élének teljes elkerülése céljából mellőzte Heinrich Gusztáv nevét. (Szerk.)

ságáról. Sőt még többet tett: bizonyos összefoglaló szemmel és igen találóan rajzolta meg a legrégebb magyar irodalom képét.

Ha fejtegetései nem is állanak meg minden részletükben a mai kutatás előtt, amint erre Négyesy László is rámutatott a Heinrich-Emlékkönyvben, az bizonyos, hogy nyilatkozata a korabeli tudományos kutatás teljes ismerete alapján készült. Az ő nyomain haladva foglalkozott a mi irodalomtörténetünk is mondaköltészetünkkel. Ő utána indult Toldy Ferenc; sőt hihetőleg Arany János fejtegetései is közelebbi kapcsolatban állanak vele, mint ahogyan ezt első pillanatra gondolnánk.

Ha tehát száz évvel ezelőtt a külföld nyomon tudta követni a magyar tudomány haladását és kifogástalan rajzát tudta adni akkor még nagyon is «keleten» viruló kutatásainknak, nem lehetne-e ezt annál inkább megkövetelni ma, a XX. században, amikor már mi is benne élünk az európai műveltségben, amikor számtalan alakban módunkban áll megismertetni szellemi életünket a külfölddel és amikor a külföld kis fáradsággal könnyen tudomást szerezhet mirőlünk. A külföldön azonban nem így gondolkoznak és ha rólunk van szó, még az alaposág hírében álló németek is megelégednek a legfelületesebb utánjárással és valami odavetett észrevétellel. Így tesz most Marie Speyer, Schlegel új kiadója, aki a magyar költészetről szóló fejtegetéseivel következő magyarázó jegyzetet fűzi: «Schlegels Annahme einer altmadjarischen Heldenpoesie ist völlig unbegründet. Von einer Litoratur in Ungarn haben wir nur späte Kunde». És e nyilatkozata alkalmával Riedl Frigyesnek a Kultur der Gegenwart című vállalatban megjelent 44 lapos kis magyar irodalomtörténetére hivatkozik.

A külföld előtt tehát egyetlen egy mondattal elsikkasztják egész mondaköltészetünket. Annál különösebb ez, mert a kiadó forrásában, Riedl német nyelvű irodalomtörténetében megtaláljuk mondáink rövid ismertetését is. Igaz, hogy énekeseink szerepére Riedl nem terjeszkedik ki, de ez az eléje szabott terjedelem miatt sem igen volt lehetséges. A külföldi írónak azonban minden esetre kötelessége lett volna másfelé is utánanézni a dolognak. A jelen eset is igazolja, mennyire nem érdemesítenek minket a németek gondosabb utánjárásra.

E Schlegel-kiadáshoz Wilhelm Kosch 35 oldalas függelékét csatolt, amely a XIX. század irodalmi áramlatait ismerteti, folytatása akar tehát lenni Schlegel művének. Itt a magyar irodalomnak is szentel *hét* sort: «Ein anderes Land im Osten Europas machte literarisch mehr (als Spanien und Portugal) von sich reden. Eine aufstrebende Nation eroberte sich einen Platz in der Geistesgeschichte, ehe noch ihr nationaler Staat begründet worden war. Kisfaludy in Ungarn schuf die madjarische Nationalbühne, und Petöfi mit seinen patriotischen Kampfliedern und innigen Bauernmärchen setzte seinen Namen siegreich im ganzen Westen durch». (II. 294.)

E sorok reánk nézve minden magasztaló jóakarattal mellett is bosszantó felületességgel irattak. Aki annyira nem ismeri irodalmunkat, hogy belőle mindössze Kisfaludyt (mint a nemzeti színpad megalapítóját) és Petőfit (mint csatadalok és paraszttmesék szerzőjét) ismeri, aki Schlegel fejtegetésének folytatásában az egységes szemponttól valósággal megkivánt

epikus költészet fejlődését Arany Jánossal együtt teljesen mellőzi, annak dicsérete csak megalázó lehet.

WEBER ARTHUR.

Helyreigazítások. Folyóiratunk I. évf. 169. l. 29. sorában *megbűvölt* helyett *megbővült*, 391. l. 6. s. *keréknék* helyett *heréknék*, 391. l. 41. s. *vitte* helyett *vitta* olvasandó.

A 468. l. 1—15. sorában nyomozott nyelvemlék, Melich János és Alszegey Zsolt észrevétele szerint, a *Keszthelyi-kódex*.

A 378. l. 26—32. sorában *Elek Oszkár* azt írja, hogy Arany János a Sir Patrick Spens-et «nem Percy kiadásából, hanem Scott Minstrelsyjéből fordította. A Percy közölte változat jóval rövidebb, mint Arany János fordítása. Ez feltűnt Petz Gedeonnak is, ki Arany szép feldolgozásáról beszélt. Szó sincs róla, hogy Arany a Percy közölte szöveget feldolgozta volna, hanem — mint az eredetivel való összevetés remekül igazolja — a Walter Scott közölte balladát fordította le mesterien.» — «Mindez szórul-szóra igaz — írja *Binder Jenő* a szerkesztőhöz intézett levelében — csak azt felejtette el megemlíteni a cikk szerzője, hogy ezek a megállapítások, bőven kifejtve, már 12 év óta olvashatók az Egy. Phil. Közlöny XXIV. évf. 790—791. lapjain: «Párhuzamok Aranyhoz» című dolgozatomban».

A szerkesztőhöz beküldött könyvek jegyzéke.

Régi Magyar Költők Tára. Kiadja a Magyar Tudományos Akadémia. VII. kötet. XVI. századbeli magyar költők művei. 1560—1566. A Magyar Tudományos Akadémia megbízásából közléteszi *Szilády Áron*. Budapest, 1912. 326 l. Franklin-nyomda. Ára 4 kor. (*Tartalma:* Erdélyi Máté, Fráter Gáspár, Pesti György, Torkos János, Varsányi György, Szerémi Illyés, Dávid Ferenc, Huszár Pál, Méliusz Péter, Némethi Ferenc, Besenyei Jakab, Tuba Mihály, Bornemisza Péter, Dobokai Mihály XVI. századi magyar költőknek és több Névtelennek versei, továbbá a Balassi Menyhárt áruktatásáról szóló Comoedia.)

Húsz esztendeig váraoztunk erre a kötetre, melyet — példátlanul hosszú pihenés után — most küld majd szét a M. T. Akadémia. Pusztá verses szöveg! A magyarázó jegyzeteket egy kétsoros figyelmeztetés más alkalomra igéri. Ha így áll a dolog, kár volt húsz esztendeig késlekedni a kötet kiadásával. Szövegek közléséhez és utánnymosáshoz talán kevesebb idő is elégséges. A kötetet, mely becses anyagot nyújt a XVI. századi magyar irodalom iránt érdeklődő szakközönségnek, legközelebb ismertetni fogjuk.

Perényi József: Veszprém városának nyájas leírása. Veszprém, 1912. 20 l. Egyházmegyei nyomda.

Benyák Bernát kogyesrendi tanár pályája kezdetén, 1766-ban és 1767-ben, Veszprém-ben tanított, s itt készítette el egyik érdekes ifjúkori verses kísérletét: *Veszprém városának nyájas leírását*. Ötvennégy strófás

leíró versének nincs költői értéke, de mint egyént, kort, nyelvet és ízlést jellemző írásmű, nem fölösleges adalék a mogújhadás korának ismeretéhez. A derék piarista sorra leírja Veszprém városának nevezetességeit és följegyzzi a lakosság szokásait. Panaszodik az új divat ellen, s kesereg azon, hogy a veszprémiek nem jól beszélnek magyarul! Végül elbúcsúzik olvasóitól. — Perényi József az eredeti kéziratból változtatás nélkül közli a jó magyarsággal megírt, kezdetleges költeményt. Magyarázatai, melyeket a szöveg után csatolt, a gondos kiadó munkájára vallanak.

Gyomlay László: Gyulai Pál mint költő. Budapest, 1912. 150 l. Németh József könyvkereskedése. Merkantil-nyomda.

Nem kritikai, inkább csak leíró, tartalmi ismertetése Gyulai Pál költészetének. Főcélja, úgymond, «annak a keresése: mennyiben nyilatkoznak meg költőnkben a magyar lélek sajátosságai». Csakhogy azt fölösleges keresni, mikor minden értékes lelki tulajdönt úgyis a magyarság javára foglal le, mintha bizony ugyanazon értékeket bármely más nemzetbeli írónál, hol itt, hol ott, nem megtalálhatnók. Nyilvánvaló, hogy Beöthy Zsolt és Riedl Frigyes («Arany János») példája buzdította ilyen célzatú vizsgálódásra; de amazoknak sokfelé tekintő figyelme nélkül, egyoldalúan s némi tanítványi naivsággal erőszakolja végig — egész az unalomig — a magyar sajátosságok keresésének egyetlen szempontját. A terjedelmes dolgozatnak szinte csak a legvége felé kezd egy igazán irodalomtörténeti kérdéssel foglalkozni: mikor ugyanis magyar s idegen költők hatását vizsgálja. Itt összehordja s megpótolja az eddigi megállapítások eredményeit, sőt némi önállóságot is tanusít az ellenkező vélemények megtételeiben. Igaza van abban, hogy Gyulai szinte kereste a hatást, vagyis *tanult* az igazi jelesektől, de nem fejt ki elegendő nyomatékkal e hatás-hofogadásnak azt a speciálisan Gyulai-szerű jellegét, hogy ő *esztetikai, kritikai elveket* szűrt le a tanulmányozott művekből s ez elvekkel kormányoztatta, ellenőrizte azután a maga költői termelését. Ezért bajos kézzelfogható részlethatásokat mutatni ki műveiben. Amit részlethatásnak mondanak, többnyire nem egyéb egy-két soros öntudatlan reminiscenciánál. Különbön a dolgozat stílusa gondos; de állandóan valami szükségtelen, meggyőzni akaró emelkedettségben mozog, ami akkor volna helyén, ha egy teljesen tájékozatlan közönséget akarna Gyulai iránt rokonszenvre hangolni. — Elkerülte figyelmet, hogy a Szolgálóleányból idézett dalszöveg (Lesz még virág a rózsafán . . .) Petőfi egy dalában is megvan (Hull a levél a virágról . . .) A 145. lapon idézett «Heinéskedés» a maga helyén Heine-szerű csipkelődést jelent s nem általában Heine-utánzás. (g. gy.)

Szirmai Erika: Pázmány Péter politikai pályája. Budapest, 1912. 37 l. A Nap nyomdája.

Apróbb értekezések gyűjteménye főleg három forrás alapján: 1. Fraknói Vilmos, Pázmány életrajza; 2. Hanuy Ferenc, Pázmány levelei; 3. Bellarmin. Szerző igazolni akarja Pázmányt Acsády Ignáccal szembe, aki azt állította, hogy Pázmány a maga érdekein kívül csak a Habsburgok ügyét és a

katholicizmus megerősítését tartotta szem előtt s nem törődött a magyar nemzet érdekeivel. A Hanuy által közzétett levelek igazságot szolgáltatnak Pázmánynak. Szerző némi összehasonlítást tesz azután Pázmány és Bellarmin között s «kimondja» — mint már ő előtte Fraknoi Vilmos és Kovács Lajos is, — hogy Pázmány felhasználta ugyan Bellarmin műveit, de csak mint segédkönyveket és forrásmunkákat. Végül néhány sort olvasunk arról, hogy a *Diatriba Theologica* című latin kézirat nem Pázmány műve. A dolgozat inkább jegyzetgyűjtemény; szerkezetben, módszerben és stílusban a kezdő botlásaival. Annyit azonban még a kezdőnek is kellene tudni, hogy a főszövegbe nem valók terjedelmes latin szövegrészek. Az idegen nyelvű idézetek közlésének a jegyzetekben a helye, s ha valamit mégis elkerülhetetlenül idéznünk kell a főszövegben, ezt lehetőleg magyar fordításban tesszük; csak az ellenőrzés kedvéért csatoljuk alul, a jegyzetek során, az eredeti szöveget. E vékony füzetnek első 6 lapjából csaknem 4 oldal a latin idézet!

Új könyvek és füzetek. — *Badics Ferenc: Gyöngyösi István ismert és ismeretlen költeményei.* Budapest, 1912. 96 l. Kiadja a M. T. Akadémia. Ára 2 kor. (Ismertetni fogjuk.) — *A Gyöngyösy Irodalmi Társaság évkönyve.* Ungvár, 1912. 201 l. (Ismertetni fogjuk.) — *Simai Ödön: Kapcsolatok a német és magyar nyelvújító mozgalmak között.* Budapest, 1912. 34 l. (Különnyomat a Magyar Nyelv VIII. évfolyamából. Ismertetését l. folyóiratunk 211., 273., 426., 493. l.) — *Harmos Sándor: Katona József Bánk Bánja.* Budapest, 1912. 30 l. (Különnyomat az Irodalomtörténeti Közlemények XXII. kötetéből. Ismertetését l. folyóiratunk 524. l.) — *Olcso Jókai.* Révai-kiadás. Egy-egy szám 40 fill. (A Révai Testvérek népszerű Jókai-kiadásának 81—90. számai. Az Enyim, Tied, Övé című ötköteves regényt foglalják magukban.) — *Magyar Könyvtár.* Lampel-kiadás. Egy-egy szám 30 fill. (671—672. Ibsen: Ha mi holtak felébredünk. Ford. Görögné Beke Margit. 673. Szini Gyula: Bolond könyvek. 674—675. Anatole France: Az ing. Ford. Benedek Marcell.) — *Olcso Könyvtár.* Franklin-kiadás. Egy-egy szám 20 fill. (1662—1665. Yolland Arthur: Charles Dickens élete és művei. 1666—1668. Coppée Ferenc: A koronáért. Ford. Ábrányi Emil. 1669—1671. Karl Lajos: Páris kövei.) — *Filozófiai Írók Tára.* Franklin-Társulat. (XXV. Pascal: Gondolatok. Ford. Nagy József. Ára 4 kor. 80 fill.) — *Világkönyvtár.* Révai-kiadás. Egy-egy kötet 1 kor. 90 fill. (Gourmont: A szerelem fizikája. Ford. Vajda Ernő.) — *Gróf Széchenyi István: Garat.* Sajtó alá rendezte és a mű történetét megírta Viszota Gyula. Budapest, 1912. 218. l. Kiadja a M. T. Akadémia. Ára 2 kor. (Ismertetni fogjuk.) — *Császár Elemér: Emlékbeszéd Katona Lajos levelező tag fölött.* Budapest, 1912. 27 l. Kiadja a M. T. Akadémia. Ára 1 kor. (Ismertetni fogjuk.) — Heinrich Gusztáv: Lohengrin. Budapest, 1912. 28. l. (Különnyomat az Egy. Phil. Közöny XXXVI. évf. 8. füzetéből.)

NÉV- ÉS TÁRGYMUTATÓ.

- A 271.
 Abafi-Endrődi, *Ányos költeményei* 445.
 Abafi Lajos 223, Kármán-kiad. 315.
 Abakir 339.
 Aba (Sámuel) 389,- nemzetség 399.
Abba atya 127.
 Abonyi Lajos, *Pap János országa* 143.
 abszolutizmus kora 76, 116.
 Acsády Ignác 539.
 Ada Christen, perdita dalai 309.
Adalekok Zemplén Vármegye Történetéhez 350—351, 529.
 Adelung János Kristóf 141, 143, 426, 493; — féle orthologia 136.
 Adorján Andor, *Görgey István* 210.
 Adorján-Seress, *A nagy francia forradalom* 344.
 Ady Endre 11, 271, 343, 405, 406, 440; -iskola 405.
 Agárdi László, *A modernek és az iskola* 404—407, 447, 506; *Megjegyzések Horváth János bírálata* 506—507.
A Hét 269.
 Aischylos 478.
 Akadémia 130, 201, 233, 239, 240, 241, 255, 390, 495, 531, 536; új tagjai és jutalmazottjai 349; akadémiai tagajánlások 280—282; ~ ügyrend 281, 286. ~ törekvések 315—316. ~ nagyjutalom 349, francia- 275, l. még Magy. Tud. Akad.
Akadémiai Almanach 123, 286.
Akadémiai Értesítő 140, 206—207, 225, 269, 290, 416, 489.
Akad. Évkönyv 315.
A Kamaldoliak Pusztulása 390—393, l. még Ányos Pál.
 Alapi Gábor, kéziratos verses könyve 416. *A világ mulandóságául* 416.
 Albert herceg 314.
 Alcharizi Juda, *A bolha* 415.
 Aldorán (Zrinyiász) 27.
 Alexander Bernát 150, 167, 208, 323, 349, 403; *Az Ember tragédiája* 123; *Szarvas Gábor időpontja* 212; *Herman Ottó* 270; *A Nemzeti Színház vigjáték-sorozata* 347, 418, 432; *Színházak* 432.
Alexandriai szt. Katalin verses legendája 486.
 Alexics György 208, 277, 424, 530.
 Alföldi Mihály 532.
 Ali (Zrinyiász) 27, (Egri A.: Szondi) 228.
Alkotmány 207.
 Allen Borbála (egy skót balladában) 458, 459, 462, 526.
Allgem. deut. Biogr. 293.
Almarék erdélyi herceg 418.
Almerich, Herzog von Siebenbürgen 418.
 Alp (Byron: Korinth ostroma) 104, 105.
 Alstedius 328.
 Alszeghy Zsolt 83, 142, 209, 335, 336, 426, 491, 530, 538; *Az esztétikai szemléletről* 73; *Garay Kun László darabja* 402.
 Alta Silva, Johannes de-, *Hét bölcs mester* 268.
 Altorjai Apor Péter báró, *Lusus Mundi* 351; *Metamorphosis Transylvanicae* 351.
 Alxinger 419, 420.
 Amade László 169, 363, 498.
 Ambree Mária 522—523.
 Ambrus Zoltán 150.
Amor és Psyche meséje 189, 403.
 Anafesto (Bárány: Péter kir.) 389.
 Anda (Dózsa Dániel) 116.
 Andrád Elek 265.

- András, karmelita barát 451, 452.
 Andrásy Gyula (idb.), 97.
 Aradssy Gyula gróf (ifj.) 495, *Széchenyi politikája* 274; *A magyar állam fönmaradásának és alkotmányos szabadságának okai* 344.
 Aradssy Jenő 194.
 Anegizlász (Fábián: Buda haragja) 227.
 Angelo 455, 456.
 Angyal Dávid 124, 127, 299, 412, 414; *Gyulai Pál* 192—193, 213, 215, 488, 508; *Der Selbstmord des Grafen Ladislaus Teleki* 345; *Gryphius András magyar színpadon* 400.
 Angyal József, Dante-fordítása 346.
 Anna (Arany: Öldöklő angyal) 251—252.
 Anná, I. Ferdinánd neje 290.
 Anonymus 35, 207, 297, 491, 497, 510; krónikája 400.
 Ausolettó (Szalay: Madame Realo) 307.
 Antal Géza, *Széchenyi és a magyar nemzeti egység* 273.
 antiphona 107, 110, 111, 112.
 Anzengruber 257.
 Apafarkas 236; l. még Ogmánd.
 Apaffi 452.
 Apafi Mihály 221, 533; I. A. M. 215, 344.
 Apáczai Cseri János 408, 497; élete és munkássága 326—329; *Encyklopédia* 327, 328.
 Apáti Ferenc, *Cantilenája* 107, 108, 249.
 A Pécs-Baranyamegyei Múzeumi Egyesület *Urtestője* 529.
 Apolloniusz *históriája* 199—200, 336.
 Apor-kódex 106, 107.
 Apostolescu N. J., *L'infl. des romantiques français sur la poésie roumaine* 201.
 Appouyi Albert, gróf 150.
 Arad ostromáról, Napló 272.
 Aranka György 283.
 Arany János 22, 28, 37, 65, 76, 97, 124, 140, 150, 164, 169, 170, 193, 204, 205, 212, 220—221, 265, 273, 274, 311, 312, 320, 321, 322, 323, 324, 325, 332, 336, 349, 400, 405, 406, 421, 422, 425, 435, 436, 437, 438, 446, 479, 481, 483, 487, 490, 502, 507, 508, 509, 537, 538; ~ és Tisza Domokos 135—136; ballada-költészete 144; adalékok debreceni diákságához 172—180, 238—245; subscriptionalis lapja 172—173, A 176; tantárgyai, tanárai 173—178, 238—242; osztályzatai 179—180; tanuló társai 242—243; iskolai büntetése 243—245; iskolája az epikai költészetben 225—237, 298—306; prózájának szövevénye 288; elbeszélő költészete 326; Bulcsu-bírlata 339; skót és angol hatás balladáiban 373—379, 458—466, 513—528; kistűjszállási tanítósága 384—385; kiadatlan Goethe-fordítása 403; vélekedése a zsidóságról 415; magyar verselése 447; metaforái 509; Arany-magyarázatok 273, 341; *Az utolsó magyar* 29—36, 251; *Az utolsó főpap* 32; *A nagyidai cigányok* 33; *Széchenyi emlékezete* 36; *Családi kör* 61, 119; *Vágy* 61—62; *Vojtina Ars Poetikája* 72; *Vojtina Gáspár Levelei* 116; *Nyaluka huszár* 114; *Emléklapra* 114, 115; *Katalin* 116, 231; *Összel* 116; *János pap országa* 143; *Toldi* 162, 230, 234, 276, 285, 304, 340, 402, 403, 418, 422—423, 427, 439; *Toldi szerelme* 283, 298, 341, 426; *Bolond Istók* 172, 173, 180, 239, 240, 241, 244, 298; *Önéletrajzi levele* 172, 238, 239, 245, 374; *Az első lopás* 186, 304; *Jóka ördöge* 530; *Török Bálint* 228; *Buda halála* 234, 253, 306, 399—400, 423; *Keveháza* 236; *Rege a csodaszarvasról* 236; *Öldöklő angyal* 251—253; *Édua* 251, *Csanád* 251; *Magyar tánc* 253; *Elegyes művei* 253; *A betyár* 273; *Rózsa és ibolya* 304; *A híres pokol* 346; *Dante* 346; *A rab golyója* 347; *Rákóczi* 374; *Bozongyiné* 374, 513, 521—523, 525; *Agnes asszony* 377, 518, 519, 520, 525; *Éjféli párba* 377, 463, 518, 526; *Tengeri hántás* 377, 526, 528; *Vörös Rébék* 377, 528; *Arva fiú* 377, 518; *Pázmán lovag* 377, 378; *Éjféli párba* 378, 379; *Tetemre hívás* 378, 458—462, 463, 526; *A walesi bárdok* 378, 513, 515—518, 528; *Bor vitéz* 378, 463—466, 513—515, 527; *A képmutató* 518, 526; *V. László* 520,

- 524; *Szibinyányi Jank* 521; *Egri leány* 522, 524, 527; *Both bajnok özvegye* 523, 524; *Mátyás Anyja* 524, 527; *A hamis tanu* 526, 528; *Zách Klára* 532; *A poloska* 415; *Murányi ostroma* 418; *Hermina* 458, 459; *Az asszonánacról* 116; *Prózai dolgozatai* 288; *Levelezése* 374, 375, 519; *Hátrahagyott ir. és lev.* 528,
- Arany László 30, 150, 193, 298, 349; *Népmese-gyűjteménye* 123; *A délibábok hőse* 298, 299.
- Arany Tamás 423.
- Aranyosrákosi Székely Sándor, *Unitária vallás története Erdélyben* 356.
- Ardech Lázár 472; leánya: *Mariana* 472—474.
- Arden *Enoch* 482.
- Argyus I. Argírus.
- Ariosto 79.
- Aristophanes 208, 347, 350, 478; *Felhők* 349.
- Aristoteles 72, 121.
- Armstrong, Robert, *Old ballads of England and Scotland* 522.
- Arta (Vörösm.: Magyarvár) 32.
- Asbóthné Ferenczi Sári, *A székely népballadáról* 208, 525.
- Assisi szt. Ferenc 264, 284; I. még Szt. Ferenc.
- Atayde, Catharina de (Camoons kedvese) 83.
- Athenaeum* 413, 489.
- Athenaeum* (Bajza-féle) 131, 141, 271, 338, 427; köre 133.
- Attila 186, 201, 235, 236, 253, 399, 401, 411, 415, 497; III. Attila (Farkas Gy.: Az utolsó ütközet) 236.
- Auchindrane, lord 462; leánya: *Mary* 462.
- Augier-féle iránnydráma 259.
- Augsburger Allgemeine Zeitung* 104.
- Augustus 321.
- Augusz Antal, táblabíró 182, 183.
- Aurora* 63, 103, 377, 386; köre 131, 240.
- Ave rosa sine spinis* himnusz kódexünkben 274.
- Az *Újság* 140, 269—270, 334, 416, 441, 489.
- Ábel Jenő 74.
- Ábrányi Emil 124, 308, 309, 310, 343, 349, 424, 488; *Eljátszott szerelem* 302; *Jónás vitéz* 306;
- A pap szerelme* 308; *Teréz* 309; *Tóth Kálmán és a Nők az alkotmányban* 343.
- Ábrányi Emil, ifj. 346.
- Ábrányi Kornél, *Kossuth Lajos és a hazai fűrdők* 431.
- Ábrányi Kornél, ifj., *Iván* 301.
- Ács Zsigmond 513.
- Ádám (Madách: Emb. Trag.) 96, 324.
- Ádám és Éva*, paradicsomjáték 337.
- Ágai Adolf 61.
- Ágner Lajos 70, 268, 414.
- Álmos 34, 233.
- Ányos Pál 84; és a német szentimentalizmus 400—401; költészete 445; *A kamaldoliak pusztulása* 390—393; *Kalapos király* 392.
- Argírus (Argyus) 110, 265; históriája 138; kérdés történetéhez 109—110, 142; monda feldolgozói 231, 234—235, 444.
- Árkosi János 443.
- Ármány 233, 235.
- Árpád 34, 63, 229, 233, 255, 415; ház 226, 411, 491.
- Árpádia*, c. zsebkönyv 529.
- Baboth (Kotzebue: Der Wirrwar) 486.
- Babits Mihály 17, 263, 343, 405, 406; *Az irodalom halottja* 10; *Három jellemzés* 213; Dante-fordítása 342, *Magyar irodalom Itáliában* 477—481.
- Bach-korszak 39, 44, 52, 183, 205, 208.
- Baciu János 282.
- Bacon 325.
- Bacsányi 239, 341, 420, 421, 425.
- Bacsányiné Baumberg Gabriella 419—420, 421.
- Badies Ferenc 24, 87, 88, 133, 531; *Petőfi levelei* 246, 247, 380; *B. Palocsay György • Nay Modi*-ja 338.
- Bajazet 118.
- bajmócsi fürdős mondája 403.
- Bajszölvő (Kisf. K.: Fösvény) 468, 469.
- Bajza József 493.
- Bajza József 71, 83, 195, 210, 240, 254 531; -féle helyzetdal 42, 132; élete és művei 131—134; iskolája 132, 320, 338; népdalelmélete 132; *Az epigramma elméletéről* 132, 133; *Sohajtság* 132; *Apotheosis* 132; *Ebresztő* 132.
- Baksay Ábrahám, *Chronologia de regibus Hungaricis* 138.
- Baksai Dániel 243.
- Baksay Sándor 340, 431.

- Bal Jeromos 144, 424.
 Balanyi György 531.
 Balassa Bálint 82, 166, 169, 192, 210, 309, 319, 334, 424, 507, 508; *Campianus-fordítása* 142; egyik költeményéről 185.
 Balassa Ferenc 191.
 Balassa Imre, *Szinpadi problémák* 439.
 Balassa József 80, 280.
 Balassi Boldizsár 108, 109.
Balassi-komédia 360, 538; Tamás deákja 108—109.
 Balassi Menyhárt 108, 109.
 Balássy Ferenc 460, 462; *Székely tanulmányai* 459.
 Balázs, (író-) deák 82.
 Balázs Béla 439.
 Balázs Sándor 205.
 Baldwin (Marlowe: Tamburlaine the Great) 117.
 Balkay Pál, festő 181.
 Balkányi Szabó Lajos, *Magyar ösmesék* 228; *Utazás a másvilágon* 229; *Lehel kürtje* 229.
 Balky grófnő (Verseghy: Term. Emb.) 56.
 ballada 208, 223, 251, 311; *székely* 208, 347, 374, 377; *Barcsai* 347; *Der todte Freier* 463; *Molnár Anna* 470; *Palbeli Szép Antal* 470; *Kőműves Kelemenné* 481; *Budai Ilona* 520; *Szócs Marcsa* 527; 1. még *skót balladák*, népballada.
 Ballagi 207.
 Balla Ignác, *Tövisszes látogatóban* 273.
 Balogh Alajos, *Sümege vára* 228.
 Balogh István 510; *Tündér Ilona* 234, 444; *Kinizsi* 234; *Bangó Bálint* 298.
 Balogh Jenő 281, 349.
 Balogh Péter 422.
 Balogh Sámuel, *A románokról* 60.
 Balogh Zoltán, *Alpári* 299, *II. Rákóczi Ferenc* 303.
 Balzac 306, 316, 485.
 Barabas (Marlowe: Jew of Malta) 118.
 Barabás Ábel, *Nietzsche and Petőfi* 491; *Petőfi's Hamlet-Monolog* 492; *Petőfi's Liebesroman* 498.
 Barac, Juon 138.
 Baranyayak 343.
 Barbault, Anne Laetitia, *Edwin and Ethelinde* 513—515.
 Barclay Argentinének magyar fordítása 491.
 Barcsa János 245.
 Barcsay Ábrahám 1—4, 6, 77, 95, 152, 255, 284; *adatok levelezéséhez* 152; *Barcsay-cikkek* 152; ~ emlékek 95.
 Barjatinszkij herceg 31.
 Barna János, *Reviczky Gyula valóságos költészete* 447.
 barokk kor 168, 329.
 Baross Gyula 78, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 192, 282, 404, 534; *Arany János és Tisza Domokos* 135—136, 336; *Adatok Barcsay Ábrahám levelezéséhez* 152; *Kímay szerelmi lírája* 191; *Kazinczy Ferenc és Radvánszky Teréz* 270.
 Baross Gábor 247.
 Baross Ferenc 101 (minimum), 247.
 Baross Sándor 99, 247.
 Baróti Lajos, *Petőfi a ponyván* 83; *Petőfi legrégebb bizonyítványai* 99; *Petőfi első leveleihez* 246—248; *Petőfi katonáskodásáról* 380—384.
 Baróti Szabó Dávid 143, 425.
 Bartha József, *A Toldi-monda* 265.
 Barthos Indár 268.
 Bartók György 283.
 Bartók Lajos, *Kárpáti dalok* 77.
 Bartzafalvi Sz. D. 212.
 Bathó István, *Kéry János élete és művei* 127—128, 141.
 Batthyány-kódex 106, 107, 476.
 Batthyányi könyvtár (gyulafehérvári) 530.
 Bauernfeld 529.
 Baumberg Gabriella l. Bacványiné.
 Bayer Ferenc 380, 382, 383.
 Bayer József 141, 144, 145, 194, 208, 209, 216, 271, 388, 401, 408, 410, 438; *Néhány adat az írói és művészi díjazások történetéhez* 181—183; *Schiller drámái a régi magyar színpadon és irodalmunkban* 408—410, 530, 531; *Shakespeare drámái hazánkban* 409; *«Kätchen von Heilbronn» auf der ung. Bühne* 497—498; *Bauernfeld gróf Széchenyi Istvánról* 529.
 Bács Bodrog Vármegyei Történelmi Társulat *Évkönyve* 416.
 Bálint Gyula, *Dante-fordítása* 346.
 Bálint Lajos 443.
 Bálintffy Bálint, *Piroska szerelme* 231, *Pató Pál* 231.
 Bán Aladár 123, 149, 496.
 Bánfi Dénes 215.
 Bánfi Székely 337, 422; *Janka, néneje* 422.

- Bánffyak naplója 454.
 Bánffy Miklós, gróf 272.
 Bánffy Miklós (Szalay K.: Komoly tréfa) 237.
 Bánk bán 283, 347, 349, 388, 411; a német költészetben 265, 347; l. még Katona J.
 Bánóczy József 202, 281, 414.
 Bárány Boldizsár, alakja 141—142; ismeretlen drámája 388—390; *Bánk bán* rostája 141, 388; *Árpádi ház* 388, 389; *Sajdár és Rurik* 389; *Szittyai magyarok kiindulása Ázsiából* 389; *Rubezahl* 389; *Péter király* 389.
 Bárány Gusztáv 388.
 Bárczy Benő (Tetemre hívás) 461.
 Bárd Miklós 123.
 Bárdosy János 423.
 Báróczy Sándor 1, 2, 3, 8, 73, 493.
 bártfai kalendárium (1638) 421.
 Bártfai Szabó László 493, *A gróf Széchenyi-csulád története* 346—347, 431.
 Báthoriak 284, 340.
 Báthory András 473.
 Báthory Boldizsár (Kemény: Gyulai Pál) 317.
 Báthory Erzsébet 343.
 Báthory István 209.
 Báthori László 392.
 Bátky Zsigmond 468, 493.
 Bátor Miklós (= Lévay József) 116.
 Beatrix-képmásr 490; a délszláv népköltészetben 533.
 Beaumarchais, *A szevillai borbély* 350.
 Bebefrostné (Kotzebue: Sorgen ohne Not) 469; leánya: Heloise 469.
 Bebek Ferenc 108, 109.
 Beck Károly 404, 417.
 Becque 260.
 Bede Jób 280.
 Behaghel 212.
 Beheim, Michel, énekszerző 431.
 Beko Boldizsár, *Petőfi hazafias lírája* 83, 137, 446.
 Beleznay generálisné 494.
 Belényesi Gergely 332.
 Beliczai Imre 313.
 Bem 39.
 Bellarmin 539, 540.
 Benczédi Székely István 265, 266, 350; *Chronica* 265, 266.
 Bende vitéz (Éjféli párba) 379.
 Bene István (= Sümegi), *Noahidá* 305.
 Bene Kálmán, *Tompa és a természet* 209.
 Benedek Marcell 71, 412; *Victor Hugo* 201—204, 344, 419; *A modern német dráma Magyarországon* 403.
Benedictus fordítása 476.
 Beniczkyné Bajza Lenke 204.
 Benkó Imre, *Arany János tanársága Nagykőrösön* 119, 513.
 Benkóczy Emil 277, 498.
 Benkő József 109, 110; *Transsilvania* 109.
 Bentivoglio, Guido 144.
 Benyák Bernát, *Veszprém városának nyájás leírása* 538.
 Benyovszky Pál 456.
 Beöthy Ákos 495.
 Boöthy Zsolt 82, 85, 86, 87, 123, 133, 135, 144, 147, 150, 151, 169, 192, 194, 216, 249, 280, 320, 323, 348, 349, 373, 403, 413, 487, 488, 499, 503, 505, 508, 513, 539; *Emlékbeszéde Jókai felett* 33; *Kis tükre* 78; *Széchenyi magyarsága* 82; *Magyar szépprózai elbeszélés* 94, 130; *Kisf. Társ. elnöki megnyitója* 124; *Mikszáth üdvözlöte, gyászbeszéde felette* 124; *Megemlékezése Arany Jánosról* 124; *Gyulai Pátról* 208; *Egy Széchenyi probléma* 213; *Irói arcképek* 215; *Ráskai Lea* 307, 308, 310; *Kisfaludy Károly Kérői* 334; *Magyar balladák* 374.
Beöthy-Emlékkönyv 458.
 Borecsényi 329.
 Berczik Árpád 212, 272, 280; *Emlékezések (önéletrajz)* 215; *Nézd meg az anyját* 349, 416; *Himfy dala* 350.
 Berde J. Mária, *Bacsányiné Baumberg Gabriella* 419—420, 421.
 Berez Károly, *Ne húzd cigány* 114.
 Berez Sándor, *Apollonius-kiadása* 199—200, 336.
 Beretvás Gusztáv, birtokos 119.
 Berg Anyicska (Verseghy: Term. Emb.) 56.
 Bergson 318, 398.
 Berkovics Miklós 484.
 Bernardin de Saint Pierre, *La chaumière Indienne* 53.
 Bernardone, Pierre di 263.
 Bernáth 420.
 Bernáth Gazsi 116.
 Bernáth Lajos, *Argirus* 234—235, 444; *A Ráday-könyvtárról* 494.
 Berret, *Le moyen âge dans la Lé-*

- gende des siècles et les sources de V. Hugo* 203.
- Bertha Sándor 280, 457.
- Berze Nagy János, palóc népmese-gyűjteménye 403.
- Berzelius, természettudós 178.
- Berzengi, (elferdített) név 276.
- Berzeviczy Albert 149, 151, 351, 493; *Gyulai Pál emlékére* 208; *Két eltűnt és újra előkerült Corvin-codexről* 490.
- Berzeviczy Gergely 255.
- Berzsenyi Dániel 71, 142, 143, 401, 425, 498; *A magyarokhoz* 33; Schiller-fordítása 409; Wesselényi drámatörredéke 409.
- Bessenyei Jakab 538.
- Bessenyei család (nagybessenyői) 3, 5, 6.
- Bessenyei Boldizsár 3, 5, 6, 7.
- Bessenyei György 1, 3, 4, 5, 6, 7, 154, 168, 169, 214, 250, 265, 425, 503; *Agis tragédiája* 4, 7; *Az embernek próbája* 197—199, 271, 344; *Anyai oktatás* 199; *A philosophus* 279, 334; levele Lövei Istvánhoz 340.
- Bessenyei Pál 3.
- Bessenyei Sándor 1, 3, 5, 6.
- Bethlen Farkas 271.
- Bethlen Gábor 268, 332.
- Bethlen Kata grófnő magyar könyvtárának lajstroma 341, 421.
- Bethlen Miklós 449, 452, 453, 456; önéletírása 215, 449, 450, 452.
- Bethlen Zsuzsanna 95.
- Bevilaqua Béla 493.
- Bezard, Lucien 217—218.
- Bécsi-kapu 184, 185.
- Bécsi Képes Krónika* 264, 297, 346, 510.
- Bécsi-kódex* forrása 273.
- bécsi nemes testőrség 1—8.
- Békefi Remig 145.
- Békefi-emlékkönyv* 475—477, 490, 491, 492, 529, 531, 533.
- Béla herceg, IV. Béla 228. 347.
- Béla der Blinde* 418.
- Bél Mátyás, *Notitia Hungariae* 184.
- Béldi Pálné 215.
- Bélteky László 194, 408.
- Béranger 79.
- Bérczi Károly 116, 208.
- Bérony Károly 495.
- Béza Tódor 332.
- Biás István, ifj. 283.
- Biberach (Bánk bán) 331.
- biblia 166, 186, 289, 358, 415, 497; bibliafordítások 129, 357, 358; a magyar biblia történetéhez 342; biblikus próza 250; bibliás stílus kialakulásának kora 166—167, 250, 318; *Bírák-könyve* 304; l. még : szentírás.
- Bibliofil 341.
- Biblioteca dei popoli* 222, 477—481.
- Binder Jenő 264; *Polyphemos a népmesékben* 338; *Sankt Petrus, der Himmelspfortner* 497; *Párhuzamok Aranyhoz* 538.
- Birkás Géza 141, 142.
- Biró Ányos, *Goethe Faustjának 356-ik sorához* 413.
- Biró Lajos 270, 335.
- Bischoff, Heinrich, *Lenaus Heidebilder* 402.
- Bittenbinder Miklós 73, 272, 336, 343, 430; *Arany János Öldöklő Angyala* 251—253; *Jókai Trenck-regényei* 403; *Toldi előhangja* 422; *Mikes pedagógiai levelei* 492.
- Bizalmatlan c. vigjáték* 349.
- B. J. 136.
- Björnson 261.
- B. K. P. úrhölgy, 341, 421.
- B. L. 128, 286.
- Blandrata György 284, 356, 360.
- Bleyer Jakab 87, 281, 442, 492; *Kotzebue és a pesti német színház megnyitása* 402; *Gróf Széchenyi Ferenc és Schlegel Ferenc* 417. *Hunkronikáink mondai elemeiről* 491; *Gottsched hazánkban* 530.
- Blomstedt, Oscar 498.
- Blondin (Nietzsche : Zarathustra) 324.
- Blumauer 419.
- Boccaccio 79, 84.
- Bocó András, prior 392.
- Bod-kódex* 489.
- Bod Péter, Felsőcernátoni 211, 283, 340; 531, emléke 500—501; *Az Isten... Anyaszentegyházának... Históriaja* 212; *Gróf Bethlen Kata... magyar bibliothekájának lajstroma* 341, 421; *Magyar Athenás* 500; *Historia Unitarium in Transylvania* 531.
- Bodenstedt, *Die Völker des Kaukasus* 31; *Mirza Shaffy* 32.
- Bodnár Zsigmond 325, 505.
- Bodola Gyula 339; *Dobó István a magyar költészetben* 265.

- Bodri (Rontó Pál kutyája) 394.
 Bodrogi János 500.
 Bogáthi Fazekas Miklós 199, 265.
Bogáthy-kódex 443.
 Boileau 150.
 Bojt vitéz (B. Szabó L.: Lehel kürtje) 229.
 Boleszláv 510.
 Bollandisták 263.
 Bolond Istók, a XVIII. században 422.
 Bolte, Johannes, *Hans Weybers Lied auf die Einnahme von Raab* 400.
 Bolyay 241.
 bolygó zsidó mondája 403.
 Bona György 395.
 Bonfini 166, 264, 402.
 Bong (B. Szabó L.: Lehel kürtje) 229.
 Bont, természettudós 178.
 Bonzi 454, 455.
 Borbély Ferenc 209; *Gyulai mint esztétikus* 411—412, 491.
 Borbély István 73, 342; *Dávid Ferenc és kora* 209; *Arany Tamás* 423; *Debreceni Disputa* 530; *Bod Péter az unitáriusokról* 531.
 bordalok 223.
 Bornemisza Péter 538.
 Borics (Szigligeti: Trónkereső) 490.
 Boros György 440.
 Boros János, festő 182, 183.
 Borsody Endre 313.
 Boruth Elemér, *Betyár idők* 230; *A végzet karja* 230, *Az utolsó Bebek* 303; *Egy régi mese* 305; *Ki az úr a háznál* 306.
 Boscovich, természettudós 177.
 Bossueth 162.
 Bothár Dániel 84; *Lethenyi István* 508.
 Boto, bajor gróf 510.
 Botond-monda 510.
 Bourget-féle pszichológiai regény 260.
 Böckel Ottó, *Zur Lenorsage* 463.
 Bölöni György 443.
 Böngésző 431, 495.
 Böröcz Marcell, *Ferencesek a középkori magyar irodalomban* 262—264.
 Böhm Dezső, *Amade László lírája* 498.
 Böhm Károly 349, 506.
 Brancsics Blagote 511.
 Bramarbas 70.
 Brandes 73.
 Brankovics, vajda 338.
 Brassai Sámuel 122.
 Brentano, *Die mehreren Wehmüller und die ungarischen Nationalgeschlechter* 401.
 breviarium és részei 107, 476.
 Briex Eugène 275.
 Brown, angol utazó 451, 452.
 Bródy-jutalom 536.
 Bródy Sándor 270, 349; *A tanítónő* 279.
 Bruckenthal báró, erdélyi gubernátor 8.
 Bruckner Győző 424.
 Brugmann 212.
 Brunetière, *L'évolution de la poésie lyrique en France* 203.
 Brutus (Shakespeare: Julius Caesar) 163.
 Buchan 470.
 Bucephalus (Buczfalus, Nagy Sándor lova) 393, 394.
 Bucer 332.
 budai basák magyar íródeákjai 82.
 Budai Ézsaiás 238.
 Budai Ferenc, *Polgári Lexicon* 108, 321, 377.
Budai Krónika 346.
 Budapest 341, 426.
 budapesti tud. egyetem, irodalomtörténeti előadásai 152; bölcsészetdoktori értekezései 264; új magántanára 282; tiszteletbeli doktorai 438.
Budapesti Hírlap 10, 207, 270, 334, 388, 416—417, 418, 457, 489—490, 529.
Budapesti Szemle 82—83, 109, 140—141, 150, 152—153, 186, 191, 194, 206, 207—208, 225, 270—271, 334—335, 381, 413, 417—418, 451, 490—491, 513, 518.
 Budenz József 207, 212.
 budetini monda 135, 265.
 Bulcsu Károly, *Viadár* 305, *A bor* 339, *A boldog* 339.
 Bulla János, *Tündéröv* 300; *Don Juan* 496.
 Bullinger 332.
 Bulthaupt 73, 330.
 Bulwer 486.
 Bulyovszky Gyula 116.
 Bulyovszky Gyuláné-féle pályázat 150.
 Bulyovszkynéről szóló polémia 501.
 Brián Pál, könyvátvétel 54.
 Burns 414.

- Burtha (eltorzított magyar név) 276.
 Búzás Pál 242.
 Bürger, *Lnore* 463, 514; *Der wilde Jäger* 496.
 Byron, lord 47, 79, 323, 496, 501; hatása Aranyra 29, 35, 253; hatása Vörösmarty Egerjére 103—105; hatása verses elbeszélé-sünkre 298—300, 306, 309, 310; *Korinth ostroma* 104.
 Calderon 486, *Urnő és komorna* 350.
 Calepinus, szótára 532.
 Calprenède 3.
 Calvin I. Kalvin.
 Camoens, életének magyar feldolgozásai 83, 140, 141, 308.
 Campe Joachim Henrik 141; német nyelvújítása és magyar vonatkozásai 136—137; németesítő szótárja 136; *Ijabbik. Robinson* 136.
 Campianus 142.
Cantico del Sole 263.
 Capistranus, jövendölései 340.
 capitulum 107.
 Capus 257.
 Carafa 450, 451, 452.
 Cardinal, madame (Halévy) 310.
 Carlyle 66, 193; hatása Gyulaira 413, 414, 491, 530, 535.
 Casanove 124.
 Cassidorius 337.
 Cassone 124.
 Castaldo 472, 473, 474.
 Castelli 339, 403.
 Castle, Edward, *Lenau im Zensur-krieg* 402.
 Catharina (Camoens kedvese) 141.
 Cato, distichonai 191.
 Cáríanus (Karianus) János (Debr. Disp.) 359.
 Cecil (Kemény: Gyulai Pál) 317.
 Celanoi Tamás 263.
 cenzúra, története Magyarországon 509—510.
 Cernátoni Gyula 283.
 Chambers 470.
 Chamisso, *Die Jungfrau von Stubben-kammer* 518.
Chariklia-fordítások 482—483.
 Cherbuliez 222.
 Child, Francis James 464, 470, 524, 525; *The English and Scottish Popular Ballads* 458, 465, 466, 471.
 Cholnoky Jenő 439.
 Cholnoky Viktor 343.
 Christigeburtspiel 337.
 Chrysostomus 343.
 Cicero 419, 490.
 cigány, alakja a magyar irodalom-ban 509.
 Cilli Ulrich 401.
 cinkotai kántor 283.
Code civil 259.
 Coetroes (elferdített név) 276.
Collationes Monasticae 264.
 Collin, Matthäus von, *Belas Krieg mit dem Vater* 347.
 Colzean lord 462.
 Comenius 126; *Schola Ludus* 126; *Janua* 328.
Comœdia de Zingaro et Famulo 420.
Comœdia Valaszutina 359, 360.
 Constant, *Adolph* 485.
Conversations-Lexicon 48, 403; pör 131, 133.
 Coppée 308, 487.
 Corneille 530.
 Cornides 339, 475, 531.
 Corvin, történetirő 324.
Cri de Paris 220.
 Cristina (Szalay Fr.: Madame Reale) 307.
 Cromwell 178.
 cs. 223, 224, 336.
 Csaba 399.
 Csabayné 498.
 Csabai István, *Kemény János erdélyi fejedelem irodalmi munkássága* 268.
 Csahien Károly, *Valami Tóth Béláról* 430.
 Csanaki Máté 125.
 Csaplovics-könyvtár, alsókubini 341.
 Csák (Máté) 232.
 Csáki Richard, *Honterus János német iratai* 492.
 Csánki Dezső 439.
 Császár Elemér 54, 87, 88, 149, 458, 508, 531; akadémiai székfoglalója 214; *Magyar utópia* 53; *Versegly F. élete és művei* 53; *Komjáthi Jenő* 271; *Dante in Ungarn* 346; *Ányos és a német szentimentalizmus* 400—401; *Katona Lajos* 417; *Versegly regényfordításai* 418—419; *Kisfaludy Sándor* 423; *Bessenyei természetérzeke* 430; *Garay János* 490.
 Császár Ernő 491.
 Császár Ferenc, *Dante-fordítása* 346.
 Császár Károly, *Medgyesi Pál élete és működése* 125—127.

- Császár Mihály 131.
 Csáthy Demeter, *Pannóniai Éneke* 266.
 Csehi András 476.
 Csehov 260.
 Csengery Antal 116, 193, 323, 374, 491, 501, 502, 535. 536; *Szemere Bertalan* 114, 115.
 Csengeri János 280.
 Csengey Gusztáv, *Bokrétás világ* 301.
 Csepreghy Ferenc 270, 272, 509.
 Csepregi Mihály deák 112.
Csepregi graduál 110—112.
 Csereiek 142.
 Cserei Farkas 254.
 Cserei Mihály 452, 453, 455, 456; *Históriája* 215, 422, 453.
 Cserhalmi J., *Ungarischer Dichterswald* 77.
 Csery Péter 402.
 csiksomlyói iskoladráma 420.
 Csiky Gergely 76, 261, 270, 438; *A Nagymama* 272, 279; *Proletárok* 272; *Buborékok* 350, 432.
 Csiki székely krónika 227.
 Csokonai Vitéz Mihály 18, 71, 75, 77, 210, 239, 240, 308, 341, 419, 425, 438, 446, 509; *Martoson* 489—490; *A tengeri háború* 62; *Gerson du Malheureux* 272, 279, 334.
 Csoma József, *A Baksayak* 431.
 Csombor Márton, *Europica Varietas* 142.
 Csóka, vicekáplár 382.
 Csörfű Lajos 246.
 Csura Miklós, *Argirus históriája* 138; *Argirus feldolgozásai a magyar irodalomban* 444.
 Csutor János, *A marosdi remete* 228.
 Csűrös Ferenc 330, 497; *A debreceni városi nyomda története* 74—75, 141, 144, 277; *Mándi Márton István pöre* 338, 423.
 Cupan (Koppány) 35.
 Curel 257, 260.
 Czako Zsigmond 202, 261, 446.
Czech-kódex 476.
 czegei névtelen (Csehi András) 476.
 Czeglédi István, *fabulái* 427; *Idős Noe becsületit oltalmazó Japhetke* 427.
 Czeizel János, *Goethe és Kazinczy viszonya* 401.
 Czerberus (Nagy Sándor kutyája) 393, 394.
 Czerkó, éneke (Arany: Buda halála) 253.
 Cziráky Antal gróf 315.
 Czobor Mihály, *Heliodorus-fordítása* 482—483.
 Czokonai (elferdített név) 276.
 Czóbel Ernő 530, *Heltai Gáspár dialogusa a részegségről és tobzódásról* 273, 496.
 Czuczor Gergely 221; *Szűz Margit álma* 487.
 Czuscor (elferdített név) 276.
 Dalos Eszti (Arany: Tengeri Hántás) 526.
d, Garamszentkereszt 495.
 Daczó Tamás (Tamás deák a Bállassi-kom.-ban) 108.
 daloskönyv, XVIII. századi kézirat 361—372.
 Dankó Pista 266.
 Danskay József 7.
 Dante, 67, 79; Magyarországon 335, 346, 341, 342, 343, 533; *Divina Commedia* 346; *Új Élet* 346.
Dante-kódex, magyarországi 346.
 Darkó J., *A magyarokra vonatkozó népnevek* 296.
 Darmay Viktor 424, 438.
 Darnay Kálmán 428.
 Darnay-múzeum, sümegi állami 280, 428.
 Daru (Rontó Pál lova) 393, 394.
 D'Aulnoy grófnő, meséinek fordítása 94.
 Dayka Gábor 210, 255, 423.
 Dayka János 111.
 Dálnoki Veres Gerzson, verses krónikája 250.
 Dániel Viktor, *Az eszményítésről és Arany Vojtina Ars Poetikájáról* 72.
 Dávid Ferenc 284, 356, 359, 360, 491, 538; élete 209; művei 420; *Rövid magyarázat* 424, 428, 439—440, 495.
 Dávid László, *Az elégia magyar mestere* 445.
 Deák Ferenc 76, 97, 170, 210, 274, 425, 502; jellemzése 443.
 Deák Gyula, *Darmay Viktor élete és működése* 424.
 Deáky Fülöp Sámuel, Lafontaine-ford. 54.
Debreceni Disputa, kéziratáról 353—360, 530; személyei 356, 359.
Debreceni Grammatika 200—201, 342.
Debreceni-kódex 129.

- debreczeni ref. főiskola 125, 127; *Series studiosorum* 172; tan-
tárgyai, tanárai 173—178, 238—
242; *Classificatio auditorum*
179; *Classis studiorum* 179, 180; *Acta sedis iudicaria* 243.
- debreczeni városi nyomda 74—75,
277, 497.
- Debrezennnek Blandrata György és
Dávid Ferenc által Unitária hitre
tért históriája* 356, 360.
- De Gerando 429.
- De Gerando Agost 495.
- Degré Alajos 141.
- Delbrück 136.
- Demeter György, *Honor posthumus*
452.
- Demetrius-darabok 490.
- Dengi János 491; *Munkács ostroma*
302.
- Dengi János, ifjú 336.
- Denis, *Buchdr.* 395.
- Dent-breviárium 400.
- Dervarics Kálmán, *Gróf Zrinyi Mik-
lós, a káltó halála* 455—456.
- Desdemona 317.
- Desericzky Ince, élete és művei 69;
A váci püspökség története 69;
*De Initiis ac Maioribus Hunga-
rorum commentaria* 69.
- Dessowffyek 142.
- Dessowffy József, *Kazinczy Ferenc*
529.
- Detre, berni 399.
- Deutsche Literaturzeitung* 335, 491.
- Deutsche Rundschau* 67, 497.
- Dezső Lajos, *Comenius* 126.
- Décsey István, *Árpád és Mazarna* 237.
- Dékány István, *Széchenyi irodal-
munk kérdéséhez* 531.
- Dénes Lajos 87, 136, 144, 403.
- Dénes Szilárd 532.
- Dériné 194, 498.
- Dévai Biró Máttyás 166, 332; *Ortho-
graphia* 166; *A tizparancsolat
magyarázata* 332.
- Dézi Lajos 83, 218, 219, 280, 281,
285, 296, 434, 503, 504, 508;
Heyden Sebald kiadása 295; *A cze-
gei névtelen* 476; *Emlékbeszéde*
Széchy K. felett 504.
- Diatriba Theologica* 540.
- Dickens 485, 486, 487; *Copperfield*
Dávid 209; *Dombey és fia* 486.
A Child's History of England 528.
- Diderot 258.
- Didimus-kódex* 490.
- Dietrich, Karl, *Die osteuropäischen
Literaturen in ihren Hauptströ-
mungen vergleichend dargestellt*
78—80.
- Diószegi Mihály 363.
- Diószeghy Sámuel 241.
- D'Isoz Kálmán *Egressy Béni első
dalműszövegek könyvéről* 508—509.
disputák 356—357, 358; l. még hit-
viták.
- Disznósy Ferencz 188.
- Disznósy Gáspár 188.
- Disznósy György 188.
- Disznósy János 188.
- Ditrichstein, herceg 450
- Divatcsarnok* 215.
- Divéky Adorján 286; *Egy lőcsei
szerző műve* 424.
- Dobner (elferdített név) 276.
- Dobokai Mihály 538.
- Dobos János 243.
- Dobóczy Pál 84, 283, 336, 419, 491;
János pap országa 143.
- Dobó István 103, 104, 265.
- Dobó László, *A Nap tova* 304.
- Dobsa Lajos 390; *I. István király*
389; *Aba Sámuel* 389.
- Dobzse László 480.
- Domanovszky Sándor, *Die Chronik
Simonis von Kéza* 346; *Kézai
Simon mester krónikája* 346; *Ké-
zai kódex* 475.
- domokos konvent (váci-), történeto
442.
- Domokos Lajos főbíró 423.
- Domonkos-kódex* 130, 489.
- Domokos-legenda 130.
- Donatus, *Ars gramatica, maior* 293,
297; *minor* 292, 297.
- Donáth, festő 181.
- Dongó Gyárfás Géza 350; *Kazinczy
Ferenc «Summarium»-a* 351;
*Kazinczy F. jegyzetei vármegyénk
levéltáranak tárgymutatóiban*
351, 529; *A bölcsőbeli Wiczmány
Kláriskához* 351; *Adatok Zemplén
vármegye topológiájához* 529;
*A zempléni jakobinusok birtok-
történetéhez* 529; *Magyar rabok
rabok és rabnők török-tatar fog-
ságban* 529; *Boszorkánypörök
nyomai levéltárunkban* 529.
- Don Juan, Magyarországon 496.
- Donnay 257, 260.
- Dorka Illyés 384.
- Dóczy Lajos 77, 270; *A csók* 272,
279, 416; *Széchy Mária* 350, 416.

- Dózsa Dániel 116, 234; *Zandirhám* 227; *Tündér Ilona* 231, 444.
- Döbrentei Gábor 63, 144, 346, 432, 436; élete és működése 445; *A kenyérmeczei diadal* 135; *Zách Klára* 135.
- Döbrentei-kódex* 106, 107, 211, 511, 530.
- Drawburm (Lafontaine: Der Naturmensch) 56.
- dráma 167, 312, 353, 388—390; a legrégebb magyar dráma 65; francia dráma fejlődése 202; német dráma 403; drámairodalom 75—77, 265; magyar vonatkozások Marlowe drámáiban 117; Schiller drámái a régi magyar színpadon és irodalmunkban 408; a modern dráma fejlődésének története 256—262; drámatörténeti ciklus Kolozsvárt 272, 279, 350; Christigeburtspiel 337; Raimund hatása a magyar drámairodalomra 510—511; l. még iskoladráma, vígjáték.
- Dudek János 142.
- Dugonics András 77, 184, 429; *Etelka* 60; *Trinummus* 69—70; *Toldi Miklós* 185; *Báthory Mária* 509.
- Dugonics-Társaság, jelentései 351—352.
- Dukai Takács Judit 142.
- Dumas, fils, -félo iránydráma 259; *Kameliás hölgy* 309.
- Dumas, père 485; *Napoleon élete* 443; *Monte Christo* 486; *Notre Dame* 486.
- Dunai Tudós Társaság 74.
- Dús László, *Árpád* 236.
- Eberhard Ágost Gottlieb, *Die beiden Flaschen* 336.
- Eck 292.
- Eckhart Sándor, *Apáti Ferenc feddő éneke és a Csinom Palkó* 107—108.
- Ecsedi István, *Karacs Ferenc térkép-metsző élete és művei* 334.
- Eduard der Schwarze (Lafontaine: Naturmensch) 56.
- Edward, I.: 516; 528; II.: 516.
- Egervári Ödön, *Tarczai család* 302.
- Egmont (Goethe: Egmont) 317.
- Egressy Béni 508—509; *Hunyadi, Bánk bán, Báthory Mária* librettója 509.
- Egressy Gábor 410, 491; és kora 193—194.
- Egri Antal, *Törtel* 228; *Gritti* 228; *Szondi* 228.
- Egyed (Kisf. K.: Fösvény) 468.
- Egyetemes Philologiai Közlöny* 83—84, 141—142, 151, 152, 207, 208—209, 271—272, 297, 335—336, 374, 388, 418—419, 442, 458, 491, 525, 530, 535, 536, 538; és az *Irodalomtörténet* 223—224; Gyulai Pál-ról 501—502.
- egyház hatása az irod. élet fejlődésére 79.
- Egyházi Értekezések és Tudósítások* 477.
- Ehrenfeld-kódex* 130, 263, 284.
- elbeszélő költészet (magyar verses), a XIX. sz. második felében 225—237, 298—312.
- Elek-legenda 130.
- Elek Ilona, *Móricz Zsigmond stilusa és nyelve* 352, 532.
- Elek Oszkár 83, 130, 145, 204, 209, 336, 340, 423, 538; *Arany J. és ballada költészete* 144, 524; *Arany és Erdélyi Bulcsu-bíráta* 339; *Skót és angol hatás Arany balladáiban* 349; 373—379, 458—466, 513—528; *Kisfaludy K. Eprészleánya és egy skót népballada* 470—471.
- Elek Viktor, *Népszinműirodalmunk* 266.
- Elemér gróf (Kisf. K.: Csalódások) 112, 113.
- Eleonora (Kemény: Gyulai Pál) 316. ellenreformáció l. reformáció.
- Elliot 501.
- Ellsler Fanny 144.
- Ember-Lampe 126.
- Emerson 66.
- Emlékezzenk régiekre!* 266.
- Emmi, Lukács István szerelmese 71.
- Emődy Dániel 248.
- Encyklopediáchesk Slovarj (Tudományos Lexikon)* 507.
- Encyclopédie universelle du XX-e siècle* 276.
- Endre, II. 400.
- Endre, herceg 389.
- Endre, a nápolyi 84.
- Endrei Ákos 70.
- Endrődi Sándor, *Pető napjai* 209, 497; *A Balaton tündére* 231; *Alkony* 300; *Henrik* 300; *Szerelemből* 300; *A celli búcsú* 487.
- Engel 271.
- Eördegh István, *Camoens* 141.

- Eöri Pordán Gusztáv, színészi naplója 266.
- Eötvös József, báró 75, 80, 150, 210, 254, 323, 345, 402, 432, 433, 436, 437, 491, 509; és a fumei kérdés 489; *Karthausi* 80, 484, 485; *A falu jegyzője* 213, 484, 485; *Nőverek* 483—486; *A XIX. sz. uralkodó eszméi* 403, 439.
- Eötvös-Collegium 217.
- E. P., *Lirikusok* 10.
- ephesusi özvegy 267—268; 1. még: hűtelen özvegy.
- Ephorinus Anselm 219, 295.
- eposz 163, 167, 170; ófrancia eposz magyar vonatkozásai 218; epika 225—237, 298—305, 319; bibliai epika 167; az epika kora 167—168, 250, 318.
- Erasmus (rotterdami) 166, 292, 293, 295; *Novum instrumentum (Testamentum)* 289; *Paraphrases* 289; *Vidua Christiana* 290; *De ratione studii et pueris instituendis* 290; *De octo partium orationis libellus* 291; *Familiarium colloquiorum formulae* 291.
- erazmisták (magyar) 289—291, 294, 295, 297.
- Erdély Amália, *Gyöngyösi nyelvéről* 352.
- Erdélyi János 256, 320, 323, 436; *Népdalköltészetünkről* 253; *Mátyás, a szántó* 264; *Népdalok és mondák* 524, 527; sárospataki szobrára adakozásra felhívás 277; Bulcsu-bírálata 339; dán balladafordítása 374.
- Erdélyi József 328.
- Erdélyi Lajos 530.
- Erdélyi Máté 538.
- Erdélyi Pál 275, 280, 283, 318, 434, 438, 505; *A XVII. sz. lírája* 319; *Az erdélyi könyvtárakról* 420.
- Erdélyi Zoltán, *Vesztett boldogság* 301.
- erdélyi, irodalmi kör 192; irodalom 196, 284; ifjabb írói nemzedék 222; jezsuiták levelezései és iratai 284; könyvtárakról 420.
- Erdélyi Irodalmi Társaság 204, 221, 272, 419, 433.
- Erdélyi Lapok* 272, 412, 530.
- Erdélyi Múzeum* 70, 224, 283—284, 363, 505, 530.
- Erdélyi Múzeum Egyesület 283, 489, 530; hatodik vándorgyűlésének *Emlékkönyve* 439. *Évkönyve* 283.
- Erdélyi Nemzeti Múzeum 530.
- Erdélyi Történelmi Értesítő* 440.
- Erdélyi Történelmi Források* 284, 440.
- Erdődi Ádám, gróf 211.
- Erdődi Pálffy Lipót, gróf 2.
- Erdős Renée, *Hazállan irodalom* 142; Fioretti-fordítása 284.
- Erdősi Sylvester János 210; két újonnan előkerült munkájáról 218—220, 289—297; Lazius magasztaló latin verse 129; epitaphiuma Anna királyné halálára 290; *Grammatica hungarolatina* 293, 296, 297; *Uj testamentom* 294, 296.
- Erkel Ferenc 509.
- Erkel-émlékkönyv* 508.
- Erneszt, herceg 510.
- Ernst, Paul, 257, 260.
- Ernyey József 493.
- Erődi Béla 123, 124, 500.
- Erődi Dániel, *A keresztény hit győzelme* 304.
- Ersch-Gruber, *Encyclopädie* 289, 290, 291, 293.
- Erzsébet (Szász K.: Trencsényi Csák) 232.
- Erzsébet, angol királynő 117, 471, 516.
- Esterházy Miklós, herceg 3, 4, 5, 6.
- Esterházy tabulaturás könyv 286.
- Estreicher-féle *Bibliografia Polska* 219, 220, 293.
- Eszterházy-kódex* 475.
- Eszterházy Magdolna, gróf 363.
- Eszterházy Miklós, gróf 530.
- Eszterházy Pál 452, 475; *Mars Hungaricus* 452, 453.
- Eszterházi Tamás 346.
- esztétika 120, 121; a német esztétika hatása Magyarországon 403; módszertana 349, 448; esztétikai tetszés alapproblémája 413.
- Etele 110, 227, 231.
- Etelka (Dugonics) 60.
- Etédi Soós Márton 429.
- Ethnographia* 153, 267, 337—338, 422, 464, 530.
- Eticus (istera-i), *Cosmographia* 497.
- Etymologiai Szótár* 427.
- Eudoxia 343.
- evangelium-fordítások 211.
- Evening Standard And St. James's Gazette* 491.
- Æcordia Scythica* 497.
- Ezeregy Éjszaka Regéi 530.
- Élet 142, 272, 337.

- Életképek* 143, 458.
 Éloa (Komjáthy Jenő) 21, 22.
 énekeskönyvek (írott-) 110—112, 208, 275; énekszerzőink (prot.) 475
 Luther 400; I. még: graduál.
Ének Szt. László királyról 166.
Érdy-kódex 489.
Érsekújvári kódex 426, 476, 489.
Észrevételek... c. tiszti szótár 143.
 Éva (Madách: Emb. Trag.) 96, 324.
 Ezsaiás 186.
- Fabianus Hungarus 263.
 Fabó András 432.
 Fabó Bertalan 286.
 Faguet, Emil 202, 275.
 fajelmélet 80.
 Faludi Ferenc 205, 424, 427; stílusa-
 ról 284.
 Faragó József 467.
 Farkas Emőd, *A szabadságharc* 303.
 Farkas Gyula, *Az utolsó ütközet* 236.
 Farkas Imre, könyvnyomtató 111.
 Farkas József 493.
 Farkas Máté (Eötvös J.: Nővérek)
 485.
 Farkas Sándor 176, 238, 242.
 Farkas Zoltán, *Bajza József élete és
 művei* 83, 131—134, 141, 429.
 Fazekas Mihály, *Ludas Matyi* 241.
 Fábrián Gábor 419, 529; szobra 438;
Buda haragja 227.
 Fáy András 77, 432, 486; *Különös
 testámentom* 134, 135; *Bélteky
 ház* 135; *Hasznosi kincskeresés*
 336; *A szutyogfalviak* 491.
 Fechner 413.
 Fejes István 487; *Kamilló* 299;
Egy szép asszony 300; *Vas Pista*
 303.
 Fejér Antal 494.
 Fejér György, *Codex diplomaticus* 68.
 Fejér Lipót 286.
 Fejérházy Tibor (Reviczky: Apai
 örökség) 442.
 Fejérmegyei Es Székesfehérvári Mu-
 zeum-Egylet 287.
 Fekete Imre 423.
 Fekete János, gróf 255, 494.
 Fekete Lajos 99, 101, 247.
 Fekete Mihály 116.
 Fellner Frigyes 281.
 felvilágosodás irodalma 79.
 Felvinczy-féle Comico-Tragédia 84.
 Fenyő Miksa 342, 343.
 Ferdinánd, I.: 290, 292, 472, 473,
 476, 510; V.: 183, 381.
 Ferenc császár 32.
 ferencesek a középkori magyar iro-
 dalomban 262—264.
 Ferenc-legenda 249.
 Ferenczy Ferenc 335.
 Ferenczy István, szobrász 388; Kis-
 faludy-szobráról 428.
 Ferenczy József 434, 437.
 Ferenczi Zoltán 149, 281, 286, 341,
 360, 433, 435, 436, 437, 484, 505;
Rimay János 190—192, 496;
Petőfi-életrajza 287; *A kolozsvári
 színészet és színház története* 353;
 Magyar-kiadása 431, 495.
 Fessler 264, 402.
 Fest Aladár, *B. Eötvös József és a
 fumei kérdés* 489.
 Fest Sándor 452, *Magyar vonatko-
 zások Marlowe drámáiban* 117—
 119; *Magyar vonatkozások egy
 régi angol költeményben* 471—
 474.
 Festetics, gróf 468; Festetics 142.
Festetics-kódex 65, 106, 107, 476.
 Fielding 213.
Figyelő (Abafi) 223, 519.
 Filep bíró (Debr. Disp.) 356, 359.
 filologia I. philologia.
 Fincicky Mihály, *Magyar-orosz nép-
 dalok* 464.
Fioretti 262, 263, 264, 284.
 Fiók Károly 240.
 Firtos, tündér (Kovács: A két test-
 vér) 231.
 Firtos Ferenc 530; *A Debreceni
 Disputa kéziratáról* 353—360.
 Fiseus 337.
 Fitos Vilmos 493.
 Flaubert 285—286.
 Flavius, Josephus 497.
 Fleischmann Gyula, *A cigány a
 magyar irodalomban* 509.
Floretum 263.
 Foa Eugenia, *Szurokálarc* 402.
 Folnesics Lajos, *Alvina* 427, 493.
 Fontane, Teodor 417—418, *Der
 Kranich* 347; *Graf Petőfi* 347,
 418.
Fontes Rerum Transylvanicarum
 284, 440.
 Forstall Márk 454, 455.
 Fortunatus-mese 265.
 Foucher, Adèle 202.
 Főgel, Josephus, *Quomodo rex
 Wladislaus II. cancellariaque
 eius de rebus litterariis meriti
 sint in Hungaria* 74.

- Fögel Sándor, *Adatok az idegen-szerűségek történetéhez* 73.
- Fóti József Lajos, *A német történeti kutatás és az Anonymus probléma* 400; *God und Magog. Der Anonyme Notar König Béla's* 497.
- Földes János, *A teremtés* 305.
- Földesi Gyula, *Petőfi* 66—67, 83.
- Földi János, *Magyar grammatikája* 200—201, 273, 341—342, 344, 419.
- Földváry Mihály 246.
- Förster Jenő 144, 424; *Egy szepesi patriciusfiú naplója* 209—210.
- Fraknoi Vilmos 144; *A római magyar szeminárium története* 272, 340; Pázmány életrajza 539.
- France, Anatol 260.
- Franceska (Byron: Korinth ostroma) 105.
- francia, forradalom hatása szellemi életünkre 288; írók véleménye rólunk 275.
- Francisci Erasmus 452, *Der hohe Traur-Saal* 451.
- Francovich Alajos, lovag 489.
- Frankenburg Adolf, *Emlékiratok* 142, 388.
- Frauenberger, Franz, közlegény 382.
- Fráter Gáspár 538.
- Freie Bühne* 260.
- Freyligrath 321.
- Frick József, *A középkori magyar himnusz-költészet* 272.
- Frigyos (Marlowe: Tamburlaine the Great) 117.
- Frigyes, cseh király 474.
- Fritz, Josef 219, 220, 292; *Die Erstausgabe der Colloquiorum Puerilium Formulae von Sebaldus Heyden* 213.
- Fröhlich Dávid, betűszedő 421.
- Fruchtbringende Gesellschaft 211.
- Független Magyarország* 10.
- Fülöp, II. 177.
- Fülöp Áron, *Attila fiai* 235.
- Füredi Ignác 287.
- Fürgencz (Kisf. K.: Fösvény) 468, 469.
- Gaal József 77, 265, 485, 486, 509, 510, 511; *Peleskei nótárius* 279, 510.
- Gaál György, balladaciklusa Attiláról 401.
- Gaál István 439.
- Gabányi Árpád 390, *Sámuel király* 389.
- Gagyhy Dénes 68, 87, 147; *A troubadourok* 94.
- Gagyí Jenő 277.
- Galamb Sándor, *Két kuruc dal* 62, (272); *A Wilhelm Meister hatása Kisfaludy Károlyra* 112—113; *A magyar népdal hatása* 272; *Kemény Zsigmond és Goethe* 316—317; *Grillparzer és Magyarország* 402.
- Galgóczi György 138.
- Galgóczy Károly 286.
- Galland-féle Pancsantra-fordítás 476.
- Garay Alajos, *Betulia hölgye* 304.
- Garay János 116, 227, 265, 341, 521; írói jellemzése 490; *Csatár* 226; *Szent László* 226; *A hetumogerek* 226; *Arboc* 402; *Szent Erzsébet* 487; *Bosnyák Zsófia* 487; *Obsitos* 490; *Könt* 490.
- Garve 141, 531.
- Gautier 201.
- Gábor Aron 39.
- Gábor Ignác, versidom-elmélete 273—274; *Szent Margit verses legendája* 274.
- Gál bíró (Debr. Disput.) 356, 357, 359, 360.
- Gál Gyula 439.
- Gál Józsa, *Kármán stílusáról* 352.
- Gálos Rezső 141, 144, 264, 271, 283, 336, 341, 431, 446, 491, 530; *Lukács István költeményei* 70—71; *Magyar vonatkozású német drámák* 84; *Bánfi Dénes csókja* 215; *A bolygó zsidó mondája és Madách* 403; *Jókai és Cserei* 422.
- Gálszécsi István, énekeskönyvének újabb töredéke 286.
- Gárdisták (magyar) 1—8.
- Gárdonyi Albert, *Vörösmarty polgármesterjelöltsége* 313.
- Gárdonyi Géza 77, 123, 272, 281, 488; *A bor* 261—262, 279; *Igazság a földön* 309; *Krisztus álma* 487.
- Gáspár János, *Csemegék olvasni még nem tudó gyermekek számára* 338.
- Gávay, Stephanus 396.
- G. B. 423.
- (Gd.) 492, 531.
- Gedeon Alajos 401.
- Gedike Fridrik 176, 178; *Gedanken über Purismus und Sprachbereicherung* 273.
- Gedő Szeréna, *Filozófiai költészetünk áttekintése* 352.

- Geibel Ármin, könyvkereskedő 114.
 Gelb 448.
 Geleji Katona István 111, 408.
 Gellert 419.
Gemälde des menschlichen Herzens in Erzählungen 54.
Genealogiai Füzetek 351, 492.
 Genius Izsák 400.
 Gerencsér István, *Ányos Pál* 84.
 Gergej (Gyergyai) Albert 68, 110, 138, 231; *Argirus* 444.
 Gergely Mihály, *Valami Petőfiről* 351.
 Gergely Sámuel 283, 530.
Germania 463.
Germanisch-romanische Monatschrift 209.
 Gerő 270.
 Gersei Pethő Gergely, élete és krónikája 410—411.
 Gertrudis (Katona: Bánk-bán) 387.
 Gessner Salamon 425.
Gesta Romanorum 200, 339.
 Gesztesi Gyula 430; *Radvánszky Teréz* 270; *Rousseau és a magyar természetszemlélet* 424—425.
 Gezthi (Gesthi), Michael 219, 296.
 Géresi Kálmán 125.
 Géza, fejedelem 302, 411.
 Géza (Szász K.: Salamon) 234.
 g. gy. 539; *A legrégibb magyar nyomtatott könyv* 218—220.
 Gibbon 68.
 Giesswein Sándor 281; *Magyarok a világnyelvmozgalomban* 212.
 Gigante Silvino, *Canti Popolari Ungheresi* 222, 477—481; Zalán futása fordítása 478, *Fiorita* 478, 480.
 Gille, *Die historischen und politischen Gedichte Michel Beheims* 431.
 Gindl-Reimann-féle *Telemek és Kalipso* 271.
 Gineverné Györy Ilona 209.
 Giron, Pedró, 141.
 Glachant, *Essai critique sur les drames de Victor Hugo* 203.
 Gobineau 80.
 Gobinet, Charles 83.
 Goethe 12, 66, 67, 72, 104, 258, 319, 322, 323, 404, 420, 436; és Kemény Zsigmond 316—317; és Kazinczy viszonya 401; hatása br. Eötvösre 484—485; *Werther* 79, 299, 477, 484; *Faust* 46, 79, 403, 413; *Wilhelm Meister* hatása Kisfaludy Károlyra 112—113; *Tasso* 141, 259; *Götz* 259; *Egmont* 317; *Die Legende vom Hufeisen* 338; *Ballada az elázott és visszatért grófról* 375; *Clavigo* 401; *Erlkönig* 403; *Wahlverwandtschaften* 484.
 Goldoni, *A fogadósné* 350.
 Goldsmith 213, 459.
Goldziher-Emlékkönyv 83.
 Gombocz Zoltán 88, 342, 427; *Thomson Vilmos* 141.
 Gombos Albin, *Történetünk első századaiból* 389.
 Goncourt testvérek 260.
 Gonda József, *Semper idem* 440.
 Gondán Felicián, *Kinizsne Magyar Benigna imádságos könyvei* 476; *Kinizsy Pálné Magyar Benigna* 529.
 Gordius László 494.
 Gorkij 222.
 Gorove díj 120, 349.
 Gottlund, A. K. 497.
 Gottsched 530; *Grundlegung einer deutschen Sprachkunst* 211.
 Góg-magóg monda, változatai 497.
 Gödör József 441.
Gömöry-kódex 106, 107.
 Göncey István, *Kisfaludy Király Fősvénye* 468—469.
 Göncey Pál 243.
 Görcsöni Ambrus 265.
 Görcsöni Dénes 431; *Gróf Széchenyi István legújabb életrajza* 207.
 Görgey Artur 116, 194, 269, 313; levelezése 210—211.
 Görgey István 210, 335; végrendelete 269; *Mein Leben und Wirken in Ungarn* 269; *Görgey Artur ifjúsága* 269; *Görgey Artur a száműzetésben* 269; *Havasi gyopár* 269.
 Görög Demeter 200.
 Görög Ilona 109, 110; l. még Tündér Ilona.
 Göttinger Bund 400, 401.
 Götzte Alfréd, *Begriff und Wesen des Volkslieds* 209.
 Gr., *Irói arcképek* 215.
 Grabbe 259.
 Graber Emma, *Faludi stílusáról* 284.
 Gracza György 188.
 Graduálok 110—112.
 Gragger Róbert 77; *Ungarische Einflüsse an Teodor Fontane*

- 347; *Philologiai dolgozatok a magyar - német érintkezésekről* 399—404. 419; *Mischka an der Marosch* 402; *Lenau és Fontane* 417—418.
- Grainger. *Gunio and Theana* 515.
- Grammatikus, *A Magyar Figyelő nyelve* 212.
- Gray, Andrew 474.
- Gray Tamás 518, 528; *A bárd* 516—517.
- Greguss Ágost 64—65, 144, 194, 208, 213, 282, 287, 428, 527; *Rendszeres Szeptan* 65; *A beteg király* 339; *A balladáról* 373, 463; *Shakespeare pályája* 519.
- Greksa Kázmér 282.
- Gremonville, nagykövet 451, 452.
- Griesbach Ágost, *A budelini-monda* 265.
- Grillparzer 258, 259, 271, 347, 510; és Katona 137; és Magyarország 402; *Lenauról* 402; *Ein treuer Diener seines Herren* 137; *Bánk bánja* 402; *König Ottokars Glück und Ende* 402; *Ein Bruderszwist in Habsburg* 402.
- Grimm, mesegyűjteménye 403.
- Grimm Hermann 67; *Rechtsaltertümer* 459.
- Gross József, *Szilágyi und Hajmási* 138—139; 271, 497.
- Gröber 218.
- Gruber, J., *August Lafontaine's Leben und Wirken* 54.
- Gryphius András, magyar színpadon 400; *Grossmüthiger Rechts Gelehrter oder Sterbender Aemilius Paulus Papinianus* 400.
- Gulyás István 87.
- Gulyás József 142; *Az Árgirus-mese feldolgozásai* 265.
- Gulyás Károly, Földi János Magyar Grammatikájának kiadása 200—201, 341, 344.
- Gulyás Pál 286, 426; *Egy felső-magyarországi könyvkötőcsalád főljegyzéséből* 493.
- Gusich, kapitány 449.
- Guzmics 254.
- Günther Sámuel 209.
- Gvadányi József 68, 239, 446, 509; ismeretlen verse 209; *Rontó Pálban* a Nagy Sándor-monda 393—394; *Pöstyéni fürödés* 494.
- Gyalokay Jenő, *A segesvári útközet* 269.
- Gyalui Farkas 221, 222, 278, 280, 327, 438, 508; *Petelei Istvánról* 204—205; *Apáczai Cseri János* 328; *Agyulafehérvári Batthyány-intézet kiállítására* 530.
- Gyarmathy Sámuel, *Nyelvmester* 342.
- Gyarmathy Zsigáné Hory Etelka 204.
- Gyárfás Tihamér, *Czeplédi István fabulái* 427.
- Gyergyai I. Gergej.
- Gyomlay László, *Gyulai Pál mint költő* 539.
- Gyöngyösi István 164, 167, 168, 214, 303, 319, 329, 330, 338, 343, 400, 424, 507; nyelvéről 352; tanuló pályája 276; a lázadó 431; a vallás ügyéről 495; halála 495; *Murányi Venusz* 209, 329; *Chariklia* 209, 482—483.
- Gyöngyössi János, leonin-író 197.
- Gyöngyössy László, *Mikszáth Kálmán* 67—68, 141, 215; *Mikszáth Kálmán nemessége* 186—188; *Petőfiek Aszódon* 247; *Gyöngyösy István tanuló pályája* 276; *A Baranyaiakról* 343; *A lázadó Gyöngyösy István* 431; *Gyöngyösy István a vallás ügyéről* 495; *Gyöngyösy István halála* 495.
- Gyöngyösy Irodalmi Társaság 438.
- György kardinál (Debr. Disp.) 356, 357, 358, 359, 360.
- György Lajos 283; *Verseghy Ferenc Természetes emberének forrása* 53—60; *Kónyi és D'Aulnoy* 94; *Balassa Bálint egyik költeményéről* 185; Szép Magelona-kiadása 189—190, 271.
- Győrffy József, *Kengürth* 227.
- Győry Árpád 1.
- Győry Lujza, *Hebbel és a magyar politika* 403.
- Győry Tibor, *Kolozsvári Jordanus Tamás és a morbus brunogallicus* 494.
- Gyula lovag (Kemény): *Izabella királyné és a remete* 271.
- Gyula vezér 302.
- Gyulafehérvári Glosszák* 530, szerzője 274, 342.
- Gyulai Ágost 135, 487.
- Gyulai Ferenc 334.
- Gyulai Pál 65, 133, 144, 194, 195, 196, 208, 213, 265, 285, 299, 320, 323, 331, 336, 373, 388, 413, 414, 425, 434, 438, 441, 446, 487, 490, 500, 503, 505, 518; írói tervei 37—

- 52; emléke 150—151: Angyal megemlékezése róla 192—193; a költő 207, 539; ifjúkori dráma-kísérlete 334—335; mint esztétikus 411—412; Carlyle hatása rá 414, 491, 530; mint kritikus 425; az Egyet. Phil. Közl. róla 501—502, 535—536; *Romhányi* 37, 44, 299; *A fősvény halála* 37, 47, 192; *Hadnagy uram* 38, 39, 116, 192; *Egy régi udvarház* 39, 192; *Szilágyi és Hajmási* 39, 139, 235; *Egy anya* 40; *Késő vágy* 40; *Szerettek* 41; *Viszontlátás* 41; *Az álmódó leány* 41; *Otthon* 42; *Férjes nő* 51; *Három beteg* 116; *Társas-életünk* 116; *Karácson éjszakáján* 114; *Bírálatok* 122—123, 215, 341, 344, 425; Arany életrajza 123; *Emlékezésede Vörösmarty születésének százéves évfordulóján* 123; *Új magyar irodalomtörténet* 123; *Vörösmarty életrajza* 194, 502; *Bálteremben* 151; *Az első magyar kómiкус* 151; *Horatius olvasásakor* 192; *Népszerűség* 192; *Varjú István* 192; *Szolgáloleány* 539; *Kritikai dolgozatok* 417, 493; *Madách*-kiad. 194; *Vörösmarty*-kiad. 386.
- Gyurits Antal, *Szaláncki rózsakirályné* 228.
- Habsburgok 128, 133, 510, 540.
- Habsburgi Rudolf 402.
- Hadasi György (Verseghy: *Természetes Ember*) 56; leánya: Veronka 56, 60.
- Hadtörténeti Közlemények* 452.
- Hadúr 233.
- Hain Gáspár, *löcsei krónikája* 144, 424.
- Hajnóczy Iván, *Martinovics Ignác állítólagos arcképe* 144, *Magyar költők a Szepességben* 210.
- Hajnóczy József 84.
- Halász Ignác 212, 434, 504.
- Halász Imre 349.
- Halbauer S. Gy. 313.
- Halbe 150.
- Halem Gellért Antal, *Johanna von Neapel* 84.
- Halévy 310.
- Haller Antal gróf, *Barclay*-fordítása 491.
- Haller János, Nagy Sándor-monda fordítása 83; *Hármas Istoria* 168, 339.
- Haller Péter, gróf 2.
- Halm 140.
- Halmágyi (István ?) 363.
- Halmos Izor 439.
- Halotti Beszéd* 63, 129, 437; és *Könyörgés* 63, 437.
- Haltenberger Mihály, *Természettudományi gondolatok Madách Az Ember Tragédiájában* 447.
- Halul (Zrinyiász) 26.
- Hamlet 42, 259.
- Hamvai Erzsébet, *Herczeg Ferenc stílusa és nyelve* 285.
- Handbuch der englischen Sprache and Literatur* 513, 515, 516, 517.
- Hannay, Patrick, *Sheretine és Mariana szerelméről* szóló szomorú történetjének magy. vonatk. 471—474.
- Hanuy Ferenc 143, 281; *Pázmány levelei* 539.
- hanyatlás kora 250.
- Haraszi Gyula 275, 280; *Madách Imre* 322—325; *Arany János* 325—326.
- Harmos Sándor 285, 340; *Két jegyzet a Bánk Bánhoz* 387—388; *Petőfi János Vitézének hatása Arany Toldijára* 422—423; *Katona József Bánk Bánja* 530—531.
- Harsányi István 74, 127, 286, 336, 341, 423, 426, 428; *A csepregi graduál* 110—112; *Bessenyei: Az embernek próbája*-kiadása 197—199, 271, 344; *Bessenyei* 214; *A sárospataki ref. főiskolai könyvtár három, eddig ismeretlen passionalisa* 274—275; *A magyar biblia történetéhez* 342; *Egy Rákóczi-korbelti ének eddig ismeretlen változata* 496.
- Hartlieb 400.
- Hartlieb-kódex* (győri-) 400.
- Hartvik 297.
- Hatvani, professzor 238.
- Hatvány Lajos 192, *Gyulay Pál esete* 215.
- Hatvány Pál 209.
- Hauer Ferenc, *Katona István emlékezete* 68—69.
- Haupt 199.
- Hauptmann Gerhart 257, 536; *Takácsok* 260; *Einsame Menschen* 260.
- Hauser, Otto, *Weltgeschichte der Literatur* 80—81.

- Havadi Barnabás, *A képzőművészeti műfórmák pszichológiája* 413.
- Havas Adolf, Petőfi-kiad. 287.
- Hazánk* 10.
- Hazelgreen, John of 470, 471.
- házasénekek 166; házasító dalok 283.
- Hebbel 257, 259, 260; és Magyarország 402—403; *Mária Magdalena* 258; *Mutter und Kind* 403.
- Hecht Irén, Cserhalmi, *A francia romanticismus korszaka* 202.
- Heckenast 114, 115, 206.
- Hegedüs István 1, 87, 123, 191, 290, 488.
- Hegendorff (Hegendorphinus) Krisztoforus 291, 295; *Rudimenta grammatices Donati* 292, 293, 294, 297, 512; *Adagiorum selectorum Centuriae* 293.
- Heine 71, 307, 344, 487, 501, 502, 539; *Istenalkony* 16.
- Heinlein István, *Kisfaludy Sándor hátrahagyott munkáiról* 206.
- Heinrich Gusztáv 84, 129, 149, 190, 194, 197, 199, 200, 211, 271, 280, 281, 345, 399, 431, 491, 495, 497, 530; csnöki beszéde a Phil. Társ. közgyűlésén 151; *Argirus* 109; Bevez. Dugonics Toldijához 185; *Szép Magelona mondája* 189; *Bánk bán a német költészetben* 265, 347; *Egyetemes irodalomtörténet* 344, 491, 496; *Bánk bán in M. v. Collins Dramen* 347; *Demetrius* 490; *Gyulai Pál védelme?* 535—536.
- Heinrich János, *Egy levéssé ismert fejezet a német nyelvtörténetből* 136—137.
- Heinrich-émlékkönyv* 399—404, 419, 490, 491, 537.
- Held 324.
- Helena (Ilias) 109, 110.
- Heléne (Ronsard szerelme) 220.
- Helfferich József 417.
- helikoni ünnepek 142.
- Heliódorus regénye 482—483.
- Hell Miksa 444—445, 532.
- Hellebrant Árpád 144, 340, 395, 419;
- Kriza János levelei Toldy Ferenchez* 529.
- Heller Bernát, *Viktor Hugo és Heine viszonya a magyarsághoz* 71.
- Heltai Gáspár 81; dialógusa a rézségről és tobzódásról 273.
- Heltai Jenő 350.
- Helvetius van den Borg, P. T., *De gelukhige* 339.
- Henckel (Henkellus) János 290.
- Hendel Ödön 343.
- Henrik II. 517, 518.
- Henszlmann Imre (132), 282; dramaturgiája 402.
- Herczeg Ferenc 77, 81, 270, 333, 335, 337; stílusa és nyelve 285; *Bizánc* 261, 279; *Déryné ifiaszszony* 272, 279; *Honszerző* 337.
- Herd 465.
- Herder 141; *Fragmente zur deutschen Literatur* 273.
- Hermann Ottó, *A magyarok nagy ösfoglalkozása* 270.
- Herodotos 497.
- Hervieu 261.
- Herwegh 417.
- Hevesi Sándor 280, 349, 350, 388; *Bánk bán-kiadása* 387.
- hexameteres epika 226—228.
- Heyden, Sebaldus 291; *Colloquiorum Pueriliorum Formulae* 213, 218—220, 250, 292, 294, 295, 297, 396, 512.
- héber irodalom 415.
- H. I. 344.
- Hiador, *Louis de Camoens* 308; *Lord Byron* 309.
- Hillnet, lord (Lafontaine: Naturm.) 55—57, 60; fia: William 56—59.
- himnusz 106, 107, 110, 111, 112, 265, 274.
- hindu epika 306.
- Hinneberg-féle vállalat 81.
- Hiradó* (erdélyi) 51.
- Hirschler József 284.
- Historia Critica* 68.
- Historisches Taschenbuch* 135, 403.
- hitviták 166, 167, 356; l. még: disputák.
- Hivatalos Közlöny* 422.
- h. j. 218.
- Hofarchiv. Ungarische Leibgarde-Akten* 1.
- Hoffmann Edith, *Ferenczy István Kisfaludy-szobráról* 428.
- Hofmannsthal 260.
- Hohenlohe 456.
- Holub József 493; *Istvánffy Pál* 476.
- Homerus 67, 173, 178, 519.
- honfoglalás, mondái és feldolgozói 236—237, 265.
- Honművész* 277.
- Honorg 497.

- Hontai Liza (Kisf. K. : Fösvény) 468, 469.
- Honterus János 492.
- horae-k 107.
- Horatius 173, 178, 192, 420.
- Horányi 475, 531.
- Horger, M. *Nepk. Gyűjt.* 338.
- Hormayr és Mednyánszky, *Hist. Taschenbuch* 135, 402.
- Hornyánszky Gyula, titkári jelentése 151.
- Horváth Ádám 438; l. még: Palóczi.
- Horváth Ádám, *A szentírás igazmondása* 413.
- Horváth Dezső, *Anyos Pál* 445.
- Horváth Endre 427.
- P. Horvát Endre 239; *Árpdá* 34, 35.
- Horváth Cyrill 209, 280, 349, 486, 505, 508; *Johannes Vercellensis és a magy. Margit-legendá* 130; *A Margit-legendá forrásai* 130; *Magy. irod. tört.* 290; *Középkori legendáink és a Legenda Aurea* 343; *Luther énekei és első prot. énekszerzőink* 400.
- Horváth Ignác 286, 426.
- Horváth István 217, 436; *Magyar pragmatikus história* 228; *Minden napra szolgáló jegyzőkönyve* 339, 423, 531; *Nagy Lajos és Mátyás védelmeztetése a nemzeti nyelv ügyében* 498.
- Horváth János 85, 87, 88, 147, 282, 377, 407, 507; *Komjáthy Jenő* 9—22; *Balassi Menyhárt Tamás dedkja* 108—109; *Ignotus felolvasása a Nyugat magyartalanosságairól* 143; *Pázmán lovag* 377; *Forradalom után* 425—426; Agárdi-bírálatára megjegyzések 506—507.
- Horváth János, kanonok 477.
- Horváth Mihály 264; *Ipar és kereskedés története* 182.
- Horváth Sándor 431.
- Hory Etelka 204.
- Hoszpótzky Alajos 349.
- Hóman Bálint 496.
- Hölgyfutár* 113, 116, 342.
- Hölty 400.
- Hugo Viktor 71, 79, 201—203, 222, 261, 344, 419, 485, 487; hatása 307—308; *Burgraves* 71; *Théâtre en Liberté* 71; *Cénacle* 202, *Nouvelles odes* 202; *Odes et ballades* 202; *Derniere jour d'un condamné* 202; *Notre-Dame de Paris* 202, 203; *Orientales* 202; *Feuilles d'automne* 202; *Chants du crépuscule* 202; *Les voix intérieures* 202; *Les rayons et les ombres* 202; *Contemplation* 202; *Châtiments* 202; *Chanson des rues et des bois* 202; *Miserables* 202; *Travailleurs de la mer* 202; *Légende de siècles* 203; *Année terrible* 203; *L'art d'être grand-père* 203; *Angelo* 519.
- Hugó Károly 261, 344; *Báró és bankár* 279.
- Huguet, *Les sens et la forme dans les métaphores de V. Hugo* 203; *Le couleur, la lumière et l'ombre dans les métaphores de V. Hugo* 203.
- humanisták 74, 293, 394, 395; humanizmus története Magyarországon 74, 296; humanista mozgalom 166, 289.
- Hunfalvy Pál 498; emlékezete 140, 207—208, 270, 335; *Igaz aranybulla* 140; *A vogul föld és nép* 207; *Az éjszaki osztják nyelv* 208; *Magyarország ethnographiája* 270.
- hun-magyar, kapcsolat 207; monda-kör 235—236; hunkrónikáink mondái elemeiről 491.
- Hunterian Club 471, 474.
- Hunyade (elferdített név) 276.
- Hunyadiak 215.
- Hunyadi János 39, 239; a régi horvát népköltészetben 337, 338, 422; Hunyadi-dráma (német) 401.
- Hunyadi László 239.
- Hurlebusch, Fritz (Kotzebue: Der Wirrwarr) 468, 469.
- Husz (Huss) 79, 262.
- Huszadik Század* 440.
- Huszár Gál 74, 332.
- Huszár György, *Hol írta Arany János a Családi Kört?* 119.
- Huszár Pál 538.
- Huszár Vilmos 75, 275.
- Huszi József, *Adalékok az irodalomtörténeti módszer kérdéséhez* 447—448.
- Hutten-Czapski (krakói) kvttár 424.
- Hübele Balázs (Arany L.: Délilibábok hőse) 299.
- hűtlen özvegy mondája 265, 267—268.
- Hyde (Lafontaine: Naturmensch) 60. himnus l. himnusz.

- Ibn Zabára 268.
 Ibsen 257, 260, 536; *Brand* 73.
 Ida (Vörösm.: Eger) 103–104.
 idegen hatások a keleti népek műköltségében 78–79; idegenszerúségek 73.
 Ideler és Nolte, *Handbuch* 513, 515, 516, 517.
 időszaki sajtónk történetéhez 477, 493.
 Iffland 54.
 Igaz Márton, *Az Egyet. Phil. Közl. Gyulai Párról* 501–502.
 Ignotus-Veigelsberg Hugó 143, 349, 429, 440; *Laissez faire* 275; *A szemlélő keservei* 307; *Nézd meg az anyját* 416.
 Iliász 423.
 Ilma, *Damjanics, Egy nő naplójából* 114.
 Ilosvai, *Toldi-históriája* 184, 185.
 Immermann 259.
 impresszionizmus 260.
 Imre Lajos 145.
 Imre Sándor 199, 329.
 Imre Sándor 243, 256, 433–434; irod.-tört.-i előadásai a kolozsvári egyetemen 435–436.
 Ince Henrik, *Magyar művészeti almanach* 266–267.
 Inczedy László 438; versei 447.
Indogerm. Forschungen 463, 532.
Ines de Castro (Soden gróf műve) 509.
 intuíció 162–164, 318, 397, 398.
 Ipolyi 191; *Magyar mythologia* 34.
 Iremel (Arany: Utolsó magyar) 35.
 Irinyi János 243.
 Irnák 231.
 irodalom 427; beletartozó művek 162; és iskola 494.
 irodalomtörténet (magyar), korszakai 161–171, 248–251, 317–319, 396–398; oroszul 507; Németországban 536–538; a kolozsvári egyetemen Imre Sándortól Széchy Károlyig 433–438, 502–506; irodalomtörténeti előadások egyetemeinken 152, 508; módszeres kézikönyv 147, 216; módszertan 417; módszer kérdéséhez adalékok 447–448; múzeumok 280, 428.
Irodalomtörténet 205, 217, 246, 248, 249, 272, 292, 317, 348, 492; folyóiratszomlője 282.
Irodalomtörténeti Közlemények 23, 53, 130, 134, 202, 218, 245, 285, 338–340, 422–423, 450, 460, 482; 520, 530–531.
 íródeákok 82.
 írói és művészi díjazások történetéhez 181–183.
 Isidorus 400.
 iskoladrámák 69–70, 84, 420; a XVIII. sz. társadalmának életében 476.
 Isokrates 173; *Parainesis* Demonicushoz 175.
 istenes énekek 167.
 Istók (Verseghy: Term. Emb.) 59.
 István I. és III. 63.
 Istvánffy Miklós 395, 402; *Historiarum liber XIII.* 474.
 Istvánffy Pál, élete 476.
 Ivánfi Jenő 349.
 Iványi Béla 144, 286; *Könyvek és képek a Szepességen* 424.
 Izabella királyné 108, 271, 472, 473.
 Izidóra (Bánk Bán) 330.
 Izraelita Magyar Irodalmi Társaság, *Évkönyve* 414–415.
 Jablonkay Gábor 335.
 Jablonovszky-féle tudós társaság, pályadíja 241.
 Jablonszky, kőfaragó 428.
 Jagelló 232.
 Jakab I., angol király 474.
 Jakab Elek 353, 358, 359, 360, 428.
 jakabhegyi remeteház alapszabályai 529.
 Jakab Ödön 77, 123, 230, 234, 235, 488; *Argirus* 231, 444.
 Jakubovich Emil 493.
 Jamieson 465.
 Jancsó Benedek 144; *Arany János lelkibetegségeiről* 519.
 Jankovich Béla 281.
 Jankovich Miklós 468; *Budán felfedezett gazdag sírbolt* 184.
 Janovics Jenő dr. 419; *Dramatörténeti ciklus a kolozsvári Nemzeti Színházban* 279–280.
 Janus Pannonius 166.
 Jákob 186.
 Jámbor Dániel 363.
 Jámbor Pál 123.
 János barát 274.
 Jánosi Béla 122, 281.
 Jánosi Gusztáv 492; élet- és jellemrajza 481–482.
 János pap, mondája 497; országa 143.
 János Zsigmond 356, 357, 358.

- Jean Paul 120.
 Jehova 186, 305.
 Jekelfalussy, *Az ezredéves magyar állam és népe* 78.
 Jelenkor 10, 341.
 Jemmy (Allon B. kegyetlensége) 458, 459.
 Jenisch 141, 531; *Vergleichung von vierzehn Sprachen* 493.
 Jenő (Arany: Öldöklő Angyal) 251—252.
 Jermingham, *The Magdalens* 515.
 Jeszenszky Danó 324.
 Jeszenszky István, *Széchy Mária a magyar irodalomban* 265.
 Jeszika (Shylock leánya) 105.
 Jezerniczky Jozéfa, *Sarolt* 302.
 jezsuiták (erdélyi-) levelezése és iratai 284.
 Jézus 275, 305; l. még Krisztus.
 Jodocus Decius 219. (Jodoci Ludovicus Docij filiolus.)
 Johanna, I. Ferdinánd leánya 473.
 Johnson 193.
 Johnson, Sir Heinrich (Lafontaine: Naturm.) 56; leánya: Fanny 56, 57, 59.
 Jordan, Bruno 492.
 Jordanes 497.
 Jordán-kódex 211.
 Jókai-mese 530.
 [Jókai Mór 48, 68, 76, 77, 80, 81, 97, 98, 100, 116, 140, 170, 194, 210, 246, 266, 270, 275, 276, 302, 309, 337, 418, 430, 446, 501, 502, 509, 519; és a Teleki-pályázat 140; irodalmi hagyatéka 95, 207, 280; Trenck-rogenyei 403; bükkii büjdosása 416, 438; és Cserei 422; múzeum 280; *Véres könyv* 31; *Másik háza* 32, 34; *A magyar elődökből* 32; *Varchoniták* 33, 34; *Dalma* 33; *A kámok utóda* 34; *Szomorú napok* 51; *A vérontás anyaga* 115; *Szenttamási György* 114; *Gyémántos minster* 116; *Eppur si muove* 123; *A világ teremtése* 207; *Erdély aranykora* 215, 422; *Szigetvári vértanúk* 272, 279; *A löcsei fehérasszony* 287; Olcsó Jókai 95—96, 154, 287, 441—442.
 Jósika Miklós 75, 116, 134, 135, 141, 240, 271, (285), 432, 436, 437, 485, 486; ismeretlen levele 142; *Abafi* 142, 335; *Bornemisza Anna* 215; *A hat Uderszky-leány* 264; *Csehek Magyarországbán* 486.
 József császár 276, 390, 391; II. József 314, 315, 392, 532.
 József főherceg 2, 97, 207, 438.
Jövendő (hódmezővásárhelyi) 440.
 Juhász Vince, *Desericzky Ince élete és művei* 69.
 Julián barát 32.
 Julius Valerius 394.
 Jungmanné 99.
 Justh Gyula 405.
 Justh Zsigmond 275.
 Justinus 400, 497.
 K. A., *Petőfi legelső verse* 215.
 Kaas Ivor 536.
 Kaczaifalvi János, gróf (Verseghy: Term. Emb.) 55—56, 60; fia: Laci 56—59.
 Kacziány Géza, *Alisz* 310.
 Kadlik Rudolf 439.
 Kaffka Margit 405, 406.
 Kaiblinger Fülöp, *Alkotó nyelvtudomány* 285, 427.
 Kaján Ábel (Pákh Albert) 116.
 Kakangi (elferdített név) 276.
 Kalchber, *Ulrich Graf v. Cilli* 401.
 kalendárium l. naptár.
 Kalevala 223.
 Kalocsay Alán, *Lemondás dalai* 477, *Mária lant* 477.
 Kalvin János 324; hatása Magyarországra 331—333; *Institutio* 332.
 Kant 15, 163, 238, 318, 398, 436.
 Kanyaró Ferenc 363, 428.
 Kaposi József 262, 263; *Dante Magyarországon* 335, 341, 343, 346, 495, 533.
 Kaprophontes Ferenc 332.
 Kar Lajos 427.
 Karacs Ferenc 344.
 Karácson Imre, *A Rákóczi-emigráció török okmányai* 344.
 Karácsondy Gergely 302.
 Karácsonyi János 410; *Száz ezer haj, millió jaj* 95.
 Karádfy (Szilágyi Sándor) 116.
 Karczag Vilmos 270.
 Kardos Albert 88, 396, 397; *A magyar irodalomtörténet korszakai* 248—251; *Szilágyi és Hajmási mondája a magyar költészetben* 265; *Nyelvujtás és helységnevek* 273, 493.
 Kardos Lajos, *Bolond Istók a XVIII. sz.-ban* 422.

- Karenovics József, *Zrinyi Miklós, a szigetvári hős költészetünkben* 265.
- Karika János 175, 238, 242.
- Karl Lajos, *Poncianus históriájának ó-francia folytatásai* 337; *Szent Erzsébet a Dent-breviárumban* 400.
- Karner hadnagy 381, 382.
- Karren 256.
- Kassai András 431, 531.
- kassai deszkaszínpad 195.
- Kassai József, *Szókönyv* 427.
- Katalin, Mátyás kir. első hitvese 184.
- Katholikus Szemle* 153, 272—273, 340, 347, 431, 492, 531.
- Katona István 531, emlékezete 68—69; *Historia Critica* 68; vitairatai 69.
- Katona József 75, 222, 261, 275, 347, 388; és Grillparzer 137, 271; stílusa és nyelve 330—331; *Bánk bán* 124, 137, 248, 271, 279, 330—331, 334, 335, 397, 439, 519, 530—531, két jegyzet hozzá 387—388; *Ziska* 331.
- Katona Lajos 124, 130, 199, 213, 417, 486; jellemzése 64—65; *Geschichte der ungarischen Literatur* 75—78, 209, 214, 490, 491; *Az Ehrenfeld- és Domonkos-kódex forrásai* 130.
- Kauffmann Aurél 144, 424.
- Kaunitz 392.
- Kazinczy-család 345, 496.
- Kazinczy András 496.
- Kazinczy Ferenc 64, 73, 128, 131, 137, 141, 142, 154, 181, 205, 210, 238, 239, 240, 285, 346, 409, 419, 423, 425, 435, 436, 437, 446, 493, 529, 531, 532; ünnepélyek 36; vallási nézetei 143; ismeretlen fiatalkori arcképe 214; és Radvánszky Teréz 270; ősei 345, 496; és Goethe viszonya 401; nyelvújítása 211—212, 273, 426, 493, 531—532; *Levelezése* 254—255, 288, 337, 344; *Szent hajdan gyöngyei* (Pyrker-ford.) 255; *Summarium*-a és jegyzetei 351, 529.
- Kazinczy Gábor 446; tizéves találkozója 491.
- Kazinczy Péter I. és II. 345.
- Kállay Béni 432.
- Kálmáncsai Sánta Márton 531.
- Kálmáncsehi Márton 332.
- Kálmány Lajos 149.
- Kármán-emlékkönyv 526.
- Kármán József 75, 336, 425, 493; stílusa 352; -kérdés 477; és Markovicsné 494; *A kintsásó* (ford.) 336; *A nemzet csinosodása* 477; *A módi* 477; *Új házass levelei* 477; *A Fejlesztés* 477; *Fanni hagyományai* 477, 494.
- Kármán Mór 349.
- Károli Gáspár 441.
- Károly V. 177, 472; XII. 178.
- Károly Ágost, szászweimári hg 401, 404.
- Károlyi Árpád 1, 451. k. e. 272.
- Kebed (P. Horvát E.: Árpád) 34.
- Keilius, Henricus, *Grammatici latini* 293.
- Keineng (elferdített név) 276.
- Keinz 342.
- Kelecsényi János, *Az újabb német esztétika hatásai Magyarországon* 403.
- Keled (Vachott S.) 116.
- Kelemen X., pápa 128.
- Kelemen Béla 129.
- Kelemen József, nagypópost 340.
- Kelemen Lajos 283, 439, 530. keleti népek irodalma 78—80.
- Keller Gottfried 150; *Zöld Henrik* 163.
- Kemenes Ferenc 481.
- Kemenes Illés, *Szent Pál görög műveltsége* 413.
- Kemény család, pusztakamarási levéltára 82, 271.
- Kemény Endre, báró, *Szerelem* 307; *Az áldozat* 307; *Eszményi szerelem* 307; *Fivérek* 307; *Gyilkosok* 307; *A lámpatorony* 307.
- Kemény János 38, 40, 441; irodalmi munkássága 268; *Genealogia* 268, *Gileád Balsamum* 268, 441; *Őnéletrajza* 268; *Erdélyi hadsereg romlása* 268; levelei 268.
- Kemény Lajos 142, 284, 286, 341, 423, 531; *Egy XVIII. századbeli könyvraktár* 426; *Egy magyar tudós ruházata 1789-ben* 431; *Kassai András* 431; *Panithy János* 431.
- Kemény Simon 227.
- Kemény Zsigmond, báró 76, 77, 162, 170, 192, 193, 204, 205, 285, 376, 397, 405, 436, 437, 485, 502; *Élet és ábránd* 82—83, 140—141, 208, 270, 335, 417, 418, 490, 491; *Izabella királyné és a remete* 271, 335; *Gyulai Pál* 316—317.

- Kemény-Zsigmond-Társaság (marosvásárhelyi) 433.
- Kendelényi Károly 313.
- Kendyek 108.
- Kenossey Béla, *Gróf Széchenyi István világnézete és életbölcsélete* 213.
- Kerekes Ferenc 173, 174, 175, 178, 238, 240—241, 243; költeményei 241; Georgicon-fordítása 241; Ludas Matyi-kiadása 241; *Betrachtungen über die chemischen Elemente* 241; *Szorszámtan* 241; *A képzelt mennyiségekről* 241.
- Kereszt Sámuel 200.
- Keresztény Magvető* 153, 209, 423, 531.
- Koreszty István 286, 493.
- Kerényi Frigyes 210, 446.
- Kertbeny, Toldi- és Murányi ostromának fordítása 418.
- Kertész Manó 349; *Széphalom* 532.
- Keszthelyi-kódex* 106, 107, 476, 538.
- Kéki Lajos 87, 90, 123, 216, 251, 458, 490; *Arany János Utolsó Magyarja* 29—36; *A magyar verses elbeszélő költészet a XIX. sz. második felében* 225—237, 298—312; *Tompa Mihály* 320—322, 335, 344, 426, 495; *Arany János pályakezdése* 458; *Arany János elbeszélő költészete* 518.
- Kénesi Tösér János 353, 354; *Bibliotheca scriptorum Transsylvaniae-Unitariorum* 354; *De typographiis et typographis unitariorum in Transsylvania* 354; *Historia Ecclesiastica Transilvano-Unitaria* 355.
- Kénesi Tösér-Uzoni Fosztó-Kozmaféle unit. egyháztörténet 353—355, 359.
- Képes Irodalomtörténet 168.
- Képes Krónika* 297, 346; l. még: Bécsi Kép. Krón.
- Kéry Gyula 333.
- Kéry János, ipolykéri gróf, élete és művei 127—128; *Martis Turcici Ferocia* 128; *Szelepcsényi György* életrajza 128; emléksbeszéde Zrínyi Miklós felett 128; *Skolasztikus filozófia* 128; *Egyházi rendeletekről* 128.
- Kézai Simon 297, 346, 510; *Krónikája* 346; kódexe 475.
- Kézdiszentléleki Kozma János 354.
- Kézdiszentléleki Kozma Mihály 353, 354.
- Khevenhüller-Metsch 7.
- Kininger, festő 420.
- Kinizsi Pál (230), 234, 476.
- Kinizsyné Magyar Benigna, 529, imádságos könyvei 476.
- Kinloch 465, 470.
- Király György 68, 90, 137, 141, 271, 336, 419, 483, 530; *Mikes Kelemen fordításai* 83; *Szép Ilonka* 446.
- Kis Endymion (Jókai Mór) 116.
- Kis János 255.
- Kis Sándor 349.
- Kisfaludy Károly 75, 80, 103, 105, 131, 134, 135, 169, 239, (240), 265, 276, 334, 347, 350, 401, 424, 432, 435, 437, 446, 487, 537, 538; a Wilhelm Meister hatása reá 112—113; *Eprészleánya és egy skót népballada* 470—471; *Csalódások* 112; *Tihamér* 113; *Olaszországban* 113; *Pártutók* 272, 279; *A kérék* 334, 349; *Fősvénye* 468—469; *Karácson-éj* 496.
- Kisfaludy Sándor 71, 75, 80, 135, 169, 228, 265, 276, 280, 285, 341, 423, 425, 428; *hátrahagyott munkái* 206; *Himfy szerelmei* 339.
- Kisfaludy-szobor (Ferenecz J.) 428.
- Kisfaludy-Társaság 1, 65, 192, 194, 196, 197, 207, 208, 209, 232, 233, 240, 243, 256, 269, 298, 300, 302, 320, 333, 336, 337, 432, 433, 441, 488, 527; nagyhete 149—151; jutalomtétellei 282; *Élőlapjai* 123—125, 215, 270, 344, 414, 432, 487—488, 501.
- Kispartai János, *A tudomány az Ember Tragédiájában* 351.
- Kiss Ernő 145, 272, 280; *Vörösmarty jelzői és összetett szavai* 274; *Dávid Ferenc* 424, 428, 440, 491; *Szemere Bertalan* 533.
- Kiss Gyula, *Br. Eötvös József és a Nővérek* 483—486.
- Kiss István, *Az utolsó nemesi felkelés* 277.
- Kiss János 493, 530.
- Kiss József 269, 340, 415; *Jehova* 305; *Krisztus* 305; *Apollo* 305; *Mese a varrógépről* 309; *De profundis* 310; *Simon Judit* 415.
- Kiss Károly 135; *A szép juhásznő* 63, 377.
- Kissolyosi Mátéfi János 443.
- Kissolyosi Mátéfi Pál 443.

- klasszicizmus 169, 249; nemzeti klasszikus stíl kora 170, 250, 318, 319; német klasszikus dráma 259; ál (pseudo) klasszicizmus 79.
- Klasszikus Regénytár** 150.
- Klärchen (Goethe: Egmont) 317.
- Klebs 199, 336.
- Klein Miksa, szobrász 418.
- Kleist Henrik 258, 259; *Käthchen von Heilbronn* 401, magyar színpadon 497—498.
- Klemm Antal, *A mellérendelő és alárendelő viszony kifejezése az északi osztják és votják nyelvben* 413.
- Klopstock 141, 212; *Von der Sprache der Poesie* 273.
- Kluge, Friedrich 497.
- Knox János 343.
- Koch Ádám (Baross S. csúfneve) 99, 247.
- Kocsi Csergő Bálint 496.
- Kocsi Csergő István 496.
- Kocsonya Mihály házassága* 334, 419.
- Kohányi Menyhért, *A Nagy Sándor-monda magyar fordítása* 83; *A Nagy Sándor-monda Gvadányi Rontó Pátjában* 393—394.
- Koháry 535.
- Kohn Sámuel 443.
- Kolbenheyer Móric 402.
- Kollányi Ferenc 286.
- Kolozsmonostori konvent elismervénye 1424-ből* 467.
- kolozsvári, egyetem 150, 272, -en az irodalomtörténet 150, 433—438, 502—506, 508; unit. kollégium olvasó társasága 192; Nemzeti Színház 279, 334; színészek 334.
- Kolozsvári Jordanus Tamás, *Morbus brunogallicus* 494.
- Kolumbán János, *Vida György históriája* 363.
- Komáromy András 70.
- komikum, elmélete 120—122, 344.
- Komjáthy Benedek, bibliafordítása 166; *Szent Pál levelei* 249, 289.
- Komjáthy Jenő 205, 214; írói egyénisége 9—22, 271; művei 9; irodalom 9—10; *Mind hasztalan* 13; *Homályból* 14; *Haldokló nyár*, *Megöszült világ*, *Idegenben* 16; *Honvág* 16, 19; *Új nyár* 16, 18; *In hilaritate tristis*, *Kérdések*, *Az élet kéje*, *Az élet képe* 16; *Bűbánat* 18; *Valami suttog*, *Rejtelmek*, *Jelenések*, *A magasból*, *Vágyom a bűvös*, *Hagyjatok élni* 19; *Gondolatok a halálról* 20; *Önvád*, *Szerelem*, *Éloa*, *síri*! 21; *Éloa* 22.
- Komjáthy Jenőné, özv. 15; *Adatok Komjáthy Jenő életéből* 10.
- Komjáthy Vidor, *Lapkritikák és nyilatkozatok Komjáthy Jenőről* 9.
- Komlóssy Ferenc, *Széchenyi István gróf élete* 130—131, 207, 210, 215.
- Konrádi Dániel 439.
- Konsz (Kons, Konez?) É 363.
- Kont 411.
- Kont Ignác 75, 81, 123, 124, 495; *Étude sur l'infl. franç. en Hongrie* 202; *Lettre inédite de Saphir à Heine* 344; *Histoire de Hongrie* 344; *L'Enseignement supérieur et les langues et littératures ouralo-altiques* 496.
- Kopasz László (Fekete Mihály) 116.
- Koppány (Cupan) 35.
- Korán 497.
- Korányi Frigyes 286.
- Koren professor 99, 101.
- Koroda Pál 9, 310.
- Korok (elferdített név) 276.
- Korrespondenzblatt des Vereins für siebenbürgische Landeskunde* 273, 423—424, 492.
- Korvin-kódexek* 340, 490, 493.
- Kosch Wilhelm 536.
- Kosincki (elferdített név) 276.
- Kossuth Ferenc, *Kossuth Lajos hírlapi cikkei* 344.
- Kossuth Imre (Farkas Gy.: *Az Utolsó Ütközet*) 236.
- Kossuth Lajos 75, 123, 170, 194, 255, 274, 344, 402, 431, 502, 531; levelei 210—211; *Vírrasszunk* 206.
- Koszorú* 374; (Szana-féle) 353, 380.
- Kosztolányi Dezső 350.
- Kotzebue 54, 247, 490; és a pesti német színház megnyitása 402; hatása Kisf. K. Fösvényére 468—469; *Die edle Lüge* 336; *Béla's Flucht* 402; *Der Wirrwarr, oder der Mutwillige* 468; *Sorgen ohne Not, und Not ohne Sorgen* 468, 469.
- Kovachich 209.
- Kovács Ernő, honvédtiszt 272.
- Kovács Ernő 280.
- Kovács Dezső 272.
- Kovács Gyula, El., Schiller-fordítása 410.

- Kovács János, Sue-tanulmánya 141.
 Kovács János, a Tisza-család neve-
 löje 242.
 Kovács Lajos 540, Mária 231; 4 két
testvér 231; *Zboró* 231.
 Kovács Pál 77, 135; A *kódus leány*
 419.
 Kovács Sámuel-féle ballada-pályadij
 283.
 Kovács Zoltán, *Ménrót király* 236.
 Kovács Antal 496; *Listius László*
gróf a színelés költője 70, 530;
Petőfi véleménye magyar írókról
 446.
 Kozák Lajos, *A metafora és Arany*
metaforái 509.
 Kozma Andor 123, 150, 151, 192,
 280, 281; *Gyulai Pál, a költő*
 207, 441; *Gyulai Pál, az ember*
és a költő 441.
 Kozma Gergely 355.
 Kozma János 354.
 Kozma Mihály 354.
 Kozma Vazul nyomdász 114.
 kódexirodalom 76, 274; és a Te
 Deum-fordítás 106—107; -kora
 166, 249, 318; -forrásjegyzéke
 426; és a Speculum humanae
 salvationis 489; kódexeink bib-
 lia-fordításaiban az ősi nyolcas
 versforma 475—476; az ízó
 kódexek nyelve 511.
 Kónya Imre, *Pószakái János élete*
és működése 496, 533.
 Kónyi János 493, 509; és D'Aulnoy
 94; *Várta mulatság* 94; *Elme-*
futtatások 94; *Zrinyiász-átdolgo-*
zása 209; *Demokritus* 422.
 Kósa, ferencendi provinciális 475.
 Kósa-kódex 475.
 Kósa Miklós 242.
 Köblös Zoltán 284, 420, 421.
 Köhler, Reinhold, *Sankt Peter, der*
Himmelspfortner 497.
 Kőlcsey Ferenc 75, 133, 137, 192,
 209, 283, 425, 436, 437, 446, 479;
 kritikai törekvései 129, 283;
 mint esztétikus 489; irodalom-
 történeti vonatkozások leveleiben
 128—129; *Vérmenyegzője* és
 Arany Öldöklő Augyala 251—
 252.
 Köllő Miklós 275.
Kölnische Zeitung 492.
 König Éva 313.
Könyvszemle 111.
 könyvtáraink (vidéki) 1910-ben 340—
 341; az erdélyi könyvtárakról
 420.
 Körner 197, 402, 487.
 Kövesdi József 209.
 Kővér Lajos 509.
 Középjaitai Benkő József 489.
Közgazdasági Szemle 207.
 Kőzjátékok 420.
Közlemények Dunántúl Történeté-
hez 441.
Közlemények Szepes Vármegye Mult-
jából 209—210, 424.
 König György, *Flaubert* 285—286.
 Kőrösi Csoma Sándor 445.
 Kőszeghy Pál, *Bercsényi házassága*
 329—330.
 Kőváry László (K—y) 116, *Erdély*
régiségei 109.
 krakkai, töredéke a *Gyermeki Be-*
szelgetéseknek 218—220, 295;
Orthogr. Ungarica 294.
Krakkói Abécé 129.
 Kransz István 530.
 Krausz Sámuel 267.
 Kremner Dezső, *Apáczai Cseri Já-*
nos élete és munkássága 326—
 329, 496.
 Kresznerics Ferenc, *Analecta Phi-*
lologica 211.
 Kreszta Riza, *A magyar verses le-*
genda története 486—487.
 Kreutzer Lipót 349.
 Krimhilda (Fülöp Á.: Attila fiai)
 235.
 Kristóf György 83, 200, 284, 326,
 403, 439, 530, 533, 533; *Adatok*
Barcsay Abraham életéhez 95;
Kazinczy vallási nézetei 143;
Madách és Aristophanes 208;
A magyar irodalomtörténet a
kolozsvári egyetemen 502—506;
Petőfi és Madách internationa-
lismusa 532.
 Krisztus 58, 83, 111, 119, 264, 305,
 324, 395; -mondák 338, 487; l.
 még Jézus.
 Kritika 163, 282.
Kritikai Lapok 133.
 Kriza János, *Vadrózsák* 196—197,
 209, 463, 491, 524, 525, 526, 530;
Önéletrajza 196, 209; *Tájszótár*
 196; levelei Gyulai Pálhoz 196;
 levelei Toldi Ferenchez 529.
 krónikáink német szavainak hang-
 tani és helyesírási sajátosságai
 399; hunkrónikák mondai elemei
 491; krónikaírók 215, 399, 400.

- Krudy Gyula, *Zoltán estéje* 424.
 Kubinyi Ágoston 432.
 Kubinyi Ferenc 432.
Kukliné prédikációi 123.
 Kukoricza Jaucsi (Petőfi: János vitéz) 230.
 Kulcsár Ernő, *Bűnök büntetése* 231.
 Kulcsár István 423.
Kulcsár-kódex 106, 107.
Kultura 142.
Kultur der Gegenwart. 537.
 Kun József, *Kék hegyek* 352.
 Kun László, IV. 265, 346, 402.
 Kuncz Aladár 137, 214, 423, 429.
 Kund Abigél (Arany: Tetemre hívás) 459, 461, 462, 519, 526.
 Kupa 302.
 Kuppis Vilmos 381, 384.
 kuruc, dalok 62, 218; költészet 168, 169, 424; *Telekes bocskor* 62; *Csinom Palkó* és Apáti feddő éneke 107—108; *Balogh Ádám* 250; *Bercsényi nótája* 250; *Rákóczi-nóta* 250; *Esztergom megvételéről* 250; *Ocskay haláláról* 250.
Kuruc Földön 424.
 Kuzelya Zeno, *Korvin Mátyás magyar király a szláv népköltészetben* 215.
 Kún Sámuel 83.
 Kúthy Lajos 141, 243, 427, 491.
 Kvac sala 328.
 Laban Antal, *Az Árpád házi szent Erzsébet legendák irodalmunkban* 265.
 Lachman-Muncker-féle Lessing-kiadás 314.
 Laczkó Géza, *A magyar irodalom külföldön* 429.
 Ladivér Illés, *Erőslelkű Papinianus* 400.
 Laertes (Schakespeare: Hamlet) 42.
 Lafontaine, August Henrick, *Der Naturmensch oder Natur und Liebe* és Verseghy Természetes Embere 54—59.
 Lagerlöf Zelma 150.
 Lajos, II., 142, 290, 443, 472; XIV. 450, 451.
 Lakatos László, *A bécsi táncosnő* 144.
 Lakos Lajos, *Egh elfeledett lantos* 416.
 Lalande 444.
 Lamartine 308.
 Lamberg herceg 421.
 lamentációk 110—111, 167.
 Lampérth Géza, *Bessenyei és társasága a gárdában* 1—8.
 Landjunker (Lafontaine: Naturmensch) 56.
 Landovics István, gróf Erdődi Ádám felett mondott gyászbeszéde 211.
 Langsalm (Kotzebue: Der Wirrwarr) 468, 469; leánya: Doris 468, 469.
 Lanson 417, 447.
Lant, a debr. ref. kollégium almanachja 240, 243.
 Laskai János, imádságos könyve 191; levele 482.
 latin irodalom (magyarországi) 127, 128.
 Lauka 116.
Laura, komárommegyei folyóirat 441.
 Lavedan, Honri 275.
 Lazius Farkas 129.
 Láncezy Gy. 346.
 Láng Ádám 496.
 László (Kölsey: Vérményegző) 251—252.
 László Béla, *A Tetemrehívás forrása* 458.
 Lázár Béla, *A Fortunatus-mese az irodalomban* 265.
 Lázár György, *Visszaemlékezések a nagy árvíz idejére* 352.
 Lechner Gedeon 349.
 Leffler Béla, *Henszlmann Imre dramaturgiája és a németek* 402; *Petőfi Svédországban* 446.
 legenda (magyar verses), története 486—487.
Legenda Aurea 343.
Legenda Trium Sociorum 263.
 Lehel 56, 229.
 Lohel István 72.
 Lehotai (Kosztolányi Dezső), *Komjáthy Jenő* 10.
 Lehr-alapítvány 439.
 Lehr Albert 253, 343; *Arany-magyarázatok* 273, 341, 426, 532; *Anachronizmus Arany Toldijában* 427.
 Leila (Vörösmarty: Eger) 103, 105.
 Leleszi János 284.
 Lemaître, Jules 275.
 Lenau 402, 404, 435; és Fontane 417—418; *Mischka an der Marosch* 412.
 Lendvayné 498.

- Lengyel Menyhért 270, 405, 406;
A tájfun 272, 279.
- Lengyel Miklós 72, *Tompai Mihály élete és művei* 320.
- Lenient, *La poésie patriotique en France dans les temps modernes* 203.
- Lenkei Henrik, *Petőfi és a természet* 83.
- Leo, *Historia de preliis* 393, 394.
- Leon 419, 420.
- Leon d'Acapulco (Jókai: A Vérontás Angyala) 115.
- Lerche (Kotzebue: Sorgen ohne Not) 469.
- Lermontoff 306.
- Lers Vilmos 281.
- Leslie Valter 452, levele Dittrichstein hghöz 450, 452.
- Lessing 72, 141, 258, 259; *Pozsonyban* 313—314; *Eine Gesundheit* 314.
- Lethenyei István 508.
- Le Tourneux, Nicolas 83.
- Levente 34.
- Lewy Ernst 212.
- Lébényi Poth comes 510.
- Lévay József 116, 208, 286, 320, 340, —438, 487, 488.
- Lévay-alap 439.
- Lévay-pályázat 225.
- Liber Conformitatum* 263.
- Lila (Kölcsay: Vérményező) 251.
- Linné 174.
- Lipót, braunschweigi herceg 314.
- Lipót I., király 128, 188, 450, 452.
- Lipót, toscánai nagyherceg 4.
- Lipótvárosi Kaszinó 270.
- Lippay érsek 455.
- Lipps, Th. 120, 121, 413.
- Liptay Albert dr., *La lingua católica* 213.
- Lisznyay Kálmán 308.
- Liszt Ferenc 286, 346, 402.
- Liszt (Listius) László, gróf 168, 265; a színlelés költője 70; kisebb történeti verseinek forrásai 138; *Mohácsi veszedelem* 138, 250.
- Literarisches Zentralblatt Für Deutschland* 492.
- lira 282; kora 168—169, 250, 318—319; lirizáló epika 229, 298.
- Lobkowitz-kódex* 489, 511.
- Lobkowitz Rudolf herceg 380.
- Loesche György, *Kalvin hatása és a kálvinizmus Európa keleti országaiban* 331—333; *Luther, Melancthon und Calvin in Österreich-Ungarn* 331—332.
- Logkschau György 292.
- Loisch János, *Buda Haláláról* 423.
- Lombroso 70.
- Longfellow 447, 487.
- Lonkay Antal 340.
- Loósz István 145.
- Loósz József, *Szilice* 237.
- Lope de Vega 490.
- Lorántfy Zsuzsanna 125, 126, 268.
- Losonczy Phoenix* 61, 119.
- Losonczy Ábrahám 320.
- Lotichius secundus, humanista 395.
- Lővei István 340.
- Lővei Vajda György 111, 112.
- Lőw Immanuel 287.
- Lőcsey Mária, *Zrínyi Miklós halála* 449—457.
- Luby Sándor 9.
- Lucanus, *Pharsalia* 340.
- Lucifer (Madách: Emb. Trag.) 324.
- Ludwig 259.
- Lugosi Döme, *Színésznaplókról* 266.
- Lugossy József 207, 242.
- Lugossy-kódex* 129.
- Lukács György, *A modern dráma fejlődésének története* 256—262, 269, 335—336, 495; *A lélek és a formák* 256, 492.
- Lukács Krisztina-féle, szatirpályázat 150; -díj 256, 488; -jutalom 282.
- Lukáts István, költeményei 70—71.
- Lukcsics József 492.
- Lukinich Imre 340, 349, 426, 531.
- Luther 292, 331, 400.
- Lutzenbacher János 432.
- ly. 215, 498.
- Lyka 403.
- m 272.
- Macaulay 501.
- Macbeth 259.
- Maczki Valér 87.
- Madarassy Klotild (M. K. —t. —a.) 116.
- Madarász Flóris, *Időszaki sajtóink történetéhez* 477.
- Madarász László 116.
- Madách Aladár 9.
- Madách Imre 261, 270, 272, 322—325, 534; és Aristophanes 208; első szobra 275; internationalismusa 532; német nyelven 403; kisebb verseiről 490—491; Az

- ember tragédiája* 96, 123, 124, 170, 248, 323—325, 351, 397, 403, 447, 490, 532; *A címlizátor* 208; *Csák végnapjai* 283; *Tündéralom* 444; *A betelt kívánságok* 491.
- Maeterlinck 260.
- Magelona-regény 189—190.
- Magyar Emléklapok* 113—116.
- Magyar Ferenc, *Sümegevár* 228; *Uj-Somlyó-vár* 228.
- Magyar Figyelő* 210—211, 212, 273, 346, 424—426.
- Magyar Hírlap* 51.
- Magyar Irodalomtörténeti Társaság 248; megalapítása 85; közgyűlésének jegyzőkönyvei 86—90; választmányi üléseinek jegyzőkönyvei 90, 145—147, 216—217, 348—349, 499—500, 534; felolvasó ülései 147—148, 217, 349, 500; alapszabályai 156—160; tiszteleti tagok 91; alapító tagjainak névsora 91, 145, 499; választmányi tagjainak névsora 88—89, 91; rendes tagjainak névsora 91—94, 145—146, 216, 348, 499, 534; rendkívüli tagjainak névsora 94, 146, 216, 499; előfizetők névsora 94, 146—147, 217, 348, 499—500, 534; pénztáros jelentése 147, 217, 349, 534; az üléseken jelen voltak névsora 86, 87—88, 145, 147—148, 216, 348, 499, 533.
- Magyar Írók Albuma* 115.
- Magyar Írók Füzetei* 113, 114, 115.
- Magyar János (Hunyadi) 337.
- Magyar Könyvszemle* 218, 224, 275, 286, 291, 295, 297, 340—341, 409, 426, 493.
- Magyar Középiskola* 341, 426, 530.
- Magyar Kurír* 241.
- Magyar Múzeum* 460.
- Magyar Nemzet* 214.
- Magyar Nemzeti Múzeum 37, 97, 114, 198, 199, 207, 315, 316, 340, 344, 388, 409, 426, 468; országos Széchenyi könyvtára 97, 115, 218, 286, az 1911. évben 493.
- Magyar Néprajzi Társaság 337.
- Magyar Nyelv* 142—143, 153—154, 211—212, 253, 273, 341—342, 426—427, 493, 531—532.
- Magyar Nyelvészet* 207.
- Magyar Nyelvmívelő Társaság 109, 110.
- Magyar Nyelvtör* 9, 154, 197, 212—213, 273—274, 295, 338, 342, 427, 493, 532.
- Magyar Nyelvtudományi Társaság 142, 297, 512; titkári jelentése 342.
- Magyar Pál 442.
- Magyar Protestáns Irodalmi Társaság 407.
- Magyar Regényírók* 53.
- Magyar Szemle* 10; (Bodnár) 325.
- Magyar Szemle Emlékalbuma* 263.
- Magyar Szépirodalmi Szemle* 427.
- Magyar Színház 334.
- Magyar Társadalomtud. Szemle* 143, 213, 274, 532.
- Magyar Társaság Érdemkönyve* (soproni -) 339.
- Magyar Történelmi Társulat 148, 190, 345; jelentés 1911. évi működéséről 346.
- Magyar Történelmi Életrajzok* 190, 345.
- Magyar Tudományos Akadémia 63, 86, 87, 120, 122, 123, 152, 181, 182, 196, 197, 199, 200, 225, 254, 255, 269, 280, 297, 349, 416, 421, 433, 538; levele Szilády Áronhoz 149; Történelmi Bizottsága 190; Irodalomtörténeti Bizottsága 254, 285; alapszabályai és ügyrendje 281, 286; jutalomtétellei 439; 1. még: Akadémia.
- magyar, versidom 273—274; vonatkozások egy régi angol költeményben 471—474; vonatkozások Marlowe drámáiban 117—119.
- Magyar István és Báthory Erzsébet 343; *Az országokban való sok romlásoknuk okairól* 431.
- Magyarország, első térképe 129.
- Magyarországi Szimbolikus Nagypáholy 275.
- magyaros iskola, epikájának hatása 228—229.
- Magyarosi Tőkés János 284.
- Magyar Zsidó Szemle* 532.
- Mahabharata* 478.
- Maigron, *Le roman historique à l'époque romantique* 203.
- Mailand, *M. Népkölt. Gyűjt.* 338.
- Mailáth János, gróf 135; szerepe a magyar irodalomban 272—273.
- Majláth (Ferdinánd-párti) 472.
- Majláth István 283.
- Major János 523.
- Majoros András 468.

- Malártsik Lajos, *Kemény János Gileád Balsamuma* 441.
- Mallet, *Edwin and Emma* 515.
- Malvin (Dukai Takács Judit) 142.
- Makai Emil 415.
- Makó Pál, *Nicomedes* 530.
- Manelli, *Amaretto* 284.
- Manuela (Bárány : Péter király) 389.
- Manzoni 189.
- Marczali Henrik 324, *Magyarország története* 344, *Báró Eötvös József* 345.
- Marchia, *Jacobus de* 262.
- Marczibányi-jutalom 241, 349.
- Marczinkó Ferenc 69, 215, 277, 411.
- Margit-legendá* 130, 274; l. még : Szent Margit.
- Marich Agoston 384.
- Marikovszky Gábor, *Attila ősei* 236.
- Markalf és Polikána* 420.
- Markovics-féle könyvészeti jegyzetek 186.
- Markó Károly, ifj. 346.
- Marlowe, magyar vonatkozások drámáiban 117—119; *Tamburlaine the Great* 117; *Jew of Malta* 118.
- Marmontel 3.
- Marot, Clément, költői levele Mária királynéhoz 142.
- Maróthy 241.
- Marques 337.
- Marseillaise* 319.
- Martinovics Ignác 479; állítólagos arcképe 144.
- Martinuzzi György 271, 401, 472, 473.
- Marusák Pál 482.
- Mathias rex 265, 266; l. még : Mátyás király.
- Matolcsy Miklós, *Könyv és irodalmi gyűjtemény magyarországi gyógyszerészmunkákról* 493.
- Matthison 132, 425.
- Maudsley 519.
- Mauks Cornélia, *Mikszáth Kálmán 40 éves írói jubileuma* 416.
- Mazarini 178.
- Mályvási kapitány (Verseghy: Term. Emb.) 56.
- Mándi Márton István, pöre 338, 423.
- Mária, magyar királyné 142, 290.
- Mária-legendák 265, 487; -himnuszok, -siralmak 265.
- Mária Krisztina, főhercegnő 314.
- Mária Terézia 1—8, 46, 210, 314, 390.
- Márki Sándor 280, 281, 283, 284, 349, 439; *Napló Arad ostromá-ról* 272; *II. Rákóczi Ferenc* 344; *Fabián Gábor* 419, 529.
- Márkus (Arany : A hamis tanu) 526.
- Márkus Gizella 9.
- Márton István (Mándi-) l. Mándi Márton I.
- Márton József, *Német grammatikája tudományos olvasókönyve* 176.
- Máté István, bíró 467.
- Máthé bíró (Debr. Disp.) 356, 357, 359, 360.
- Mátray Lajos, *Aranka* 231; *Feri* 304; *Petőfi* 309.
- Mátyás, király 74, 166, 184, 237, 289, 302, 336, 490, 533; vele foglalkozó költészetünk forrásai 264—266; l. még : Mathias.
- Mátyás Flórián 207.
- Mátyási József 341.
- Mátyást mostan választotta* 265—266.
- Medgyes Lajos, *Apor László* 303; *Ottó Apor várában* 303.
- Medgyesi Pál 421; élete és működése 125—127; *Praxis Pietatis* 336.
- Mednyánszky-Hormayr, *Hist. Taschenbuch* 135, 403.
- Medveczky Frigyes 281, 349.
- Meier, John, *Kunstlied und Volkslied* 209.
- Melanchton 331.
- Melich János 219, 220, 294, 427, 493, 508, 538; *Heyden Sebald Gyermeki Beszélgetéseinek krakkai töredéke* 218; *A legrégebb magyarmyelvű nyomtatványok* 289—297, 529; *Regi magyar nyomtatványok 1527-ből* 426; *Erdősi Sylvester nevééről* 532; *Calepinus szótára* 532.
- Melicque, Nicolas de 83.
- Melinda (Katona : Bánk bán) 331, 387, 388.
- Melius Juhász Péter 356, 357, 358, 360, 423, 428, 531, 538; *A kereszttyén tudomány fundamentoma* 332.
- Mellinger Kamilla, *Botond* 510.
- Meltzl Hugo 435, 436.
- Meluzina-képlet 138.
- Mentovich 116, *Virágaim* 114.
- Mercure de France* 429.
- Mercure Etranger* 495.
- Meredith, George 442.
- Merkur von Ungarn* 209.
- mese, Amor és Psyche meséje 189, 403; gonosz mostoha meséje 490; l. még : népmese.

- Meteorologiai Intézet 281.
 Metternich 417.
 Meyer Konrád 150.
 Meyer, Richard M., *Grillparzer über Lenau* 402.
 Mezey Sándor 415.
 Ménélaus 109.
 Mészáros Károly, *Széchenyi* 309.
 Mészöly Gedeon 273.
 Mészöly Klárka 320.
 Miaskowski Kazimierz 291.
Miatyánk 294.
 Michelangelo 35.
 Midias-Abakir 339.
 Migazzi Kristóf 70.
 Mignon (Goethe: Wilhelm Meist.) 113.
 Mihalik József, *A sümegi Darnay-múzeum* 428.
 Mikes István gróf 3.
 Mikes Kelemen 168, 250, 319; fordításainak forrása 83; nevelési elvei 342; pedagógiai levelei 492; *Iffaknak kalauza* 83; *Krisztus Jézus élete* 83; *Epistolák és evangéliumok* 83; *Törökországi levelei* 169, 248, 342, 397, 492.
 Mikes Lajos 87.
 Miklós Ferenc 87, 401, 402; *Les méfaits d'une encyclopédie française* 276—277.
 Mikola László, *Sámson* 304.
 Mikó Imre, gróf 283, 433.
 Miksa, király 472.
 Miksó Pál 313.
 Mikszáth Dániel 187.
 Mikszáth János 187.
 Mikszáth Kálmán 67—68, 171, 215, 278, 324, 337, 351, 488; jubileuma 124, 416; nemessége 186—188; posthumus kötete 273, 335; *Tóviskes látogatóban* 273; *Jókai* 309.
 Mikszáth Sámuel 187.
 Mikszáth Zsuzsanna 188.
 Millot apát, *A világnak közönséges története* 58.
 Milos bán 422.
 Milton 323, 516.
 Mindszenty Gedeon 477; *A gerlepár* 487; *A legboldogabb halál* 487; *Betegek gyógyítója* 487.
 Minor, J., *Martinuzzi* 401.
 Mirza (Jókai: *A khámok utóda*) 34.
 Miskolczy Simon János, *Jókai Tardonán* 416.
 Missale 63.
 Misteli, Franz 344.
 Mistral, *Mireio* 67.
 miszterium 337.
 Misztótfalusi Kis Miklós 340.
 mithikus tárgyú elbeszélés 305.
 Mitrovics Gyula, *Egyházi szónoklat-tan* 441.
 Mitrovics Gyula, ifj. 441: *Az esztétikai tetszés alapproblémája* 413.
 Mittler (Goethe: Wahlverwandsch.) 485.
 modern költészet és az iskola 404—407.
Modern Könyvtár 322, 325.
 Mogosich István 454.
 Mohamed 267.
 mohácsi vész 81, 84, 219, 239, 249, 250.
 Moldován Gergely 362.
 Molière 377, 397; *Képzelt beteg* 349; *A doktoravatási ceremonia* 349.
 Molin 451, 452.
 Molnár Aladár, *A közoktatás története* 125.
 Molnár Ferenc 124, 150, 262, 270, 280, 350, 405, 406, 488; *Az ördög* 279; *Rákosi Jenő és Aesopus* 430.
 Molnár György 313.
 Molnár Gyula 467.
 Molnár Imre, *A cenzúra története Magyarországon* 509—510.
 Molnár János 210.
 Molnár Mihály 313.
 Mommsen 400, 497.
 mondai költészet 229, 232, 234—237; Argirus-monda 109—110, 138, 142, 231, 234—235, 265, 444; bajmóci fürdős mondája 403; bolygó zsidó mondája 403; Botond-monda 510; budetini monda 135, 265; Góg-magóg monda 497; honfoglalás mondái 236—237, 265, hűtelen özvegy mondája 265, 267—268; János pap mondája 497; Krisztus-mondák 338, 487; Nagy Sándor-monda 83, 393—394, 497; Szilágyi és Hajmási-monda 138—139, 228, 235, 265, 422; Toldi-monda 185, 265; l. még: ősmonda.
Mondolat 137, 141.
 Monostori Károly 266.
 Monotheita, Theophilus 354.
 Montalembert, *Ste Elisabeth de Hongrie* 496.
 Montgomery, Roger, (Waston: Arthur kir. sirja) 518.

- Monumenta Germ. Hist.* 497.
Monumenta Slavorum Meridionalium 451.
 Moréri, *Dictionnaire historique* 203.
 Morvai István, *Gersei Pethő Gergely élete és krónikája* 410—411.
 Morvay Győző 196, 325; *Berzsenyi és Sulzer* 401.
 Motherwell 465.
 Mozart da Ponte-féle opera 496.
 Móric, tartománygróf 400.
 Móricz Zsigmond 280, 350, 405, 406; stílusa és nyelve 352, 532.
 Mózes 28, 58.
Mózes és a próféták (anthologia) 125.
 Mráz Elek, *Negyedik (Kun) László drámairodalmunkban* 265.
 Munkácsy Bernát 496; *Hunfalvy Pál emlékezete* 140, 207—208, 270, 335.
 Munkácsi János 510; *Tündér Ilona* 444.
 Munkácsy Mihály 97.
 Munkácsy Mihály, múz. tisztv. 493.
 Murai Károly 270.
 Mustapha 472.
 Muszurmán (Zrinyiász) 27.
 Muzslai János, *Ballangó* 300.
 Múzeum, l.: Magyar. N. Múz.
Múzeumi És Könyvtári Értesítő 74, 274—275, 428.
 Müller, Joh. H. Friedrich 314.
Müncheni-kódex 211.
Müncheni glosszák és töredékek 342.
 Münsterberg 448.
 Műbarátok köre 140.
Művelődéstörténeti értekezések 475.
Művészet 428.
Művészeti Almanach (Magyar-) 266—267.
 művészi honorariumok 181—183.
 Nagy Ignác 77, 141, 510, 511; vigjátékai 68; *Rontó Pál* 68; *Tisztújítás* 68, 279, 350; *Argirus és Tündér Ilona* 68, 444; *Hölgyfutár* 113.
 Nagy Imre 240, 243, 380, 382.
 Nagy Iván 338, 403, 410.
 Nagy János 138.
 Nagy József 217, 248, 249, 250, 285, 317, 318; *A magyar irodalomtörténet korszakai* 161—171, 217, *Még egyszer a magyar irodalomtörténet korszakairól* 396—398.
 Nagy Károly 530.
 Nagy Lajos, király 231, 232, 346, 427.
 Nagy-Magyarország (Ungária magna) 31, 32, 34.
 Nagy Péter 284.
 Nagy Sándor, *Tompa lyrái költészete* 338—339.
 Nagy Sándor (világbíró) 393—394, 400, 497.
 Nagy Sándor-monda 83, 497; Gvadányi Rontó Páljában 393—394.
 nagyszombati egyetem 143.
 Nagyváti János, *Igaz magyar hazafinak örömrói* 532.
 Nagy Zoltán, *Arpádház két fejedelme* 302.
 Nagy Zsigmond 123.
 Nahida (Lafontaine és Verseghegy alakja) 58—60.
 Nalácsi 452.
 Naláczy József báró 1, 4, 5, 8.
 Napoleon 48, 443.
Napló Arad ostromáról 272.
 naptárak (régii) 341, 421, 530.
 naturalizmus 260; a francia naturalista regény hatása verses epikánkra 310.
 Nádasdy-díj 233.
 Nádasdy Ferenc 337, 343, 455, 456.
 Nádasdy Tamás 473.
 Nádaszy István 313.
 Nánásvi István 126.
 Nápolyi Johanna 84.
 Nelli (Petőfi levelében) 102, 248.
 Nemes Béla, *Inczedy László versei* 447.
 nemesi összeírások 187.
 Nemeskéri Kiss József, *Jókai írásai* 207.
 nemes testőrség 1—8.
Nemzet 99.
 Nemzeti Múzeum l.: Magyar. N. M.
Nemzeti Nevelés 96, 342.
 Nemzeti Színház 115, 195, 282, 334, 409, 498; vigjáték-ciklusa 343, 347, 349—350, 416, 418, 432; l. még: kolozsvári N. Sz.
Nemzeti Társalkodó 140, 271.
Neue Jahrbücher Für Das Klassische Altertum, Geschichte und Deutsche Literatur und Pädagogik 213, 219, 292.
 Neugebauer László 280.
 Neumann Károly 247, 248.
 Neumanné özv. (Petőfi szallásadója) 101, 246; leánya: Julia 101.
 Newton 177.
 Négyesy László 10, 85, 86, 87, 168, 274, 280, 281, 319, 422, 505, 508,

- 537; *Tompa szelleme* 208, 488; *Árpádkori motívumok a Buda Halálában* 399—400; *Erkel Ferenc operaszövegei mint drámai művek* 509.
- Német Károly 145, 395.
- német-magyar érintkezések 399—404.
- Német Philologiai Dolgozatok* 442, 492.
- Németi Ferenc 538.
- Németi István 126.
- német színház (pesti) 402.
- népballada (székely) 208; l. még: ballada.
- népdal 62, 79, 197, 206, 424, 429; meghatározása 209; -gyűjtemény olaszul 222—223, 477—481; *Megöltek egy legényt* 79; *Lesz még virág a rózsafán* 539.
- Népek Könyvtára 222.
- népköltészet 78—9, 169, 196—197, 206, 435, 463—464, 564; szláv 215, 337, 338, 422, 533; *Népköltési Gyűjtemény* 124, 197, 196—197, 253, 338, 470, 527.
- népnese 199, 273, 338, 417; Polyphemos a népmesékben 338; *A hala' völgegy* 463.
- népszínhátékok 337.
- népszínmű 266, 429.
- Névtelenek, versei 538.
- Nibelung-ének* 306, 399, 459; nibelungi strófa 226.
- Nicolini Eugenia, *Az érzelmes tündérvjáték. Raimund hatása a magyar drámairodalomra* 510—511.
- Niebuhr 399.
- Nietzsche, és Petőfi 491.
- Nisard 501.
- Nolte és Ideler, *Handbuch* 513, 515, 516, 517.
- Norsa, Umberto, *Petőfi: Versione interlineare* 477—481, 491; Felhők-ford. 478.
- Noszlopy Tivadar 388; *Nikláról* 498.
- novella-irodalom 75, 76, 134—135, 204, 221—222, 264, 278, 285.
- Nógrádi László 144.
- Nógrádmegyei Múzeum 341.
- Nyáry Albert báró, *Érdekes levelek* 432.
- nyelvemlékek (magyar-), nyomai 467—468.
- Nyelvemléktár* 107, 149.
- nyelvrokonság 140, 201, 207.
- Nyelvtudományi Közlemények* 207.
- nyelvtudomány 285, 426, 427; nyelv-
tudományi törekvések 154, 200—201, 444.
- nyelvújítás 129, 136—137, 141, 143, 211—212, 273, 426, 493; német nyelvújítás 136, 141, 211—212, 273.
- Nyilasi Rajmund, *Kódexaink Mária legendái* 265.
- nyomdák 1911-ben 341.
- nyomtatványok, legrégibb magyar-nyelvű 218—220, 289—297, 396, 426, 432, 529.
- Nyugat* 10, 84, 143, 154, 212, 213—214, 275, 342—343, 423, 425—426, 428—430, 440, 494.
- Nyugat Könyvtár* 10.
- nyugatos írók 124, 440.
- Obernyik Károly 116, 243; *Bran-kovics* 272.
- Odysssea* 340, 423.
- Oecolampadius 332.
- Officiumok 107.
- Ogmánd (Opaforkos-) 34, 35, 36.
- oláh dal 361—362.
- Oláh Károly, *Boldogfalva és a Karácsondyak* 302.
- Oláh Imre, *Tabero Lajos mint magyar történetíró* 443.
- Oláh Miklós 395.
- Olcsó Könyvtár* 64, 131, 185, 192, 213.
- Olgyai Bertalan 137; *A Kamaldoliak pusztulása* 390—393.
- Oliva gróf (Goethe: Egmont) 317.
- Omnia vincit amor* 279.
- Omode-család 232.
- Ophelia 259.
- Opitz 211.
- Oratio 107.
- Orbán Balázs, *A székelyföld leírása* 336.
- Orbán János, *Zsámboki János költeményei* 394—396.
- Orcanes (Marlowe: Tamburlaine) 117, 118.
- Orezy 285.
- Orion (Bérczi Károly) 116.
- Orlay Soma 380, 381, 382, 384.
- Ormódy Bertalan, *Smule Itzig* 305.
- Oroszi József 83.
- Oroszi Nagy Mihály 490.
- Orsova Augustus Első Napjaiban* 1849, 114.
- Országh József, *Vas Gereben és a népnyelv* 447.
- Országh Pál 150.
- Országos Ismeretterjesztő Társaság 345.

- Országos Kaszinó 145.
Országos Középiskolai Tanáregyesületi Közlöny 85, 343, 430, 533.
 Országos Levéltár 411, 424.
Ország-Világ 214, 275, 343, 430.
Orvosi Hetilap 494.
 Ossian 135, 227, 307, 419.
 Ostwald 442, 448.
 Ottinello története 189.
 Ottó (Katona: Bánk bán) 331, 387.
 Ovidius 483; *Metamorphoses* 321.
 Ozanam 263.
 Ozorai Imre, *Krisztusnak és az Antikrisztusnak egyházáról* 332.
 Ómár (Vörösmarty: Eger) 103—104.
Óreg Gradual 111, 275.
 Órvendi Molnár Ferenc, *Lelki tárház* 339.
 Ósmonda 399, 491; feldolgozói 235—236.
- Paasonen 212.
Paedagogium 482.
 pæones 296, 297.
 Pais Dezső 145, 285.
 Paksy Mihály 332.
 Palágyi Lajos 9, 10, 87, 214, 349, 426.
 Palágyi Menyhért 9, 10, 12, 208;
Komjáthy Jenő emlékezete 10.
Pallas Debrecina 240.
Pallas Lexikon 10.
 Palocsay György báró 210; *Nay Módi* 338.
 Palócz László, *A munkásosztály kiáltásai* 352.
 Palóczy Horváth Ádám 62, 81, 265, 429; *Magyar Arion* 62; *Ő és új mintegy ötfélszáz ének* 62.
 Palóczy Edgár, *Régi magyar fürdőképek* 494.
Pamietnik Literacki 292.
Pancatantra-fordítás 476.
 Pandora 54.
 Paniti (Panithy) János 142, 395, 431.
Pannonhalmi főapátsági főiskola Évkönyve 413.
Pannóniai ének 503.
 Pap Gyula, *Palóc népköltemények* 464.
 Papinianus, Aemilius Paulus 400.
 Pap János, *Tamas családja* 303.
 Pap Károly 134, 282, 419, 508; *Irodalomtörténeti vonatkozások Kölcsey leveleiben* 128—129, 209; *Adalékok Arany debreceni diákságához* 172—180, 238—245; *Horváth István magyar irodalomtörténete* 217; *Tóth Ede kiadatlan levelei* 277.
 Papp Ferenc 208, 417, 418, 490, 491; *Kemény Élet és Abránd c. regénye* 82—83, 140—141; *B. Kemény Zsigmondnak Izabella királyné és a remete c. regénye* 271, 335.
 Papp József, Cs., *Dante-fordítása* 346.
 Papp Zoltán 150, 488.
 Pardoe, Miss könyve, *Magyarországról* 63.
 Pascal 162.
 Pascoli János 222, 223, 477, 478.
 Paskó (elferdített név) 276.
 passionális 111, 112; három ismeretlen 275.
 Passuth Mihály, mészáros 187.
 Pastor Lajos 281, 349.
 Pataky Erzsébet, *Az izó kódexek nyelvéről* 511.
Pathelin mester 349.
 Paulay Ede 350.
 Pauler 328.
 Paulina (Kotzebue: Sorgen ohne Not) 469.
 Pauschner Sebestyén, *Linealis calculatio* 424.
 Pavolini 222.
 Paxi, Paxita, Paxitamó 191, 192.
 Payr Sándor, *Magyari István és Báthory Erzsébet* 343.
 Pazinzi 135.
 Pákh Albert 44, 116, 374, 378, 521, 522; kiadatlan ifjúkori munkái 339—340; *Hunyadi János Johannes Edler von Hunyad* 116; *Kürpáti kincs* 339; *A' tengeren születt* 339; *Érzetek az első félszázados magy. társaság örömnépekor* 339; *Hatvani gyűlés* 339; *Fertő partján* 339; *Szózat a magyarosodás ügyében* 340; *Szellemi képzés; esz és szív* 340; levelei Tompa Mihályhoz 340.
 Pál András 443.
 Pál Ignác 48.
 Pálfi Márton 359, 440, 530.
 pálos egyetemek 128.
 Pál vikárius (Debr. Disp.) 356, 357, 358, 359, 360.
 Pály Ede, *Sion buja* 304; *Golgotha királya* 304.
 Pály Elek 496.
 Pápay Géza 413.
 Pápay József 342; *Ki hát a Gyulafehérvári Glosszák szerzője?* 274.

- Pápay Sámuel 141, 143; *A magyar Literatura Esmérete* 143.
- Pária (Lafontaine és Verseghy alakja) 58.
- Páris, királyfi 110.
- Páriz Pápai Ferenc 340.
- Pármai Izabella 2.
- Pásthly János, *Részletek a magyar nyelvtudomány történetéből* 444.
- Pásztor Árpád, *Jézus* 305.
- Pázmány Péter 164, 166, 167, 250, 346, 431, 495, 507; politikai pályája 540; *Epistolae Collectae* 143, 431.
- Peer-kódex* 106, 107.
- Peisner J., *Die Vorfahren Széchenyis* 346; *Petőfi-kultus* 497.
- Pekár Gyula 151, 350, 488.
- Pekár Károly 403.
- Polyarmenus 337.
- Pelz báró (Kotzebue; Sorgen olne Not) 469.
- Ponka Károly, *Die Heimat der Germanen* 80.
- Percy püspök 374, 375, 376, 377, 378, 465, 466, 470, 515, 520, 521, 522, 523, 524, 525, 526, 548; *Reliques of ancient english poetry* 375, 376, 377, 458, 459.
- Perczel Etelka 104, 105, 386.
- Perczelék 104, 287; háza 287, 386.
- Porcel Móric 183.
- porcila-epika 309—310.
- Porecsényi Nagy László 429.
- Porepatits István 74, 475.
- Perényi Gábor 126.
- Perényi József, *Dugonics András Trinumusa* 69—70, 83; *Arany kisújszállási tanítósa* 384—385; *Jánosi Gusztáv* 481—482, 492; *Veszprém városának nyájas leírása* 538.
- Perényi Péter 302, 476.
- Perrusith Gáspár 108.
- Persian Kálmán 502, 503, 506; *Kalotaszeg nagyszonyáról Gyarmathy Zsigánéról* 201; *Petelei István elbeszélései* 221—222; *A magyar irodalomtörténet a kolozsvári egyetemen Imre Sándortól Széchy Károlyig* 433—438.
- Pesthy Gábor, *Novum testamentum* 289, 290.
- pesti német színház 402.
- Pesti Dinallap* 51.
- Pesti gyerekek utcai éneke* 265, 350.
- Pesti György 538.
- Pesti Hirlap* 67, 133, 182, 275, 430, 494; és a Kelet Népe 531.
- Pesti Ivek* 113, 116.
- Pesti Magyar Társaság 315—316; *Kiadásának első darabja* 315.
- Pesti Napló* 9, 33, 114, 215, 431.
- Pesti Röpvek* 113, 115, 116.
- Petelei István 204—205; *Elbeszélések* 221—222, 278, 495; *Az élet* 278.
- Peterdi (Vörösmarty: Szép Ilonka) 336.
- Pethe Ferenc, *Nemzet Gazda* 241.
- Pethő-család 410.
- Pethő Gergely 410—411; krónikájának kiadója 493; l. még Gersei P. G.
- Pethő Sándor, *Rákosi Jenő, a publicista* 337.
- Petkes András 467.
- Petőfi-ereklyék 97, 98, 246.
- Petőfi-ház 280.
- Petőfi-könyvtár 83, 446, 497.
- Petőfi Sándor 21, 64, 75, 77, 80, 81, 83, 122, 123, 141, 150, 162, 168, 169, 209, 210, 212, 215, 230, 231, 243, 250, 251, 269, 275, 288, 309, 311, 319, 320, 321, 322, 323, 336, 350, 351, 374, 405, 406, 414, 421, 425, 427, 435, 436, 437, 439, 491, 498, 502, 507, 509, 537, 538; egyénisége 66—67; első levelei 97—102, 246—248; hazafias lírája 137, 446; szerelme 287; katonáskodásáról 380—384; revíziója 428—429, 430; művészi fejlődése 494; internationalismusa 532; költeményeinek olasz fordítása 477—481; más nyelvű fordításai 124, 446, 511; levele Csörföly Lajoshoz 246; *Milyen lárma, milyen vigadalom* 38; *Az év végén* 116; *János vitéz* 230, 231, hatása Arany Toldijára 422—423, 439; *Szilaj Pista* 231; *Az apostol* 231; *Felhők* 321, 478; *Búcsú* 381; *A Dráván* 382; *Nemzeti dal* 428; *Pusztá telen* 478; *Egy gondolat bánt engemet* 478; *Mit nem beszél az a német* 478; *Búcsú a nőtlenégtől* 479; *Künn a ménes* 479; *Vérmező* 479; *Hány hét a világ* 479; *Itt állok a róna közepén* 479; *Orbán* 480; *Freskó ritornell* 480; *Világosság* 492; *Hull a levél a virágról* 539; *Petőfi-kultusz* 333; *Petőfi-utánzó* 135, 139; l. még Petrovits.

- Petőfi-Társaság 207, 353; *Évkönyve* 333; *Lapja* 9.
 Petőfi Zoltán 424.
 Petrarca 65, 79, 84.
 Petrichevich Horváth Lázár, *Az ephesusi özvegy* 267.
 Petrik, *Bibliographiája* 114.
 Petronius 267.
 Petrovics László, *Zobor vezér* 236—237.
 Petrovits István 101, 247.
 Petrovits Sándor 99, 101, 102, 380, 381, 382, 383.
 Petrus Jenő, *A genezis* 305.
 Petur (Katona: Bánk bán) 387.
 Petz Gedeon 281, 373, 378, 442, 499, 518, 538; *A magyar krónikák német szavainak hangtani és helyesírási sajátosságairól* 399; *Arany János «Agnes asszonyjáról»* 519.
 Péchy Ferenc, *Laus Sancti Nicolai* 486.
 Péchi Simon 443.
 Péczely József 173, 178, 238, 239—240; *A magyarok története* 240; *Magyar történet* 240.
 Péczely József, komáromi pap 239.
 Péter, király 389.
 Péter (Magelona szerelme) 189.
 Péterfy Jenő 11, 65, 132, 213, 256, 346, 388, 484, 527; írói egyénisége 64.
 Péterfy Tamás, *Petőfi-regék* 83.
 Péter Mózés 426.
 Péter pápa (Dober. Disp.) 356, 357, 358, 359, 360.
 Pétzeli József 427.
Philologiai dolgozatok a magyar-német érintkezésekről 399—404, 419.
Philologiai Közlöny I. Egyetemes Ph. K.
 Philologiai Társaság (Budapesti-), közgyűlése 151—152.
 Pickel Ferenc, *Katona és Grillparzer* 137, 271.
 Pikler 448.
 Pintér Jenő 70, 75, 85, 87, 90, 127, 147, 205, 263, 266, 282, 422; *Nagyköpcsényi gróf Listius László* 138, 530; *Dukai Takács Judit* 142; *Nyelvtudományi törekvések a megújulás korában* 154; *Tüzetes magyar irodalomtörténet* 154; *A magyar irodalom története* 167; *Kármán József* 477, 494.
 Pintér Kálmán, *Szent László király a magyar költészetben* 265.
 Pinzger Ferenc, *Hell és Sajnovics vardói útja* 444—445, 532.
 Piso Jakab, medgyesi 74.
 Pitroff Pál, *Az esztetika módszer-tanához* 448.
 P. J. 225, 279, 297, 398.
 Planche Gusztáv 193, 214; és Gyulai 501, 502; Ráchel bírálata 501.
 Planer Jenő, Madách-fordítása 403.
 Plautus 69, 76.
 Podiebrad György 184.
 Podmaniczky bárók 101, 247.
 Pográni (Pograni) Benedek és István 192.
 Polikána (Markalf és -) 420.
 Polit Vladiszlava, *Petőfi a szerbek-nél* 511.
 Pollák Á. József, *Katona József stílusa és nyelve* 330—331.
 Pollák Miksa 415.
 Polyphemos, a népmesékben 338.
Poncianus históriája 337.
 Pongrácz József, *A cambridgei Korvin-kódex és a Trinity-college magyar vonatkozású egyéb kéziratjai* 340.
 Pongrácz Elemér 209.
 Ponikenusz, csejteji prédikátor 343.
 Pope 70, 198, 315; *Elouisa to Abelard* 515.
 Popovics Milán 511.
 Portia herceg 450.
 Porto-Riche 260.
 Potrohosi Péter (Verseghy: Term. Emb.) 56.
Pozsonyi-kódex 274, 511.
 Póka István 337, 456.
 Pósa-házi János 341, 496, 533.
Praeceptor és Rusticus cum filio 420.
Praeceptor és Zingarus 420.
 Pray 69, 271, 531.
 Proisz Hugó 281, 349.
Preszburger Zeitung 314.
 Prevost, Marcel 275.
 Prépostvári (Kemény: Gyulai Pál) 317.
 Priorato 451, 452, 455, 456; *Historia die Leopoldo* 451.
 Priskos Rhetor 253, 497.
 Prohászka Ottokár, *Széchenyi István gróf vallásossága* 143.
 Prost, Johann 403.
 Proszperinyi Mihály, kamarahajdú 246.
Protestáns Egyházi és Iskolai Lap 467, 494.

- protestáns főiskolák 125; iskolák 132; graduálok 110.
Protestáns Szemle 127, 143—144, 155, 276, 343—344, 431, 495.
 provençal költők 94.
 Prónai Antal 147, 217, 349; *A Zrínyiász főgondolata* 23—28; *Toldi Miklós fegyverei* 184—185; *A magyar irodalom története* 344; *Cantico del Sole*-fordítása 263; *Az iskolai szinjátek a XVIII. sz. társadalmának életében* 476.
 Pruzsinszky Pál, *Ráday Pál* 495.
 Przbyszewszki 260.
 psalteriumok 107; l. még: zsolta-
 rok.
 Pseudocallisthenes 394.
 Pulszky Ágost 324.
 Pulszky Ferenc 323; *Szabad föld* 182.
 Puskin 222, 300, 306; *Anyégin Eugén* 298, 299.
 pusztakamarási kéziratok 82—83, 271.
 Putnoky Imre, *Budapest* 341; *Budapest az ország szíve* 426.
 Pyrker László 255, 336, 402; *Die Korwinen* 402; *Karl der Kleine* 402; *Zrínyis Tod* 402; *Szent hajdan gyöngyei* 402; *Habsburgi Rudolf* 402.
Pysne Catholique, tót énekeskönyv 111.
 Quin, Michel J., úti rajzai 496.
 Quinet 308.
 —r. 262.
 Radnóthy (Gyulai: Egy régi udvarház) 193.
 Radó Antal 147, 280, 350, 491; Dante életrajza 346.
 Radó István 266.
 Radvánszky Béla, *Rimay*-kiadása 185.
 Radvánszky János, levelei 152.
 Radvánszky Teréz 270.
 Raimund Ferdinánd 68; hatása a magyar drámairodalomra 510—511.
Razjolatok 402.
 Rakodczay Pál, *Egressy Gábor és kora* 193—194; 495, 498.
 Ralovich Lajos 390.
 Ramsay 465.
 Rác Lajos 287, 335, 349, 491; *Gróf Teleki József és Rousseau* 490.
 Ráday könyvtár 199, 494, 495.
 Ráday Pál 495.
 Rájnis József 500; *Magyar Parnasz-szus* 211.
 Rákosi Jenő 11, 77, 261, 337, 349; *Sikabonyi Antal könyve* 10; *Iffjúkori emlékeimből* 272; *Aesopus* 279, 350, 430.
 Rákócziak 126.
 Rákóczi-emigráció 148; -kor 233.
 Rákóczi Ferenc 39, 188, 283, 284, 344, 495, 496.
 Rákóczi György I.: 111, 126, 268, 275; II.: 268.
 Rákóczi Zsigmond III.: 126.
 Ráskai Gáspár 531.
 Ráth György (Ráthkai György) 116.
 Ráthkai György 116.
 Rátkey László 266.
 rd. 420.
 Reb Mayer Litvák 415.
 realizmus 79—80.
 reformáció 79, 250, 289—290, 329, 331—332, 407, 510; ellenreformáció 250, 407, 508, 510.
 Regnier, Henri de 275.
 Regőczy (Exner) Győző, *Örvényes szerelem* 300; *Simonyi József* 302; *Csokonai és Lilla* 308.
 Reguly Antal 207, 305, 445.
 Reichard Piroska, *Madách német nyelven* 403.
 Rejtő Sándor 281, 349.
Religió 142, 495.
 Relkovic Mita, *Mikes Kelemen nevelési elvei* 342.
Remény, zsebkönyv 192.
 renaissance 79; drámája 259.
 Renouvier, Victor Hugo, *la poète* 203; *V. Hugo, le philosophe* 203.
 Responsorium 107, 110.
 Reviczky Gyula 9, 12, 194, 205, 415, 447; *Festett ideál* 302; *Zdendkó gróf* 302; *Szeptember* 302; *Apai örökség* 442; *Don Juan a más-világon* 496.
Revue Critique D'Historie Et De Littérature 344, 495.
Revue De Hongrie 275—276, 495—496.
Revue Des Études Littéraires 429.
Revue Germanique 344.
Revue Historique 344.
Revue Internationale De L'Enseignement 496.
 Rexa Dezső 286, 531; *Utazás Arany János körül* 220—221; *«Laura»*. *Egy komárommegyei folyóirat 1824-ből* 441.

- Rexa Dezsóné, *Családunk kapcsolókönyve* 287; *A Zalán futása és A Völgyi Lakos* 385—387.
- Rédei Kornél, *Gyöngyösi Charicliája* 482—483.
- Rédey Tivadar 493.
- Régi Magyar Költők Tára* 108, 111, 538—539.
- Régi Magyar Könyvtár*, Szabó K.-féle: 126, 127, 211, 286, 341, 395, 420, 421, 426; Heinrich-féle: 129, 197, 198, 199, 200, 211, 341, 392, 430, 431.
- Régi Magyar Nyelvmélekek* 63.
- Réthy András, *Linguae universalis* 212.
- Révai Miklós 141, 143, 339, 344, 423, 426, 531; *A magyar deáki történet* 129—130, 211, 419, 430, 532; *Elaboratior Gramm. Hung.* 427.
- Révész Andor 429.
- Révész Bálint 243.
- Révész Kálmán, *A debreceni egyetem theologiai fakultása* 344; *Pázmány Péter vallásügyi emlékirata* 341.
- Révhegyi Rózsi, *Kölcsey mint aesthetikus* 489.
- Rhapsodiák* 140.
- Rhode 199.
- Ribot 448.
- Ricardo barát, jelentése 32.
- Richárd gróf (skót balladában) 460, 461.
- Richárd II. 516.
- Richardson (48), 213.
- Richter, H. M., *Geistesströmungen* 314.
- Richtmann Mózes, *A régi Magyarország zsidósága* 532.
- Riedl Frigyes 24, 67, 75, 81, 85, 87, 123, 144, 148, 164, 192, 253, 280, 281, 323, 350, 373, 411, 414, 446, 458, 462, 508, 525, 526, 537; *A magyar irodalom története a XVII. században* 25; *Három jellemzés* 64—65, 213, 215; *Vörösmarty Eger c. eposza* 103—105; *Korhatások Petőfi költészetében* 123; *Szarvas Gáborról* 212; *Csaba és berni Detre a magyar mondában* 399, 491; *Arany János* 458, 462, 519, 539; *Irodalom és Társadalom* 429—430; *Attila und die gotische Dichtkunst* 497.
- Riese 199.
- Rimay János 190—192, 437, 530; *Mint álgyű golyóbis* 185; *Pallas nem nyughaték* 185; *De virtute* 191; énekeiklusa a Balassa-testvérek haláláról 185; Balassa-kiad. elé szánt előszava 190—191; latin beszéde 191; levelei 191; Cato distichonainak fordítása 191.
- Riskó Ignác 243.
- Rituale 63.
- Robertson 465.
- Robespierre 48.
- Robogány (Arany: Éjjeli párbaj) 379.
- Roboz Andor 139.
- Roemer Konrád dr., ezredorvos 383.
- Rogendorf 472.
- romanticizmus 79, 134, 201—202, 213, 249, 255, 259, 389; stílromantika 425—426.
- Romemlékek* 32.
- Rondella 144, 195.
- Ronsard 220.
- Rontó Dávid (Gvadányi: Rontó P.) 393.
- Rontó Pál (Gvadányi hőse) 393—394.
- Roska Márton 439.
- Rostand, Edmond 261, 487.
- Rosty Kálmán 477.
- Rottal gróf 452.
- Rottenbiller Lipót 313.
- Rotterdami Erasmus I. Erasmus.
- Rousseau 57, 58, 485; és a magyar természetszemlélet 424—425; *Emil* 53, 287; *A szavojai vikárius hitvallása* 287.
- Rouvier 220.
- Rozgonyiné 521.
- Rozvány György 72.
- Rozsnyai Dávid 340; életéhez adalék 533.
- római magyar szeminárium története 272, 340.
- Rómer Flóris 222, 296.
- Róna Béla, *Mara* 301.
- Róna Zsigmond 281.
- Rónaszéki Gusztáv, *Sarló Benedek a menyországbán* 306.
- Rósafi Pál (Verseghy: Term. Emb.) 56; leánya: Mancsi 56—57, 59; Rósafiné 56.
- Róza (Kisfaludy K.: Tihamér) 113. r. s. 141, 186.
- r. s. 333.
- Rubinyi Mózes 129, 130, 137, 532; *Révai Miklós magyar nyelvtudományi kézikönyve* 211, 344.
- Rudnyánszky Gyula, *Boldogtalan*

- 302; *Jézus* 305; *A cigányok* 306; *Izabel* 310; *Mária legendái* 487.
- Rudolf, trónörökös 97, 207.
- Ruhmann Jenő 339.
- Rumbach János 313.
- Rumy 255.
- Rupp Kornél, *Tanulmányok* 290.
- Rurik (ház) 178.
- Russel (Lafontaine és Versegly : Term. Emb.) 56, 59.
- Russel, Th. 471.
- Ruttkay György 349; *Szigligeti Ede* 334.
- Ruzsitska József 402.
- Rückert 321.
- Rühl Ferenc 400, 497.
- Sabatier 263.
- Safáry (Sáfári) Guszti 98, 99, 101, 247.
- Sagredo, jelentése 455.
- Sahname* 497.
- Sainte-Beuve 202; *Volupté* 485.
- Saint-Marc-Girardin 496.
- Sajnovics János, és Hell vardói útja 444—445, 532.
- Sajó (Jókai Mór) 116.
- sajtónk (időszaki), történetéhez 477, 493.
- Salamon, a bölc 267.
- Salamon, király 233—234, 400.
- Salamon Ferenc 27, 194, 222, 256; *Irodalmi tanulmányok* 23.
- Salkovich Károly 380.
- sallangosok 229, 232.
- Sallay Géza, *Döbrentei Gábor élete és működése* 445—446.
- Salló 48.
- Salm gróf 108.
- Salys 132.
- Sámassa József 286.
- Sambucus, költeményei 394—395; *Emblemata* 394—395; *Elegiae* 394; *Poemata quaedam* 394—395; *Διμνησοίαι* 395; *Martinia* 395; l. még Zsámboki János.
- Sambuky, Petrus 395.
- Sammlung Göschen* 214.
- Sand 486, 501; *Indiana* 485.
- Saphir 344.
- Sardou 501.
- Sas Ede, *Gyermekmesék* 309; *Hófehérke* 309.
- Sámbár 533.
- Sámsom (Samsom) 107.
- Sándor Ernő 419.
- Sándor Imre 284.
- Sándor István 339; *Görög Ionáról* 109.
- Sándor-kódex*, párbeszédes legendája 65.
- Sárkány János 100, 101, 102, 247; levele Jókaihoz 97—98, 246; *Felvilágosítás Petőfi S. születési helyéről és napjáról* 98.
- Sárkány József 247.
- Sárkány Sámuel 98, 101, 246, 247; Petőfi leveleiben : Szami 98, 101.
- Sárközy István 337.
- sárospataki ref. kollégium 126, 127, 277.
- Sárospataki Füzetek* 126, 127.
- Sárospataki-kódex* 468.
- Sárospataki Könyvtári Kézirattár* 126.
- Sárospataki Református Lapok* 214, 277, 344, 496, 533.
- Sározy Gyula 428.
- Sárváry Pál 173, 177, 238—239, 241; *Moralis philosophia* 238.
- Sbaralea 263.
- Schedius 423.
- Schelling 485.
- Schermann Egyed, *A természetes erkölcsi törvény* 413.
- Schiller 79, 258, 330, 341, 401, 420, 490; drámái a régi magyar színpadon és irodalmunkban 408—410, 530, 531; *Wallenstein* 259; *Räuber* (A haramják) 259, 409, 410; *Fiesco* 409; *Don Carlos* 409; *Hektor búcsuzása* 409; *Az orleansi szűz* 409, 410; *Stuart Mária* 409, 410.
- Schlaf 260.
- Schlegel A. Vilmos 402.
- Schlegel Frigyes 417, 537, 538; *Geschichte der alten und neuen Literatur* 536.
- Schmidt, Erieh, *Lessing* 314; *Brentanos ungarische Novelle* 401.
- Schmidt Henrik 442, 492.
- Schmidt Julián 491; és Gyulai 501—502, 535.
- Schnitzler 257, 260.
- Schobri (Sobri) 101.
- Schopenhauer 12, 436.
- Schöldström Birger 446.
- Schöner Ferenc, *Köszeghy Pál* 329—330, 444.
- Schöpflin Aladár 84, 287, 405, 430; *Angyal Dávid Gyulai Pálról* 213—214; *Petőfi revíziója* 429; *Irodalom és Iskola* 494.

- Schuchardt 212.
 Schullerus Adolf 273; *Amor und Psyche in Siebenbürgen* 403; 1. még: Ss.
 Schulz, Joachim Christoph-féle gúnyirat 137; *Martinuzzi oder Leben eines geistlichen Parvenüs* 401.
 Schulze 321.
 Schwartzner 423.
 Schwarz Gusztáv 281.
 Scott, Walter 79, 271, 378, 379, 461, 462, 465, 471, 485, 486, 520, 525; *The eve of Sir John 379*; *The minstrelsy of the Scottish Border* 378, 379, 458, 460, 462, 471, 514, 523, 527, 538.
 Sebestyén Béla, *Zavaros időkől* 302.
 Sebestyén Gyula 87, 123, 124, 150, 197, 246, 247, 248, 337, 475, 493; *Petőfi első levelei* 97—102, 148, 215, 246; *Emlékezés Kriza Jánosra* 196; *A magyar honfoglalás mondái* 265; *Krisztus-monda a lópatkóról* 338.
 Sebestyén Károly 280, 349, 414.
 Sebestyén király 83.
 Semsey Andor 297, 427.
 Seprődi János 280, 283.
 Seres Sándor, *A bölcsőbeli Wicz-mándy Kláriskához* 351.
 Seress Imre, *Háry János Iliásza* 306; *Háry János Odysséája* 306; *Kukány ostroma* 306; *Vasutas tótok* 306.
 Seress László, *Kossuth, Görgey és Szemere* 210—211.
 Serédi János 421.
 Setälä 212.
 S. Gy., *Budapestten előadott népszínházi játékok* 337.
 Shakespeare 67, 77, 79, 103, 105, 117, 150, 239, 257, 259, 316, 330, 377, 409, 410, 438, 501, 502, 513, 516, 520; hatása Aranyra 518—519; -bizottság 124; *Hamlet* 519, *Hamlet-monológja* 492; *Julius Caesar* 163, 519; *Sok hűhó semmiért* 349; *Cymbeline* 517; *III. Richard* 517, 519, 520; *Macbeth* 519, 520; *János király* 519; *Lear király* 519.
 Shaw 260.
 Sheretine János 472, 473, 474.
 Sirotinus, Carolus 474.
 Shylock 105.
 Sievers Eduard 280, 349.
 Sigfried (Nibelung-ének) 459.
 Sikabonyi Antal 9, 11, 21, 271, 425, 493; *Komjáthy Jenő* 10.
 Sikó János 126.
 Sik Sándor 193, 477; *Honfoglaló irodalom* 142; *Az Ember Tragédiájának értelme* 351.
 Silberszky Károly 281.
 Simai Kristóf 509.
 Simai Ödön 341; *Kazinczy Ferenc nyelvújítása* 211, 273, 426, 493 531—532; *Folmesics Lajos Alvinája* 427, 493.
 Simon (Katona: Bánk bán) 331, 387.
 Simon János 187.
 Simonyi Zsigmond 200; *Franz Misteli* 344.
 Simrock 487.
 Simunics generális 383.
 Sinay 238.
 Sipoly (elferdített név) 276.
 Sipos Pál 141, 143.
 Sipőtz Pál 204, 487.
 Sirola Ferenc 150.
 Sismánov Iván 463.
 Skaricza Máté 332.
 Sklarek, Elisabeth Rona, *Einige Grim-mische Märchen im ungarischen Volksmunde* 403.
 skót balladák, hatása Aranyra 373—379, 458—466, 513—528; hatása Kisf. K.-ra 470—471; *Edom of Gordon* 376; *A dióbarna leány* 376; *Child Waters* 376; *Fair Rosamond* 376, 525; *Sir Caurine* 376; *The lady's fall* 376, 520; *Jane Shore* 376; *Lord Thomas and fair Annet* 376; *The Beggars Daughter of Bed-nall Green* 375; *Glasgerion* 376; *Old Sir Robin of Portingalle* 376; *The lady Isabella's tragedy* 376; *The Childern in the wood* 376; *A király és a molnár* 377; *IV. Edward és a timár* 377; *Henrik király és a katona* 377; *I. Jakab és az üstfoltozó* 377; *Alfréd király és a juhász* 377; *VIII. Henrik és a foltozó varga* 377; *Trefás ballada II. Henrik-ről és a molnárról* 377; *Sir Patrik Spens* 378, 460, 521; *The Laird of Laminton* vagy *Katherine Janfarie* 378, 518; *Allen Bor-bála kegyetlensége* 458—459; *Ri-*

- chard gróf 460, 461, 462; *Willie, lady Marjorie, clerk Saunders-ről* szóló balladák 463; *The Suffolk Miracle* 464; *Szép Margit és Édes Vilmos* 464; *Édes Vilmos szelleme* 465; *Rare Willie* 465; *The moter's malison* 465; *Willie's fatal visit* 465; *Alison and Willie* 466; *Lady Isabel and the elf-knight* 470; *Willie's lyke-wake* 470; *The original ballad of the Broom* 471; *Alcanzor and Zajda* 515; *A gyermek az erdőben* 520; *A kis Musgrave és Bernáthné* 520; *Brave Lord Willoughby* 521; *The winning of Cales* 521; *Ambree Mária* 522, 523, 525; *The lament of the Border Widow* 523; *Willow, willow, willow* 523; *Bonny Bee Home* 524; *Lady Bothwell's Lament* 524, 526; *A szürke rendi barát* 524; *Lázadás éjszaka* 524; *The Gay Goss-Hawk* 527.
- Sn., *A modern dráma* 269.
- Soergel, Albert 403.
- Sok bűt árasztott c. vallásos olegia* hatodik változata 496.
- Sokféle* 109, 241.
- Solymossy Sándor 337.
- Somkuti 488.
- Somló Sándor 280; *Ödön* 300.
- Somogyi Dezső-jutalom 282.
- Somogyi Lajos 384.
- Soos-család (kudui) 492.
- Soos Ferenc, *A kudui Soos-család* 492.
- Soós Ferenc, ref. püspök, *Dissertatio metaphysico-theologica de prima varietate* 492; *Jó cselekedetekre való serkengetés* 492; *Isteni kéz avagy igazgatás* 492; *A döghalál* 492; *Positiones de peste* 492.
- Soos Ferenc, ref. esperes 492.
- Sophokles 76.
- Sozonovič, *Leonora Bjurgera* 463.
- Sófalyv, Joannis, rektor 362.
- Spalatinus 190.
- Speculum Humanae Salvationis* 426; és a magyar kódexirodalom 489.
- Speyer, Marie 537.
- Sprachgesellschaft 211.
- s. —r. 396, 398; *A magyar irodalomtörténet korszakai* 317—319.
- Ss. (Schullerus Adolf) 424, 492.
- Staffenberger István 313.
- Stancaro Ferenc 423.
- Stanfield Fülöp és Jakab 461, 462.
- Stapfer, *Victor Hugo et la grande poésie satirique* 203.
- Stasics Alexius 390.
- Stasics-kódez* 390.
- Stefánia trónörökösne 207.
- Stein 448.
- Steinbach József 150.
- Steindl Ferenc 313.
- Stendhal, *La rameau de Salzbouurg* 73.
- Stettner György 104.
- Steuer János, *Magyar népdalgyűjtemény olasz fordításban* 222—223.
- Stick (Lafontaine; Naturm.) 56; leánya: Mary 56.
- Stieglmár Róbert, *George Meredith komikum elmélete* 442.
- stílus 161—164, 248—249, 317—319, 330—331, 397; új stíluskeresés kora 169—170, 250, 318, 319; nemzeti klasszikus stíl kora 170, 250, 318, 319; stílromantika 425—426.
- Strindberg 260, 442.
- Strobl Alajos 144, 438.
- Stromp László 329; *Apáczai Cseri János mint pedagógus* 327.
- Stuart Mária 343.
- Stunder, festő 181.
- Sturm und Drang mozgalom 79.
- Such Mátyás 48.
- Sudermann 150, 261.
- Sue 141, 485.
- Sukij István, menedéklevele 530.
- Sulzer 401; *Allgemeine Theorie* 419.
- Sümegi (Bene István), *Noahiád* 305.
- Sylvester János l. Erdősi S. J.
- Szabolcsi Lajos 415; *Nagy Ignác vigjátékai* 68, 83.
- Szaboleska Mihály 77, 149.
- Szabó Dávid dr. 236; *Béla futása* 228, 351.
- Szabó Dezső, *Berzsenyi Dániel* 143; *A Falu Jegyzője* 213; *Az irodalom mint társadalmi funkció* 343; *Petőfi művészi fejlődése* 494.
- Szabó Endre 235.
- Szabó Ferenc, *Hegyek között* 352.
- Szabó József, S. 344; *A helvét irányú reformáció elterjedése Magyarországon és Erdélyben* 331—333.
- Szabó Károly 32, 127, 211, 286, 339, 341, 395, 426, 526; *Régi Magyar Könyvtár* l. 1. ily.
- Szabó Lajos l. Balkányi Sz. L.

- Szabó Péter 284.
 Szakál Lajos 243.
 Szalay Fridrich 99, 246.
 Szalay Fruzina, *Madama Reale* 307.
 Szalay József, *Műgyűjtésről* 287.
 Szalay Károly, *Komoly tréfa* 237.
 Szalay László 254, 255, 264, 521.
 Szalay Mihály 530.
 Szalkai Horváth Béla, *A Pesti Hirlap és a Kelet Népe* 531.
 Szaller György 422.
 Szami (Petőfi levelében: Sárkány Sámuel) 98, 101.
 Szana Tamás 353, 380.
 Szarka Gyula, *Váci domokos konvent története* 442.
 Szarvas Gábor, mint író 212, 343, 493; *Hogy bírálják a Magyar Nyelvből* 212; *Egri levelei* 342; *Egy veszélyes csel* 493; *A galambposta* 493; *A becsület és szerelem* 493.
 Szathmári . . . ly, szabó 47.
 Szathmáry Károly, P., *Samil* 31; *Vitéz Holubár* 306; *Balassa Bálint* 309.
 Szádeczky Béla, *I. Apafi Mihály fejedelem udvartartása* 344.
 Szádeczky Gyula 281.
 Szádeczky Lajos 280; *A csiki székely krónikáról* 344.
 Szádnoki (Verseghy: Term. Emb.) 60.
 Szántó István 284, 340, 532; irodalmi hagyatéka 272.
 Szász Béla 209, 433, 436; *Pethő Gergely krónikájának kiadója* 493.
 Szász-család (szemerjai) 492.
 Szász Ferencz 351.
 Szász Gerő, *A hamélai csoda* 306; *A zetvári tragédia* 308; *Corday Charlotte* 308.
 Szász Károly 77, 81, 306, 320, 323, 334, 335, 438, 492, 513; *A rab* 114; *Görgey Artur* 116; *Bánfi Dénes csókja* 215; *Murány hölgye* 232; *A visszatért* 232; *Hedvig* 232; *Trencsényi Csák* 232; *Zrinyi, a költő* 232—233; *Lorántfy Zsuzsanna szőnyege* 233; *Nándor-Fehérvár* 233; *Losárdi Zsuzsanna* 233; *Ámos* 233; *Jolán* 233; *Salamon* 233—234; Dante-fordítása 346.
 Szász Károly, legifj. 65, 86, 87; *Gyulai Pál ifjúkori drámakísérlete* 334—335. *Gyulai Pál leveleiből* 500.
 Szász Zoltán 342, 343, 426, 429, 430 *Petőfi revíziója. Vörösmarty és Petőfi* 428—429.
 Szávay Gyula 123.
 Századok 114, 155, 214—215, 277, 345, 389, 431, 496, 533.
 Szeberényi Lajos 247; *Néhány év Petőfi életéből* 381.
 Szegedi Gergely 332, 423; prot. énekeskönyvének oláh fordítása 208, 277, 424, 530.
 Szegedi Kis István 332.
 Szegedy Lőrinc 360.
 Szegedy Rezső 297, 340; *Hunyadi János rigómezei csatája a régi horvát népköltészetben* 337, 338, 422; *Kölcsey esztétikai dolgozatai* 489.
 Szegedy Róza 280.
 Szekulics Géza, *Beatrix királyné emléke a délszláv népköltészetben* 533.
 Selezpesényi György 128.
 Selestey László, *Hunyadi Mátyás* 303.
 Szelme (P. Horvát E.: Árpád) 34.
 Szemere Bertalan 114, 115, 182; levelezése 210—211; *Emlékirata* Kossuthhoz 210.
 Szemere Miklós 320.
 Szemere Pál 129, 427, 436, 437, 446. szeminárium (római magyar), története 272, 340.
 Szemkö Aladár 201.
 Szeneci Molnár Albert 210, 346, 444; Németországban 400.
 Szendrei János 456.
 Szendrei névtelen 139, 235.
 Szendrey Júlia 498.
 Szent Ambrus 106.
 Szent Athanáz, *Symbolum* 106.
 Szentábrahámi Lombárd Mihály 357; *Historia Ecclesiastica* 356, 360.
 Szent Ágoston 106.
 Szent Erzsébet (árpádházi) 400, 404; legendák 265.
 Szentesy Gyula, *A rajongó* 231, 309.
 Szent Eusebius 400.
 Szent Ferenc (szeráfi) 262, 263, 264; legendái 284.
 szentimentalizmus 135; német 400.
 Szent Imre Egyesület *Évkönyve* 94.
 Szent-Imrey Gyula 112.
 Szent István, király 389, 411.
Szent István-Társulat Lexikona 315.
 Szentiványi Róbert, *Az 1638-iki bártfai kalendárium* 421.

- Szentírás 28, 291, 441; l. még biblia.
 Szentjóni Szabó László 265, 425.
 Szentkirályi István, *A jakabhegyi remeteház alapszabályai* 529.
 Szent László 226, 265, 283, 301;
Ének Szent László királyról 166.
 Szent Margit, verses legendája 274;
 l. még: Margit-legendá.
 Szentmiklósy Timót, bencés 413—414.
 Szentmiklósy Timót, ref. pap 413—414.
 Szent Pál 413.
 Szent Péter, a magyar népmesékben 497.
 Szentpéteri Zsigmond 266.
 Szenttamási György (Jókai regényhőse) 115.
 Szepesmegyei Történelmi Társaság 144, 424.
 Szepesszombati Tamás 493.
 Szerémi Illyés 538.
 Szerind (Zirind; Arany: Az utolsó magyar) 35.
 Széchen A. 346.
 Széchenyi-család (sárvár-felsővidéki) 346—347, 431.
 Széchenyi Ferenc gróf és Schlegel Fyges 417.
 Széchenyi István gróf 66, 75, 130—131, 151, 182, 207, 214, 215, 240, 255, 309, 334, 341, 417, 427, 432, 435, 436, 439, 490, 502, 519, 529, 534; magyarsága 82; vallásossága 143; világnézete és életbölcselete 213; és a magyar nemzeti egység 273; politikája 274; ősei 346—347; egy Széchenyi-probléma 213; irodalom kérdése 531; *Hitel* 82, 334; *Kelet Népe* 82, 206, 531; *Blick* 82; *Garat* 206, 270; *Világ* 341, 426; *Törödékek... Kiadatlan Irataiból* 206.
 Széchenyi-Kör (eperjesi), *Évkönyve* 351.
 Széchy Károly 24, 28, 339, 423, 433—434, 453, 454, 455, 531; irodalomtörténeti előadásai a kolozsvári egyetemen 436—438; egyénisége 502—506; *Szép Ilonka* 300; *Zrinyi Miklós* 450.
 Széchy Mária 265.
 Széher Árpád díj 320.
 Székács József 432.
 Székely István, krónikája 286, 426.
 Székely József, *Petőfi szerelme* 287, 336.
 Székely Mózes 196.
 Széll Farkas, *A nagybesenyői Besenyői-család története* 5.
 Szémán István 215.
 Szénafű 196.
 Szépike (B. Szabó L.: Lehel kürtje) 229.
 Szép Magelona 189—190, 271.
 Szidon G. Károly 403; *Hebbel' és Magyarország* 402.
 Szigeti József 334; *Vén bakancsos és fia a huszár* 279, 336; *Csizmadia mint kísértet* 349; *Rang és mód* 432.
 Szigetvári Iván 285; *A komikum elmélete* 120—122, 344; *Lanson irodalomtörténeti módszertana* 417.
 Szigligeti Ede 75, 194, 202, 261, 265, 270, 334, 347, 350, 390, 491, 509; *Béldi Pál* 215; *II. Rákóczi Ferenc fogsága* 272, 279; *Szökött katona* 279; *A csikós* 279; *Liliomfi* 279; *Perényi* 302; *A mama* 349; *Vazul és Aba* 389; *Fenn az ernyő, nincsen kas* 424; *Árnyil és Tündér Ilona* 444; *Trónkereső* 490.
 Sziklay Ferenc, *Arany János magyar verselése* 447.
 Szilasi Móric 83, 434.
 Szilády Áron 184, 285, 486, 538; az Akadémia levele hozzá 149; *Török-magyar történeti emlékek* 149; *Nyelvemléktár* 149; Toldi históriájának kiad. 185; Balassa-kiad. 185; Pesthy Novum Testamentum-kiad. 290; *Sermones Dominicales* 344.
 Szilády Zoltán 439.
 Szilágyi és Hajmási monda 138—139, 228, 265, 422; feldolgozói 235.
 Szilágyi István 242, 243, 340, 519.
 Szilágyi Mihály 302, 337, 338, 422.
 Szilágyi Sándor 115; visszaemlékezései 114, 116; *Magyar Emléklapok* 113; *Rajzok a forradalom utáni időkből* 114; *Philhungara* 114; *Lorántfy Zs.* 126; *-féle Milléniumi történet* 144.
 Szily Kálmán 200, 206, 297; *A Döbrentei-kódex viszonya a münchenivel* 211.
 színészet 418; régi magyar 193—196, 266—267; 408—410, 497—498; színésznaplók 195, 266; színházi évkönyvek 266.
 Színészeti Akadémia 280.

- Szinészeti Lexikon* 267.
 Szinnyi Ferenc 68, 144, 500, 507, 508; *Geschichte der ungarischen Literatur* 75—78, 209, 214, 490, 491; *A Magyar Emléklapok* 113—116; *Arany János* 135, 374; *Novellairódmunk Jósikáig* 134—135, 264, 285.
 Szinnyi József, idb. 114, 127, 145, 286, 342, 355, 492, 493; *Magyar írók élete és munkái* 10, 184, 287—288.
 Szinnyi József, ifj. 434, 436.
 Szinnyi Gerzson 126; *Sárospataki diáklázadások a XVII. sz.-ban* 127.
 Szirmai Erika, *Pázmány Péter politikai pályája* 539.
Sziveket újító bokréta ... 361—372. Sz. K. 427.
 Szlávik Ferenc 420.
 Szluha György 315.
 Szoboszlai püspök 242.
 szobrok és emléktáblák 438.
 szociális tendenciájú elbeszélő költészet 309.
 Szokolyai István, *Szerelmes lelkeket gyógyító balzsamum* 336.
 Szolimán 434, 472; l. Szulimán.
 Szombathi János 126.
 szombatos kódexek 443.
 szomolnoki műkedvelő német színtársulat 409; könyvtára 340, 409, 426, 493.
 Szomorj Dezső 335.
 Szomorj Emil, *Magyar darabok külföldön* 269—270.
 Szomorj Károly, *Aód* 304; *Deborah* 304; *Abimeleh* 304; *Pál Pál* 310.
 Szondi 521.
 szóképek 136.
 Szőnyi Nagy István, *Magyar iskola* 444.
 Szöts Farkas 407.
 Szöts Gyula 69.
 Sztárai Mihály, *Az igaz papságnak tüköre* 279, 334, 419.
 Sztripszky Hádor 208, 277, 423, 530.
 Sztrokay-alap 439.
 Szulimán (Zrinyiász) 26, 27; l. Szolimán.
 Szulyovszky Menyhért 529.
 Szücs István 242.
 Szűry Dénes 124.
 Tagányi Károly 274.
 Tahí Adám 529.
 Taine 118, 213, 413, 528.
 Takáts Sándor 335; *A budai basák magyar íródeákjai* 82; *A török-magyar bajviadalok* 334.
 Taksony 302.
 Taksonyi József, *A szabadságharc versben* 303.
Talmud 267.
 Tamás deák (Daczó Tamás; Balass. Com.) 108—109.
 Tamburlaine (Timur) 117, 118.
 Tankó Béla 349.
 Tapolczai Gindl József 336.
 Tapoltzafői Kalmár György, *Praecepta grammatica ... linguae philosophicae sive universalis* 212.
 Tarczali Pál 127.
 Tartod (Kovács L.: A két testvér) 231.
 Tasso 28, 79; *A megszábadított Jeruzsalem* 482.
 Tauler 328.
 Tavaszy Antal, *Az utolsó Lánghy* 301.
 Taxonyi János 335.
 Taylor 514.
Tűjszótár (Krizsáé) 196.
 Támer János, *Szabados Ilonka* 304.
 Tánicsics Ignác 529.
 Tárkányi Béla 487.
 Társadalomtudományi Társaság 275, 343, 429.
Társalkodó 530.
Te Deum 476; fordítása kódexirodalmunkban 106—107, 271—272.
 Teleki József gróf, és Rousseau 490; *Sur la faiblesse des esprits forts* 490.
 Teleki Józsefné, grófné (Bethlen Kata) 341.
Teleki-kódex 489, 511.
 Teleki-könyvtár (marosvásárhelyi) 200, 209.
 Teleki László gróf, idb. 150.
 Teleki László, öngyilkossága 345—346; *A kegyenc* 279, 345.
 Teleki-pályázat 140.
 Teleki Mihály 283.
 Teleky József gróf 105, 137, 264; *Eger várának ostroma* 103.
Telemak és Kalypso, énekesjáték 271.
 Tellyesniezky Kálmán 281.
Te Mariam, kódexbeli fordításai 476.
 Temesvári Pelbárt 263 (276).
 Temérdek, *Szécsi Mária* 303.
 Tennyson, 518 hatása epikánkra 307.
 Terentius 258, 347, 350; *Testvérek* 349.
 Teréz (Kiss J.: Mese a varrógépről) 309.

- Tesseni 190.
 Téglás Géza 426.
 Thackeray 397.
 Thallóczy Lajos 187, 188.
 Thaly Kálmán 272, 330; alapítványa 148; *Adalékok a Thököly- és Rákóczi-kor történetéhez* 62, 108, 338, 496; *Régi magyar vitézi énekek* 62.
 Thaly Loránt 123.
 Thán Mór 346.
 Thelekessy Imre 495.
 Theodorich 39.
 Thewrewk Emil, Ponori, *Kazinczy Ferenc ismeretlen fiatalkori arcképe* 214.
Thewrewk-kódex 274.
 Thielmann 199.
 Thienemann Tivadar, *Német és magyar nyelvújítási törekvések* 141, 442.
 Thierry Amadé, *Attila-mondák* 186.
 Thomas 285.
 Thomsen Vilmos 142, 212.
 Thouvenel 496.
 Thököly Imre 400.
 Thuri Pál 332, 358, 360.
 Thuróczy János 399, 401; krónikája 265.
 Thury Etele, *Pázmány Péter levelei* 143, 431.
 Thury József 23, 24, 28.
 Thurzó Ferenc, *A nagybányai ref. főiskola története* 126.
 Thury Zsigmond, *A szombatos kódexek bibliográfiája* 443.
 Tichy Margit, *A francia forradalom hatása szellemi életünkre* 288.
 Tickel, *Colin and Lucy* 515.
 Tieck, *Tod des Dichters* 140.
Tihanyi kódex 489.
 Tihanyi Miklós 413.
 Timár Kálmán, *Szepesszombati Tamás könyvtárának töredéke* 493.
 Timur (Timur i Leng) 118.
 Tinódi Sebestyén 108, 205, 228, 309, 427, 535; *Judit asszon históriája* 167; *Krónika* 191; *Jázon király* 285; *Sokféle részögről* 339.
 Tisza Domokos 242, 336; és Arany 135.
 Tisza István gróf 405; *Utazás Arany János körül* 140, 220—221.
 Tisza Kálmánné 336.
 Tisza Lajosné 336.
 tiszteltbéli doktorok 438.
 Todorosku Gyula 286.
 Toldi Miklós 303, 415, 422; fegyverei 184—185; -monda 185, 265.
 Toldy Ferenc 2, 7, 67, 87, 132, 133, 191, 196, 207, 213, 238, 240, 254, 284, 327, 399, 409, 428, 446, 460, 504, 528, 529, 537; egyénisége 64—65; *A magy. költ. tört.* 23, 78; *Magy. költ. kézikönyve* 110, 427; *Bacsányi művei* 445; levele Kelemen Józsefhez 340.
 Toldy István 205.
 Tolnai Adél 350; *Mátyás királlyal foglalkozó költészetünk forrásai* 264—266.
 Tolnai Dali János 408.
 Tolnai Lajos 76, 236, 311.
 Tolnai Vilmos 88, 119, 144, 217, 373; *Hol írta Arany János a Családi Kört* 61; *Arany J. Vágy c. költeményéhez* 61—62; *Az anyaság Madách Ember Tragédiájában* 96; *Zrinyi M. Szigeti Veszedelemének egy kifejezése* 186; *Arany J. Az Első Lopás* 186; *Arany J. Buda Halálához* 253; *Arany Pázmán Lovagjának forrása* 377; *Adalékok az Ember Tragédiája és Faust viszonyához* 403; *Irodalom* 427.
 Tolsztoj 222, 257.
 Tomor Ferenc, Schiller-fordítása 410.
 Tomor Miklós 206.
 Tomori Anasztáz 513.
 Tompa Mihály 29, 30, 76, 97, 209, 210, 231, 232, 265, 336, 340, 374, 375, 403, 421, 436, 446, 487, 490, 502; jellemzése 208; sárospataki szobra 277; élete és működése 320—322; lírai költészete 338—339; *Három Huszár (Huszárkaland)* 114; *A gólyához* 116, 320; *Fekete ember* 302; *Az árvalányhaj* 321; *Tündérország* 321; *Ikarus* 322; *Egyházi s Halotti beszédei* 322; *Olajág* 322; *Arok-háti Lőrinc* 336; *Virágregyék* 340.
 Tompos József, *A magyar ballada története* 251, 340.
 Tones Gusztáv 145.
 Tordai Ányos 482; *Kódexeink Mária-himnuszai* 265; *Kalocsay Alán* 477.
 Torkos-féle újtestamentum-ford. 342.
 Torkos János 538.
 Torkos László 283; *A magyar verselmélethez* 420—421, 421—422.
 Tóth Béla, *Esti levelei* 430; *Tasso magyar fordítójának* 482.

- Tóth Ede 270, 428, 509; kiadatlan levelei 277; *Falu rossza* 279, 304.
 Tóth Endre 116; *Angyal Bandi* 230.
 Tóth Gáspár 313.
 Tóth Gyula, *Arany prózájának a szöfűzése* 288.
 Tóth József 242.
 Tóth Kálmán 77, 81, 116, 265; *Egy királynő* 140; *Kinizsi Pál* 230; *Tinódi Sebestyén* 309; *Nők az alkotmányban* 343, 349, 432; *Tábori dal 1848-ból* 416.
 Tóth Lőrinc 265.
 Tóth Ödön 384.
Tót népdalok 527.
 Tömörkény István 351.
 Török János 206.
 Török József 182, 242.
 Török Pál 242.
Történelmi Értesítő I. Erdélyi T. É.
Történelmi Források I. Erdélyi T. F.
Történelmi Közlemények Abaúj-Torna vármegye és Kassa Mult-jából 431.
Történelmi Tár 330, 345, 450, 451.
 Történelmi Társulat I. Magyar T. T. és Bács-Bodrog vm. Tört. Társ.
Történeti Életrajzok I. Magy. Tört. Eletr.
Történeti Szemle 533.
 történeti tárgyú epika 302—303.
 Tragor Ignác, *Petőfi és Vác* 351; *Mikszáth és Vác* 351.
 Traján császár 110.
 Trattner Mátyás, *Petrózzai* 184.
 Travnik Jenő, *A győri Hartlieb-kódex* 400.
 Trefort 433.
 Trenck Frigyes, emlékiratai 403.
 Trencsényi Károly, *Eletpusztja* 273; *Majlát István* 283.
 Trinity-college, magy. vonatkozású kéziratái 340.
 Tronchon, Henri, *La decouverte d'une litterature: France et Hongrie* 495—496.
 Trostler József 209.
 troubadourok 94.
 Trócsányi Zoltán 141, 208; *Volt-e Székely István Krónikájának 1558-iki kiadása* 426; *Geschichte einer ung. Druckeret* 497; *Finnországi levelek* 498.
 Tr. Z. 507.
 Tuba Ferkó (Arany: Tengeri hántás) 519.
 Tuba Mihály 538.
 Tubero Lajos 443.
Tudományos Gyűjtemény 60, 129, 184, 223, 477.
Tudománytár 223, 454.
 Tuhutum 35.
 Turgenyev 278.
 Turian Miklós 473.
 Turóczi József, 532; *Szarvas Gábor mint író* 212, 342, 493.
 Turul 345, 496.
 Tuzson János 83.
 Tündér Ilona (Tyndar Helena) 109, 110, 444.
 Tüzes András (Gvadányi: Rontó P.) 393.
 Tvain Mark 222.
 Tyndarus 110.
 Uhlefeld, főudvarmester 2, 3, 6.
Új Élet 345, 477.
Új Idők 144.
 ujságírás 316; kora 170—171, 250, 318, 319.
 Ujtatai János 274.
 Ujvárossy Szabó Gyula 209.
 Ulászló 337, 338; I.: 117, 118, 302; II. 74, 443.
Ungarische Rundschau 345—347, 497—498.
 Ungler Flórián, nyomdász 424.
Uránia 84, 135, 144, 155, 215, 277—278, 413, 432, 498, 524; Kármáné: 336, 477.
 Uránia Magyar Tudományos Egyesület 277; színpada 337.
 Uzoni Fosztó István 353, 354.
 Ujfalvi Sándor 283.
Új Magyar Múzeum 140, 223, 526.
Új Magyar Szemle 150.
Új Nemzedék 9.
Üdvözlég 294.
 Ürményi József 315.
 Vachott Sándor 116, 491.
Vadrózsák 196—197, 209.
 Vahot Imre 266.
 Vajda János 12, 13, 116, 194, 214, 265, 415; jellemzése 84; *Alfréd regénye* 84, 307, 310; *A virrasztók* 84; *Hűsz év mulva* 84; *Nádas tavon* 84; *Béla királyfi* 230; *Törzsök Jankó* 230; *bel és Aranka* 230; *A jávorfa regéje* 230; *Találkozások* 299.
 Vajda Péter 436, 446.
 Vak Béla 303.
 Valkai 497; *Cronikája* 143.

- Valkovszky János 423.
vallásos tárgyú epika 304—305.
Van der Maet Aletta 328.
Van Dyk, Antonio 144.
Varga vagy Dávid Ferenc (Debr. Disp.) 356, 359.
Vargha Damján 426; *A Te Deum fordítása kódexirodalmunkban* 106—107, 271—272; *Kódexeink Mária-síralmai* 265; *Ave rosa sine spinis himnusz kódexeinkben* 274; *Ősi nyolcas versforma kódexeink bibliafordításában* 475—476; *Speculum humanae salvationis és a magyar codex-irodalom* 489.
Vargha Gyula, Kisf. Társ. titkári jelentése 124, 150, 488; *Gyulai Pál emlékezete* 151, 208, 488.
Vargha Zoltán, *A szemerjai Szászcsalád* 492.
Varjú Elemér 274; *A Gyulafehérvári Glosszák szerzője* 342.
Varsányi György 538.
Vasadi Ottó, *Látogatás a francia irodalom jeleseinél* 275.
Vasas Máté 303.
Vas Ádám, szakács 247.
Vasárnapi Ujság 98, 144, 215, 247, 347, 380, 432, 498.
Vas Gereben 116, 509; és az ő Katicája 417; és a népnyelv 447; *Falusi Esték* 186; *Nép Barátja* 186.
Vataikai János 274.
Vatha (Bárány: Péter király) 389.
Vatha, Johannes de 274.
Vathaca, Johannes de 342.¹
Vathai János 274.
Vay Sándor, *A sárga kastély* 494.
Vazul (Bárány: Péter király) 389.
Váci Múzeumegyesület *Évkönyve* 351.
Váczai Pál 442.
Váczy János, *Kazinczy Ferenc Levelezése* 254—255, 344; *Kazinczy Ferenc ősei* 345, 496.
Válaszuti György, *Pécsi Disputa* 358.
Válaszuti komédia 359, 360.
Váli Béla 144, 194, 266; *Árgyr a magyar költészetben* 265.
Vályi András 315, 423, 431; *Magyarországnak leírása* 321, 403.
Vályi Nagy Ferenc 265.
Vámbéry Armin 443.
Vándor (Szász Károly) 116.
Váradi Antal 77, 350; *Régi magyar színészvilág* 194—196, 495, 498; *A színész-akademikus* 334; *Prologus egy Dóczy-estéhez* 416; *Az ezüst fátyol legendája* 487; *Stella maris* 487; *Mindörökké* 487.
Várdai Béla 267.
Várady Zoltán, *Gróf Mailáth János szerepe a magyar irodalomban* 272—273, 497.
Várdai Béla 67.
Várszínház 195.
Vásárhelyi András, *Éneke a Szűz Máriához* 166, 263.
Vásárhelyi Daloskönyv 191, 192,
Velezdi Mihály 255, 488.
Velledits Lajos, *Adalékok Pápay Sámuel nyelvészetéhez* 143; *Kresznerics Ferenc kéziratái* 211; *Az 1792-iki pesti magyar társaságról* 315—316; *Rájmis József ismeretlen kéziratái* 500.
Velykee György, zsoltáros könyve 468.
Verböczi 390.
Vercellensis, Johannes 130.
Veres-család (farádi) 188.
Veres László 3.
Veres Mária 188.
Veress 288.
Veress Endre, *Izabella királyné* 108; *Fontes Rerum Transylv.* 284, 440.
Vores Thérézia 188.
Vergilius 173, 296; *Georgicon* 241.
Veró Leó 81, 401; *Lessing Pozsonyban* 313—314.
Verseggy Ferenc 84, 141, 143, 288, 339, 425, 477; rogeny-fordításai 418—419; *Természetes Ember*, forrása 53—60; *Az emberi nemzet történetei* 58; *Külneki Gilméta* 84; *Vak Béla* 419; *Rikóti Máttyás* 491.
verselés, magyar mértékes 336; magyar 369—372, 447; verselmélet 420—422; ősi nyolcas kódexeink biblia fordításában 475—476; versidom 273—274.
verses elbeszélő költészet a XIX. sz. második felében 225—237, 298—312.
verseskönyvek, régi magyar, 285.
Versényi György 197, 349, 500; *Argirus* 234, 444; *Kemény János szerelme* 303; *Egy XVIII. századi kézirat daloskönyv* 361—372.
Versiculus 107, 110.

- Veszely Károly, *A szentimrei csata* 227.
- Vékony Antal, *A dongó* 306; *Zrinyiász* (újraköltés) 306.
- Vértesi Arnold 288; *Bátori Gábor* 488.
- Vértesy Jenő 87, 90, 335, 410, 419, 493; *Gyulai Pál írói tervei* 37—52; *Kölcsey életrajza* 251; *A szomolnoki műkedvelő színtársulat könyvtára* 340, 426, 493; *A Bánk bán története és értéke* 349; *Bárany Boldizsár ismeretlen drámája* 388—390; *Odysseia*-ford. 340.
- v. g., *Színházi szemle* 335.
- Vid (Szász K.: Salamon) 234.
- Vida György (Kolumbán J. alakja) 363.
- Vies 276.
- Victor Jeromos 219, 292, 293, 294, 295.
- Vigny 527.
- Vigyázó-féle novellapályázat 124.
- Vikár Béla 446; *A székely népköltésről* 206; *A magyar versidomról* 273—274.
- Világ 215.
- Világkönyvtár* 442.
- Vilmos herceg 232.
- Vincze Frigyes, *A oszmán irodalom főirányai* 443.
- Viola (Eötvös: A falu jegyzője) 213.
- Viola (Zrinyi M. szerelmese) 233.
- Virág Benedek 265, 288, 339, 423, 535.
- virágénekek 82, 166, 206, 223, 424.
- Vischer, Fr. Th. 502, 535; *Auch Einer* 502.
- Viski Károly, *Régi módi házak Szalontán* 72.
- Vissnyovszky Rezső, *Hír Komjáthy Jenő falujából* 214.
- Viszota Gyula 270, 277, 280, 285, 423, 531; *Jókai Mór és a Telekypályázat* 140; *Gr. Széchenyi Istvánnak Garat c. ismeretlen művéről* 206; *Széchenyi és az első közlekedésügyi költségvetés* 214; *Széchy Mária a drámai költészetben* 265; *Vörösmarty véleménye az írói tulajdonjogról és a titkos szavazásról* 416; *Vörösmarty ismeretlen nyelvtudományi dolgozatai* 426, 427, 493, 532.
- Vitéz János 288, 340.
- Vitkovics Mihály 339, 423, 436, 437, 531.
- Vitnyédy István 449, 453, 456.
- Vizkeleti József 363.
- víg elbeszélés (verses) 305—306.
- vígjáték-sorozat a Nemz. Színházban 343, 347, 349—350.
- V. J. 141, 491, 495.
- Vogl János 530.
- Voinovich Géza 149, 150, 488; *Eöt-vös*-kiadása 150; *br. Eötvös J. életrajza* 150; *Az angol irodalom-történet* 150; *Tanulmányok* 150; *Arany János Goethe-fordítása* 403; *Madách kisebb költeményeiről* 491.
- Voissin 490.
- Vojk király 229.
- Volf 476.
- Volkelt 413.
- Voltaire, *L'Ingenu* 53.
- Vonház István 71.
- Voss 141.
- Vossische Zeitung* 498.
- Vozáry Gyula 264.
- Vörösmarty Mihály 30, 35, 68, 75, 164, 169, 170, 192, 195, 202, 204, 205, 228, 236, 239, 250, 265, 274, 287, 350, 397, 425, 428—429, 437, 438, 490, 501, 511; polgármester-jelöltsége 313; véleménye az írói tulajdonjogról és a titkos szavazásról 416; ismeretlen nyelvtudományi dolgozatai 426, 427, 493, 532; *Magyarvár* 32; *Rom* 32; *Szózat* 33; *Eger* 103—105; *Dr. H. Albumába* 116; *Cserhalom* 227; *Csongor és Tünde* 261, 279, 444, 502, 510; *Marót bán* 272; *Keserű pohár* 273; *Szép Ilonka* 336, 402, 446; *A vén cigány* 398; *Zalán futása* 385—387, 398, 422, 478; *A völgyi lakos* 385—387; *A kis leány baja* 419; *Hábador* 458; *Hedvig* 487.
- Vörösvári Ferenc 87.
- Wachtel (Kotzebue: Sorgen ohne Not) 469.
- Wadding 263.
- Wagner Dániel 182.
- Wallaszky 339.
- Wallentinyi Samu 351.
- Warschewiczki 482.
- Waston Tamás 538; *Arthur király strja* 516, 517, 518.
- Weber Arthur 135, 454, 455, 486;

- A Halotti Beszéd egy angol munkában* 63; *A hűtelen özvegy mondája* 265; *A hűtelen özvegy történetének egy ismeretlen alakja* 267—268, 285; *A Zrinyi-legenda* 337—338, 452, 453, 455; *Szenczi Molnár Albert Németországban* 400; *Don Juan en Hongrie* 496, *A magyar irodalomtörténet Németországban* 536—538.
- Weber János, históriás éneke 400.
Wedekind 260.
Weiser István 349.
Werbőczy 403; 1. Verbőzti.
Werner 174.
Werner Gyula, *Az ő regénye* 299.
Werner, Richard Maria, *Liszt als mutmasslicher Anreger Hebbels* 402.
Wesselényi 452, 453; *étele összesküvés* 533.
Wesselényiek 142, 431.
Wesselényi István, báró 409.
Wesselényi Miklós, báró 182, 274, 284, 409.
Weszprémi István, *Succ. Medic.* 395.
Wichmann 212.
Wiczmándy Kláriska 351.
Wieland 141, 209, 493.
Wiener Diarium 314.
Wiener Musenalmanach 419.
Wiklund 212.
Wilde, Oscar 222.
Willoughby lord 521.
Winkler H. 212, 532.
wittenbergi magyar bursa 332.
Wladislaus II. 74; 1. Ulászló.
Wlassics Gyula, *Deák Ferenc* 443.
Wolke 141.
Woltmann Lajos 80.
Wundt 413, 448.
- y 415.
yi, *Herczeg Ferenc* 337.
y. i. *Látogatás Gárdonyinál* 272.
Young 4.
—y. —ó. 125, 333.
Yrjö Koskin 498.
—y. —s. 335, 533.
y. t. 490.
- Zabko (Petőfi iskolatársa) 101.
Zaitsek Artur 349.
Zalánczy, *Népdal* 114, 115.
Zalár József 116, 265, *Szilágyi haragja* 302.
Zalkar (elferdített név) 276.
- Zambra Alajos 341.
Zarathustra (Nietzsche) 324.
Zarka 475.
Zádor 254.
Zákány József 174, 175, 238, 241—242; *Enekes könyve* 241; *Abécéje* 241; *Frantzia Grammatika* 242.
Zápolya István 472.
Zápolya János 472.
Závory Sándor, *Csokonai Martoson* 489—490.
Zeméra (Bárány: Péter király) 389.
Zempléni Árpád 124; *A halál véglegény* 488.
zempléni tractus visitationalis jegyzékonyvei 126.
Zemplén vármegye, történetéhez adalékok 350—351, 529.
Zeneközlöny 508.
Zentler Károly Frigyes, *Die schöne Ungarin oder das Pasquill* 84.
Zerkon 253; 1. Czerkó.
Zesen 211.
Zichy Antal 206; Széchenyi-kiad. 531.
Zichy Géza, gróf, *A leányvári boszorkány* 237; *Alár* 237; *A boldogság útja* 301.
Zichy Mihály 97, 287, 346.
Zilahy Imre, *Alvó szerelem* 299.
Zilahy Károly, *Történeti emlékek az egyházaknál* 467.
Zingarus, Præceptor és- 420.
Zirind (Szerind) 35.
Zlinszky Aladár 144, 145, 322, 373, 458, 459, 482, 521, 530, 534; *A szökepekről* 136; *A bajmóczy fürdős mondája* 403; *Arany baldaforrásai* 460, 520.
Zmáj-Jovánovics János 511.
Zola 260.
Zolna (Farkas Gy.: *Az utolsó ütközet*) 236.
Zolnai Béla 83, 336, 446; *Az Árgfruskérdés történetéhez* 109—110.
Zolnai Gyula 434; *Nyelveml.* 294; *A Müncheneri Glosszák és töredékek* 342.
Zoltai (Vörösmarty: Eger) 103, 105.
Zoltán, fejedelem 302.
Zoltán József 476.
Zoltvány Irén, 530; *Szentmiklósy Timót* 413—414; *Carlyle hatása Gyulai Pálra* 413, 414, 491.
Zolyomi (uram) 112.
Zonuk nádor (Bárány: Péter király) 389.

- Zoskalla (Zentler: Die schöne Ungarin) 84.
- Zoványi Jenő: *Puritánus mozgalmak a magyar református egyházban* 407—408.
- Zólyomi Miklós 533.
- Zöld Marci (Boruth: Betyár idők-ből) 230.
- Zrinyi Ilona 302.
- Zrinyi-könyvtár 482.
- Zrinyi Miklós, gróf, a hős 24—27, 265.
- Zrinyi Miklós, gróf, a költő 128, 168, 205, 214, 228, 233, 250, 319, 402, 424, 427, 437, 438, 493, 502, 503, 507; halála 337—338, 449—457; *Szigeti veszedelem* 476, főgondolata 23—28, egy kifejezése 186.
- Zrinyi Pál 449.
- Zsák J. Adolf 482.
- Zsámboki János 394; költeményei 394—396; *Reges Ungariae* 138; l. Sambucus J.
- Zsámboki Katalin 395.
- Zsámboki Magdolna 396.
- Zschorn, J. 482.
- Zsigmond (Sigismundus), király 117, 118, 411, 521, 523.
- zsoltárok 107, 415, 468, 476; fordítása 166; Dávid- 268, 385.
- Zsuzsannajáték 337.
- Zuntz Náthán 281, 349.
- Zwingli 332.

A Név- és Tárgymutatót *Sípótz Pál* áll. főgimnáziumi tanár készítette.

•

A MAGYAR IRODALOMTÖRTÉNETI TÁRSASÁG

TAGJAINAK NÉVSORA 1912-BEN.

I. A Társaság tisztviselői.

Elnök:

Beöthy Zsolt dr., c. miniszteri tanácsos, a budapesti tudományegyetemen az esztétika ny. r. tanára, a magyar országgyűlés főrendiházának tagja, a M. T. Akadémia másodelnöke, a Kisfaludy-Társaság elnöke, az Orsz. Középiskolai Tanárvizsgáló-Bizottság elnöke, a Művészetért és Tudományért című díszjelvény tulajdonosa, stb. Budapest.

Alelnökök:

Décsi Lajos dr., a kolozsvári tudományegyetemen a magyar irodalomtörténet ny. r. tanára, a M. T. Akadémia tagja. Kolozsvár.

Négyesy László dr., a budapesti tudományegyetemen a magyar irodalomtörténet ny. r. tanára, a M. T. Akadémia és a Kisfaludy-Társaság tagja, az Orsz. Középiskolai Tanáregyesület elnöke. Budapest.

Legifj. *Szász Károly* dr., nyug. miniszteri tanácsos, a magyar országgyűlés képviselőházának tagja, az Uránia Tudományos Egyesület főtitkára, a Budapesti Philologiai Társaság tiszteleti tagja. Budapest.

Zoltvány Irén dr., a pannonhalmi szentbenedekrendi főiskola igazgatója s ugyanott a magyar irodalomtörténet tanára, a Szent-István-Társulat tudományos és irodalmi osztályának tagja. Pannonhalma.

Titkár:

Horváth János dr., Eötvös-kollégiumi tanár. Budapest.

Szerkesztő:

Pintér Jenő dr., állami főreáliskolai tanár. Budapest.

Jegyző:

Kéki Lajos dr., állami főgimnáziumi tanár. Budapest.

Pénztáros:

Ágner Lajos dr., állami főgimnáziumi tanár. Budapest.

II. Tiszteleti tagok.

Szilády Áron, református lolkész, a M. T. Akadémia és a Kisfaludy-társaság tagja. Kiskúnhalas.

Id. *Szinnyei József*, múzeumi osztályigazgató, a M. T. Akadémia és a Petőfi-Társaság tagja. Budapest.

III. Választmányi tagok.

Alexander Bernát dr., egyetemi tanár. Budapest.

Alszegehy Zolt dr., állami főgimnáziumi tanár. Budapest.

Angyal Dávid dr., egyetemi tanár. Budapest.

Badics Ferenc dr., főigazgató, állami főgimnáziumi igazgató. Budapest.

Bajza József dr., magyar nemzeti múzeumi segédőr. Budapest.

Baksay Sándor dr., református püspök. Künszentmiklós.

Bánóczy József dr., az orsz. izraelita tanítóképző-int. igazgatója. Budapest.

Baros Gyula dr., felsőbb leányiskolai igazgató. Budapest.

Bayer József dr., állami főgimnáziumi tanár. Budapest.

Békefi Remig dr., zirczi apát, egyetemi tanár. Zircz.

Binder Jenő dr., állami főreáliskolai tanár. Budapest.

Bleyer Jakab dr., egyetemi tanár. Budapest.

Császár Elemér dr., egyetemi magántanár. Budapest.

Császár Ernő dr., állami főgimnáziumi tanár. Budapest.

Csűrös Ferenc dr., református főgimnáziumi tanár. Debreczen.

Czapáry László dr., ciszterci-rendi főgimnáziumi tanár. Székesfehérvár.

Czeizel János, felsőbb leányiskolai igazgató. Szeged.

Elek Oszkár dr., állami főreáliskolai tanár. Arad.

Endrődi Sándor, képviselőházi naplószerkesztő. Budapest.

Erdélyi Pál dr., a kolozsvári egyetemi könyvtár igazgatója. Kolozsvár.

Ferenczy József dr., műegyetemi tanár. Budapest.

Ferenczi Zoltán dr., a budapesti egyetemi könyvtár igazgatója. Budapest.

Gagyhy Dénes, állami főreáliskolai tanár. Budapest.

Gálos Rezső dr., községi felsőkereskedelmi iskolai tanár. Temesvár.

Gárdonyi Géza, író. Eger.

Gragger Róbert dr., állami polgári isk. tanítóképző-int. tanár. Budapest.

Greksa Kázmér dr., egyetemi tanár. Zágráb.

Gulyás István dr., református főgimnáziumi tanár. Debreczen.

Gulyás Pál dr., magyar nemzeti múzeumi őr. Budapest.

Gyöngyössy László dr., állami főgimnáziumi tanár. Beregszász.

Gyulai Ágost dr., állami polgári isk. tanítóképző-int. tanár. Budapest.

Harsányi István, református főgimnáziumi tanár. Sárospatak.

Hegedűs István dr., egyetemi tanár. Budapest.

Horváth Ferenc, református főgimnáziumi igazgató. Karczag.

Imre Lajos dr., református főgimnáziumi igazgató. Hódmezővásárhely.

Imre Sándor dr., egyetemi magántanár. Budapest.

Jakab Ödön, nyug. állami főreáliskolai tanár. Budapest.

Jánosi Béla dr., állami főreáliskolai tanár. Budapest.

- Kapossy Lucián* dr., református főgimnáziumi tanár. Pápa.
Kardos Albert dr., állami főreáliskolai tanár. Debreczen.
Karl Lajos dr., egyetemi magántanár. Budapest.
Kélemen Béla, állami főreáliskolai igazgató. Székesfehérvár.
Küvály György dr., községi főreáliskolai tanár. Budapest.
Kiss Ernő dr., unitárius főgimnáziumi tanár. Kolozsvár.
Kőrös Endre dr., református tanítónőképző-int. igazgató. Pápa.
Kristóf György dr., református főgimnáziumi tanár. Szászváros.
Kürti Menyhért dr., ciszterci-rendi főgimnáziumi tanár. Eger.
Lehr Albert, nyug. evangélikus főgimnáziumi tanár Budapest.
Lengyel Miklós dr., állami főgimnáziumi tanár. Budapest.
Loósz István, községi főgimnáziumi tanár. Szabadka.
Madarász Flóris dr., ciszterci-rendi főgimnáziumi tanár Eger.
Miklós Ferenc dr., községi főreáliskolai tanár. Budapest.
Nagy József dr., református főgimnáziumi tanár. Kiskúnhalas.
Német Károly, kegyesrendi főgimnáziumi tanár. Budapest.
Pais Dezso, állami főgimnáziumi tanár. Czegléd.
Pap Károly dr., református bölcsészeti akadémiai tanár. Debreczen.
Papp Ferenc dr., állami főgimnáziumi tanár. Budapest.
Paulovits István dr., evangélikus főgimnáziumi tanár. Selmeczbánya.
Perényi József dr., kegyesrendi főgimnáziumi tanár. Veszprém.
Prónai Antal dr., kegyesrendi főgimnáziumi tanár. Budapest.
Radó Antal dr., országgyűlési gyorsíró-revizor. Budapest.
Riedl Frigyes dr., egyetemi tanár. Budapest.
Sebestyén Gyula dr., magyar nemzeti múzeumi igazgató. Budapest.
Szily Kálmán dr., a M. T. Akadémia főkönyvtárosa. Budapest.
Singer Kornél, kegyesrendi főgimnáziumi igazgató. Szeged.
Szinnyei Ferenc dr., egyetemi magántanár. Budapest.
Tolnai Vilmos dr., állami Erzsébet-nőiskolai tanár. Budapest.
Toncs Gusztáv, községi felsőkereskedelmi iskolai igazgató. Szabadka.
Tordai Anyos dr., ciszterci-rendi főgimnáziumi tanár. Baja.
Váczy János dr., állami főgimnáziumi tanár. Budapest.
Vadász Norbert, premontrei-rendi főgimnáziumi tanár. Keszthely.
Várdai Béla dr. állami főgimnáziumi tanár. Budapest.
Vargha Damján dr., ciszterci-rendi főgimnáziumi tanár. Budapest.
Varju Elemér dr., a Felsőmagyarországi Rákóczi-Múzeum igazgatója. Kassa.
Vende Ernő, állami főreáliskolai tanár. Pécs.
Veress Samu dr., egyesült protestáns főgimnáziumi igazgató. Rimaszombat.
Versényi György dr., nyug. állami felsőbb leányiskolai tanár. Budapest.
Vértesy Jenő dr., magyar nemzeti múzeumi őr. Budapest.
Viszota Gyula dr., állami főgimnáziumi igazgató. Budapest.
Voinovich Géza dr., a Budapesti Szemle szerkesztője. Budapest.
Wallentinyi Samu dr., evangélikus főgimnáziumi tanár. Eperjes.
Weber Arthur dr., református leányiskolai tanár. Budapest.
Werner Adolf dr., ciszterci-rendi főgimnáziumi igazgató. Baja.
Zlinszky Aladár dr., állami főgimnáziumi tanár. Budapest.

IV. Alapító tagok.

- Baumgartner Alajos*, állami főgimnáziumi tanár. Budapest, I., Pauler-u. 4.
Beöthy Zsolt dr., egyetemi tanár. Budapest, VII., Erzsébet-körút 9.
Henrich Gusztáv dr., a M. T. Akadémia főtitkára. Bpest, V., Akadémia-u. 2.
Pintér Jenő dr., áll. főreáliskolai tanár. Budapest, I., Várfok-u. 8.
Pintér Sándor, ügyvéd. Szécsény, Nógrádmegye.
Radó Antal dr., országgy. gyorsíró-revizor. Budapest, Károly-körút 15.
Radvánszky Kálmán báró. Sajókaza, Borsodmegye.
Révai Mór, irodalmi intézeti vezérigazgató. Budapest, I., Gyopár-u. 2.
Székely István dr., áll. főgimnáziumi tanár. Budapest, IX., Üllői-út 71.
Tisza Istvánné grófné. Geszt, Biharmegye.
Tisza Kálmánné özv. Kocsord, Szatmármegye.
Vargha Damján dr., ciszt. főgimn. tanár. Budapest, VIII. Horánszky-u. 6.
Zlinszky Aladár dr., áll. főgimn. tanár. Budapest, VIII., Nagyfuvaros-u. 23.

V. Rendes tagok.

- Abaffy Béla, áll. főgimnáziumi tanár. Makó.
 Aczél Béla, áll. elemi iskolai tanító. Györgyfalva, Kolozs megye.
 Ady Lajos, áll. főgimnáziumi tanár. Budapest, II., Lövdház-u. 13.
 Ágh Lajos dr., áll. főreáliskolai tanár. Sopron.
 Ágner Lajos dr., áll. főgimnáziumi tanár. Budapest, I., Bors-u. 10.
 Áldácssy Antal dr., egyetemi tanár. Budapest, I., Krisztina-körút 123.
 Alexander Bernát dr., egyetemi tanár. Budapest, IV., Ferenc József-part 27.
 Almásy Denise grófnő. Gyula, Békésmegye.
 Alszeghy Zsolt dr., áll. főgimnáziumi tanár. Budapest, II., Zsigmond-u. 10.
 Angyal Dávid dr., egyetemi tanár. Budapest, II., Retek-u. 37.
 Antal Gyula, gyógyszerész. Siklós.
 Apponyi Sándor gróf, v. b. t. tanácsos. Budapest, VI., Andrassy-út 106.
 Artbauer Gizella, felsőbb leányiskolai tanár. Miskolcz.
 Asbóthné Ferenczi Sarolta. Budapest, II., Bimbó-u. 28.
 Babits Mihály, áll. főgimnáziumi tanár. Ujpest.
 Babos Dezső, kegyesrendi főgimnáziumi tanár. Szeged.
 Baciú János dr., gör. kel. román felsőkereskedelmi iskolai tanár. Brassó.
 Bácskai József, felsőbb leányiskolai tanár. Szatmárnémeti.
 Badics Ferenc dr., kir. tanácsos, főigazgató. Budapest, VIII., Trefort-u. 8.
 Bajza József dr., múzeumi segédőr. Budapest, VIII., M. N. Múzeum.
 Baksay Sándor dr., ref. püspök. Kúnszentmiklós.
 Bakos István, áll. főreáliskolai tanár. Szombathely.
 Baky István, ref. főgimnáziumi tanár. Gyöngy.
 Ballagi Aladár dr., egyetemi tanár. Budapest, IX., Kinizsi-u. 28.
 Balassa József dr., áll. főgimn. tanár. Budapest, IV., Ferenc József-part 27.
 Balogh Dezső, áll. főgimnáziumi tanár. Budapest, VIII., Tavaszmező-u. 17.
 Balogh Jenő dr., közokt. ü. min. államtitkár. Budapest, I., Ménesi-út 35.

- Balogh Ányos, premontrei főgimn. tanár. Budapest, VIII., Horánszky-u. 23.
 Balogh Péter, áll. főgimnáziumi tanár. Budapest, I., Átlós-út 1/c.
 Baloghy Dezső, nyug. levéltáros. Balassagyarmat.
 Bán Aladár dr., áll. főgimnáziumi tanár. Budapest, VIII., Tavaszmező-u. 17.
 Bandhauer Irén, polgári iskolai tanár. Budapest, VIII., Pál-u. 3.
 Bánóczy J. dr., tanfőképző-int. igazgató. Budapest, VII. Király-u. 99.
 Baranyai Zoltán, felsőkereskedelmi iskolai tanár. Budapest, VIII., Vas-u.
 Barla Jenő, ref. főgimnáziumi tanár. Kisújszállás.
 Barna János dr., felsőkeresk. isk. tanár. Szatmárnémeti. Hieronymi-u. 6.
 Baros Gyula dr., felsőbb leányiskolai igazgató. Budapest, X., Család-u. 17.
 Baross József dr., főszolgabíró. Rétság, Nógrád megye.
 Barta László, felsőkereskedelmi iskolai tanár. Budapest, VIII., Vas-u.
 Bartalus András, székesfővárosi tanító. Budapest, VIII., Baross-u. 113.
 Barthos Indár, áll. főgimnáziumi tanár. Budapest, III., Zsigmond-u. 114.
 Barthos Kálmán dr., ref. főgimnáziumi tanár. Budapest, IX., Lónyai-u. 4.
 Bászel Ernő dr., áll. főreáliskolai tanár. Győr.
 Bathó Viktor, róm. kath. lelkész. Püspökladány.
 Bayer József dr., áll. főgimnáziumi tanár. Budapest, II., Török-u. 4.
 Békefi Remig dr., zirczi apát c. egyetemi tanár. Zircz.
 Beke Boldizsár, premontrei főgimnáziumi tanár. Nagyvárad.
 Benedek János, polgáriiskolai tanár. Budapest, VII., Damjanich-u. 43.
 Benedek Marcell dr., állami főgimn. tanár. Budapest, VIII., Bérkocsis-u. 16.
 Benedek Rózsa dr., tanár. Budapest, IV., Ferenciek-tere 5.
 Benedek Tivadar, polgáriiskolai tanár. Bánffyhunyad.
 Begyáts László, bölcsészethallgató. Budapest, I., Ménesi-út 11.
 Békési Károly, polgáriiskolai tanár. Budapest, VII., István-út 42.
 Bene Kálmán dr., ref. főgimnáziumi tanár. Gyöngyös.
 Beniács János, áll. főreáliskolai tanár. Kassa.
 Benkő István dr., áll. főgimnáziumi tanár. Szeged, Csongrádi-sugarút 8.
 Bernáth Lajos, ref. főgimnáziumi tanár. Kiskúnhalas.
 Beődi Balogh Ilona. Budapest, I., Uri-u. 22.
 Berecz Sándor, tanárjelölt. Budapest, VII., Hernád-u. 15.
 Bereczky Imre dr., kir. kath. főgimn. tanár. Arad.
 Berzeviczy Albert dr., nyug. miniszter Budapest, VII., Erzsébet-körút 9.
 Binder Jenő, áll. főreáliskolai tanár. Budapest, V., Markó-u. 18.
 Birkás Géza dr., közs. főreáliskolai tanár. Bpest, VIII., Horánszky-u. 11.
 Bíró Gyula, polgáriiskolai tanár. Szombathely.
 Bíró Imre, kegyesrendi főgimnáziumi tanár. Szeged.
 Bíró Izabella, tanárjelölt. Budapest, IV., Veress Pálné-u. 36.
 Bittenbinder Miklós dr., felsőbb leányiskolai tanár. Szeged.
 Bitzó Sarolta dr., felsőbb leányiskolai tanár. Besztercebánya.
 Bleyer Jakab dr., egyetemi tanár. Budapest, VIII., Mikszáth Kálmán-tér 4.
 Bódiss Jusztin dr., benedekrendi főiskolai tanár. Pannonhalma, Győr megye.
 Bodola Gyula, ref. főgimnáziumi tanár. Pápa.
 Bogdány Ferenc, áll. főgimnáziumi tanár. Gyöngyös.
 Bogisich Mihály püspök. Esztergom.

Bóhm Dezső dr., ev. főgimnáziumi tanár. Budapest, I., Verpeléti-út 8.
 Bolyos István, polgáriiskolai tanár. Temesvár.
 Borbély István dr., unitárius főgimnáziumi tanár. Kolozsvár.
 Boros Alán dr., benedekrendi főgimnáziumi tanár. Győr.
 Borsitzky Árpád, áll. főgimnáziumi tanár. Szeged.
 Both István, ref. főgimnáziumi tanár. Zilah.
 Bottyán József, áll. főreáliskolai tanár. Déva.
 Brengl Matild, polgáriiskolai tanár. Gyöngyös.
 Bucsy István, áll. főgimnáziumi tanár. Szeged, Vásárhelyi-sugárút. 32.

Chobodiczky Alajos, tanítóképző-intézeti tanár. Igló.
 Czapáry László dr., ciszterci-rendi főgimnáziumi tanár. Székesfehérvár.
 Czeizel János, felsőbb leányiskolai igazgató. Szeged.
 Czóbel Ernő dr., polgári isk. tanár. Budapest, VI., Andrásy-út 48.
 Császár Elemér dr., egyetemi magántanár. Budapest, I., Pauler-u. 4.
 Császár Ernő dr., áll. főgimnáziumi tanár. Budapest, VIII., Trefort-u. 8.
 Császár Károly dr., tanár. Kolozsvár, Forduló-u. 6.
 Császár Mihály dr., áll. főreáliskolai tanár. Pozsony.
 Csefkó Gyula, polgáriiskolai tanár. Oraviczabánya.
 Csermelyi Sándor dr., iparművészeti múz. ör. Budapest, IX., Üllői-út. 33.
 Csűrös Ferenc dr., ref. főgimnáziumi tanár. Debreczen.
 Csura Miklós, róm. kath. főgimnáziumi tanár. Gyula.

Damian István, bölcsészethallgató. Budapest, IX., Lónyai-u. 22.
 Darkó Jenő dr., bölcsészeti akadémiai tanár. Debreczen.
 Dapsy Gizella, tanár. Budapest, VII., Damjanics-u. 37.
 Deák Ferenc, áll. főgimnáziumi tanár. Fehértemplom.
 Dénes Lajos dr., áll. főgimnáziumi tanár. Budapest, VII., Barsay-u. 5.
 Dengl János dr., keresk. akadémiai tanár. Budapest, V., Alkotmány-u. 11.
 Dengi János dr., áll. főreáliskolai tanár. Eger.
 Demeter Béla, ref. főgimnáziumi tanár. Sepsiszentgyörgy.
 Dézsi Lajos dr., egyetemi tanár. Kolozsvár.
 Dingha Béla dr., ügyvéd. Budapest, VIII., Német-u. 32.
 Dinnyés Árpád, Morvaszentjános.
 Dittrich Vilmos dr., leánygimn. tanár. Budapest, IV., Veress Pálné-u. 36.
 Dobos Gerő tanárjelölt. Kolozsvár, Major-u. 5.
 Dobóczki Pál, kath. főgimnáziumi tanár. Kisszeben.
 Domanovszky Sándor dr., egy. magántanár. Budapest, V., Alkotmány-u. 11.
 Dósa Imre, Kocsér, Pest megye.
 Durkó Antal, középiskolai tanár. Haubinda, Thüringen.

Ébert András, unitárius lelkész. Torda.
 Ehrenstein Stella. Budapest, V., Alkotmány-u. 10.
 Elek Oszkár dr., áll. főreáliskolai tanár. Arad.
 Endrei Ákos, áll. főgimnáziumi tanár. Budapest, VI., Munkácsy-u. 26.
 Endrődi Sándor, képviselőházi naplószerkesztő. Budapest, IV., Havas-u. 4.

- Erdélyi Lajos dr., pedagógiumi tanár. Budapest, I., Győri-út 13.
 Erdélyi Pál dr., az egyetemi könyvtár igazgatója. Kolozsvár.
 Eszterházy Mária grófnő. Sárosd, Fejérmegye.
 Eszterházy Erzsébet grófnő. Sárosd, Fejérmegye.
- Fábián Imre, kegyesrendi főgimnáziumi tanár. Szeged.
 Fáber Oszkár, felsőkeresk. iskolai tanár. Budapest, VIII., Aggteleki-u. 17.
 Faith Ágoston, promontrei főgimnáziumi tanár. Nagyvárad.
 Fazakas József dr., felsőbb leányiskolai tanár. Kolozsvár, Bethlen-u. 22.
 Farkas József dr., könyvtári tisztviselő. Arad.
 Farkas Imre, polgári iskolai igazgató. Túrkeve.
 Farkas Lajos, ref. főgimnáziumi tanár. Hódmezővásárhely.
 Farkas Pál dr., író. Budapest, VI., Aradi-u. 68.
 Fehér Géza, felsőbb leányiskolai tanár. Mezőtúr.
 Fehér Miklós, áll. főgimnáziumi tanár. Zalaegerszeg.
 Fejér Adorján, ciszterci főgimnáziumi tanár. Baja.
 Fejérpataky László dr., egyetemi tanár. Budapest. VIII., Nemzeti Múzeum.
 Fekete József, polgári iskolai tanár. Budapest, I. Győri-út 13.
 Ferenczi Zoltán dr., az egyet. könyvtár igazg. Budapest, V., Ferenciek-tere 5.
 Ferenczy József dr., műegyetemi tanár. Budapest, VII., Erzsébet-körút 1.
 Ferenczy Miklós dr., egyetemi könyvtári tisztviselő. Kolozsvár.
 Fest Sándor dr., áll. főgimn. tanár. Budapest, VIII., Trefort-u. 8.
 Firtos Ferenc, bölcészethallgató. Budapest, I., Ménesi-út 11.
 Fischer Károly Antal, szolg. kiv. honvédszázados. Rákospalota, Eötvös-u. 53.
 Fóris Miklós, ref. főgimnáziumi tanár. Zilah.
 Fóti Lajos, felső keresk. isk. tanár. Budapest, VI., Andrásy-út 27.
 Földesi Gyula dr., áll. főreáliskolai tanár. Budapest, V., Markó-utca 18.
 Förster Aurél dr., középiskolai tanár. Budapest, IV., Eskü-tér 8.
 Förstner Gyuláné dr., leányiskola-igazg. Budapest, VI., Bulyovszky-u. 10.
 Frecskay János, szab. hiv. főigazgató. Budapest, II., Lánchid-u. 6.
 Frencz Géza, áll. főgimnáziumi tanár. Ujpest, Löwy-u. 12.
 Frenyó Lajos, ev. főgimnáziumi tanár. Eperjes.
 Friedreich Endre dr., kegyesrendi főgimn. tanár. Bpest, IV., Városháztér 4.
 Frick József dr., kegyesrendi főgimnáziumi tanár. Sátoraljaújhely.
 Fülöp Sándor, ref. főgimnáziumi tanár. Kiskunhalas.
 Fülöp Áron, képviselőházi könyvtárigazgató. Budapest, V. Országház.
- Gaál Mózes, áll. főgimn. igazg. Budapest, X., Tisztviselőtelepi főgimn.
 Gál Ferenc, róm. kath. főgimnáziumi tanár. Kézdivásárhely.
 Gábor Ignác, internátus-igazgató. Budapest, VI., Munkácsy-u. 21.
 Gácsér József, benedekrendi főgimnáziumi tanár. Sopron.
 Gagyh Gyula dr., áll. főreáliskolai tanár. Budapest, II., Toldy Ferenc-u. 9.
 Galamb Sándor dr., áll. főreálisk. tanár. Budapest, V., Markó-u. 18.
 Gálos Rezső dr., felső kereskedelmi iskolai tanár. Temesvár.
 Gárdonyi Albert dr., főv. levéltáros. Budapest, IV. Központi városháza.
 Gárdonyi Géza, író. Eger.

Gedai József, áll. főgimnáziumi tanár. Budapest, VI., Munkácsy-u. 26.
 Gerecze Ambrus, ref. főgimnáziumi tanár. Kisujszállás.
 Geroncsér István dr., tanítóképző-intézeti tanár. Kolozsvár, Eötvös-u. 7.
 Gesztesi Gyula dr., áll. főgimn. tanár. Budapest, VIII., Szilágyi-u. 2.
 Giesswein Sándor dr., kanonok. Budapest, VIII., Szentkirályi-u. 28.
 Gigante Silvino dr., áll. főgimn. tanár. Fiume, Via de amicis 3.
 Glatz Ernő dr., keresk. akadémiai tanár. Budapest, IX., Közraktár-u. 24.
 Glatz Károly dr., közs. főreálisk. tanár. Budapest, VIII., Horánszky-u. 11.
 Gleiman János, egyet. hallgató. Budapest, IX., Üllői-út 89.
 Gombocz Zoltán dr., Eötvös-koll. tanár. Budapest, I., Fehérvári-út 31.
 Gondán Felicián, ciszterci-rend. főgimn. tanár. Pécs.
 Görög Imre dr., áll. főgimn. tanár. Budapest, X. Szabóky-u. 53.
 Gömöröy János, ev. főgimnáziumi igazgató. Eperjes.
 Graggor Róbert dr., pedagógiumi tanár. Budapest, IV., Vámház-körút 7.
 Grauer Vilmos dr., gyáros. Budapest, VIII., Rákóczi-út 45.
 Greksa Kázmér dr., egyetemi tanár. Zágráb, Gric. br. 1.
 Gretzmacher Jonő, ev. főgimn. tanár. Budapest, VII., Városligeti-fasor 19.
 Gulyás István dr., ref. főgimnáziumi tanár. Debreczen.
 Gulyás Pál dr., múzeumi őr. Budapest, VIII., Salétrom-u. 10.
 Gyöngyössy László dr., áll. főgimnáziumi tanár. Beregszász.
 György Ferenc, ref. főgimnáziumi tanár. Nagyenyed.
 György Lajos, tanár. Budapest, VIII., Trefort-u. 8.
 Gyulai Ágost dr., pedagógiumi tanár. Budapest, I., Lógody-u. 33.
 Gyurmán Endre, áll. főgimnáziumi tanár. Gyöngyös.

Hajas Béla, ev. főgimnáziumi tanár. Bonyhád.
 Hajnóczy Iván dr., felső kereskedelmi igazg. Kecskemét.
 Hankiss János, bölcsészethallgató. Budapest, I. Ménesi-út 11.
 Haraszi Gyula dr., egyetemi tanár. Budapest, I., Városmajor-u. 28.
 Harmos Sándor dr., tanítóképző-int. tanár. Budapest, VIII., Tavaszmező-u. 19.
 Harsányi István, ref. főgimnáziumi tanár. Sárospatak.
 Hartyáni Zoltán, bölcsészethallgató. Budapest.
 Havas István, polgári iskolai igazgató. Budapest, II., Batthyány-u. 8.
 Heckinger István, polgári iskolai igazgató. Pécs.
 Hegedűs István dr., egyetemi tanár. Budapest, I., Mártonhegyi-út 32.
 Heinlein István, akadémiai könyvtártsizt. Budapest, V., Akadémia-u. 2.
 Heimann János, egyetemi hallgató. Budapest, IX., Üllői-út 89/c.
 Heinrich János dr., keresk. akad. tanár. Budapest, V., Alkotmány-u. 11.
 Hellebrant Árpád, akad. könyvtárnok. Budapest, VIII., Baross-u. 84.
 Heteszheimer Ernő, áll. főgimnáziumi tanár. Zombor.
 Hoffmann Frigyes dr., Eötvös-koll. tanár. Budapest, I., Méncsi-út 11.
 Hollós Izidor, internátus-tulajdonos. Budapest, VI., Aréna-út 64.
 Hóman Bálint dr., egyetemi könyvtártsizt. Budapest, VIII., Baross-u. 66.
 Horger Antal dr., Erzsébet-nőiskolai tanár. Budapest, VII., István-út 93.
 Horváth Ferenc, ref. főgimnáziumi igazgató. Karczag.
 Horváth János dr., Eötvös-kollégiumi tanár. Budapest, I., Ménesi-út 11.

Horváth Lajos, Margitta, Biharmegye.

Huszák József, áll. főgimnáziumi tanár. Budapest, I., Attila-u. 1.

Husztai József dr., róm. kath. főgimn. tanár. Budapest, II., Oszlop-u. 35.

Huszár György, ref. főgimnáziumi tanár. Nagykőrös.

Ihász Ferenc, tanítóképző-intézeti tanár. Sopron.

Illés Gyula, bölcészethallgató. Budapest, I., Ménesi-út 11.

Imre Lajos dr., ref. főgimnáziumi igazgató. Hódmezővásárhely.

Imre Sándor dr., egyetemi magántanár. Budapest, I., Mozdony-u. 23.

Isoz De Chateau Emil, áll. főreálisk. tanár. Budapest, VI., Bulyovszky-u. 22.

Isoz De Chateau Kálmán, múzeumi titkár. Budapest, VIII., Nemzeti Múzeum.

Istók János, szobrászművész, Budapest, I., Attila-körút 32.

Ivaskó Lajos, áll. főgimnáziumi tanár. Beregszász.

Jakab Ödön, nyug. főreáliskolai tanár. Budapest, VI., Vörösmarty-u. 11.

Jákó Károly, bölcészethallgató. Budapest, I., Ménesi-út 11.

Jancsó Benedek dr., áll. főgimn. tanár. Budapest, II., Margit-körút 31.

Jánosi Béla dr., áll. főreáliskolai tanár. Budapest, II., Toldy Ferenc-u. 9.

Janovics Jenő dr., a kolozsvári Nemzeti Színház igazgatója. Kolozsvár.

Jung Benedek dr., benedekrendi főiskolai tanár. Pannonhalma. Győrmegeye.

Jusztus Hajnalka, tanárnő. Budapest, VII., Damjanich-u. 7.

Kállay Erzsébet. Nógrádberczel, Nógrádmegye.

Kállay Lenke. Nógrádberczel, Nógrádmegye.

Kaiblinger Fülöp dr., közs. főreálisk. tanár. Budapest, VIII., Gyulai Pál-u. 2.

Kálmány Lajos, népköltés gyűjtő Szeged. Oltványi-u. 2.

Kalocsay Ferenc, tanárjelölt. Budapest. VIII., Szentkirályi-u. 47.

Kaposi József, író. Budapest, VIII., József-körút 77.

Kapossy Lucián dr., ref. főgimnáziumi tanár. Pápa.

Kaprinai Krisztina, polg. isk. igazgató. Rákosszentmihály.

Kara Ferenc, áll. főreáliskolai tanár. Versocz.

Karácsonyi János, kanonok. Nagyvárad.

Kardeván Károly dr., áll. főreáliskolai tanár. Lőcse.

Kardos Albert dr., áll. főreáliskolai tanár. Debreczen.

Kardos Gyula dr., premontrei főgimnáziumi tanár. Kassa. Fő-út 71.

Karl Lajos dr., egyetemi magántanár. Budapest, IV., Veres Pálné-u. 36.

Károlyi Árpád dr., cs. és kir. udv. tan. Wien, I., Minoriten Platz 1.

Károlyi Gyuláné grófné. Aradmácsa, Aradmegye.

Kathona Géza, polgári főiskolai igazgató. Mátészalka.

Keglevich Istvánné grófné. Ipolykürt, Nógrádmegye.

Keglevich Miklósné grófné. Egreskáta, u. p. Nagykáta.

Kéki Lajos dr., áll. főgimn. tanár. Budapest, VIII., Tavaszmező-u. 17.

Kelecsényi János dr., közs. leánygimn. tanár. Budapest, IV., Váci-u. 43.

Kelecsényi Rezső, áll. főgimn. tanár. Budapest, V., Markó-u. 31.

Kelemen Béla, áll. főreáliskolai igazgató. Székesfehérvár.

Keleti Jenő, tanár. Budapest, VI., Munkácsy-u. 24.

- Kemény Gábor dr., áll. főgimnáziumi tanár. Torda.
 Kemény János, kegyesrendi főgimnáziumi tanár. Veszprém.
 Kemény Kolumbán dr., benedekrendi főgimnáziumi tanár. Győr.
 Kemény Lajos, városi levéltárnok. Kassa.
 Kende Ferenc, áll. főgimn. tanár. Szeged. Vásárhelyi-sugárút 2.
 Képešs Béla, polgári iskolai tanár. Fiume.
 Kertész Manó dr., polgári isk. tanár. Budapest, V., Sólyom-u. 18.
 Khim Antal, tanítóképző-intézeti tanár. Stubnya. Turóczmegye.
 Kirchner Béláné, Budapest, VI., Felső erdősor 3.
 Kincs Gyula, ref. főgimnáziumi igazgató. Zilah.
 Király György dr., közs. főreálisk. tanár. Budapest, IV., Reáltanoda-u. 7.
 Király László, áll. főreáliskolai tanár. Arad.
 Kiss Albort, ev. főgimnáziumi tanár. Igló.
 Kiss Béla, bölcsészethallgató. Budapest, I., Ménési-út 11.
 Kiss Ernő, bölcsészethallgató. Debreczen. Ref. főiskola.
 Kiss Ernő dr., unitárius főgimnáziumi tanár. Kolozsvár.
 Kiss Ferenc, ref. esperes. Püspökladány.
 Kiss István, kegyesrendi főgimnáziumi tanár. Szeged.
 Kiss István dr., bölcsészeti akadémiai tanár. Debreczen.
 Kiss Gábor, polgári iskolai tanár. Kézdivásárhely.
 Kiss Gyula, bölcsészethallgató. Budapest, VII., Akácfa-u. 45.
 Kiss Szerafin, benedekrendi főgimnáziumi tanár. Győr.
 Koller Imre, felsőbb leányiskolai igazgató. Mezőtúr.
 Kispart János, kegyesrendi főgimnáziumi tanár. Vác.
 Klepp Péter, ref. segédlelkész. Torzsa, Bács Bodrogszék.
 Klár Gyula, joghallgató. Čigale. Insel Lussin. Kurhaus Hajós.
 Klauber Frigyes, áll. főreáliskolai tanár. Egor.
 Klemm Antal, benedekrendi főiskolai tanár. Pannonhalma, Győrmegye.
 Klimkó Károly, középiskolai tanár. Losoncz, Gácsu. 1.
 Kocsis Lénárt dr., benedekrendi főgimnáziumi tanár. Sopron.
 Koczogh András dr., áll. főreálisk. tanár. Budapest, II., Toldy Ferenc-u. 9.
 Kohányi Menyhért, felső kereskedelmi iskolai tanár. Temesvár.
 Koller István, polgári iskolai tanár. Beszterce, Beszterce-Naszódmegye.
 Komáromi Mihály, középiskolai tanár. Budapest, VIII., József-u. 15.
 Komlóssy Gyula, adóhivatali főtiszt. Beregszász.
 Konczek Kálmán, községi főgimn. tanár. Szabadka.
 Konsza Samu, ref. főgimnáziumi tanár. Szászváros.
 Kónya Sándor, ref. főgimnáziumi tanár. Karczag.
 Kornis Gyula dr., kegyesrendi főgimn. tanár. Budapest, IV. Városháztér 4.
 Korom György, polgári iskolai tanár. Sopron.
 Korpás Ferenc, áll. főgimnáziumi tanár. Budapest, VII., Barcsay-u. 5.
 Kósa Vince, polgári iskolai tanár. Mátészalka.
 Kovács Dezső dr., áll. főgimnáziumi tanár. Szolnok.
 Kovács Ferenc, polg. isk. tanár. Budapest, I., Győri-út 13.
 Kovács Gergely, áll. főgimn. tanár. Budapest, VII., István-út 69.
 Kovács Sándor, ev. teológiai akadémiai tanár. Pozsony, Konvent-u. 11.

- Kovácsy Jenő, áll főgimnáziumi tanár. Nagyszeben.
 Kováts Antal, kegyesrendi főgimnáziumi tanár. Nagykanizsa.
 Kozák Lajos, bölcsészethallgató. Budapest, I., Ráth György-u. 6.
 Kozma Andor, író. Budapest, I., Gollért-tér 3.
 Köblös Zoltán, egyetemi könyvtártiszt. Kolozsvár.
 Kőrös Endre, dr., tanítónőképző-intézeti igazgató. Pápa.
 Kőszegfalvi Flóris, polgári iskolai tanár. Fiume.
 Kreszta Riza, felsőbb leányiskolai tanárnő. Mezőtúr.
 Kristóf György dr., ref. főgimnáziumi tanár. Szászváros.
 Krompaszky Ede, polgári iskolai tanár. Turócszszentmárton.
 Kulcsár Endre, ref. főgimn. tanár. Debreczen, Ferencz József-út 12. .
 Kulcsár Gyula, áll. főgimnáziumi tanár. Czegléd.
 Kuncz Aladár dr., áll. főgimn. tanár. Páris, Hotel Malherbe. 11. Rue Vaugirard.
 Kupi Ferenc, polg. isk. tanárjelölt. Budapest, IV., Kecskeméti-u. 8.
 Kürti Menyhért dr., ciszterci-rendi főgimnáziumi tanár. Eger.
- Lakatos Vince dr., premontrei-rendi főgimnáziumi tanár. Keszthely.
 Lampérth Géza dr., orsz. alleveáltárnok. Budapest, I., Vár. Orsz. Levéltár.
 Laszczik Ernő, tanítóképző-intézeti tanár. Nagyvárad.
 László Dániel, benedekrendi főgimnáziumi tanár. Esztergom.
 Lázár Béla dr., áll. főreálisk. tanár. Budapest, VI., Kertész-u. 31.
 Lohel István dr., polg. isk. tanár. Budapest, VIII., Baross-tér 15.
 Lehr Albert, nyug. főgimn. tanár. Budapest, X., Szabóky-u. 62.
 Lengyel Miklós dr., áll. főgimn. tanár. Budapest, V., Markó-u. 31.
 Lenkei Henrik, áll. főreáliskolai tanár. Budapest, V., Markó-u. 18.
 Lenz Ferenc, áll. főgimnáziumi tanár. Budapest, III., Polgár-u. 9.
 Lersch Ernő dr., felső leányiskolai tanár. Győr.
 Lévy Ede dr., áll. főgimnáziumi tanár. Budapest, VI., Nagy János-u. 37
 Leyrer Mátvás, tanítóképző-intézeti tanár. Csurgó.
 Lichtenegger Győző, áll. főreálisk. tanár. Budapest, VI., Bulyovszky-u. 26.
 Ligeti Imre, hittanhallgató. Debreczen. Ref. főiskola.
 Lischerong M., hitoktató. Bukarest, Baratia 33.
 Lohan László, áll. főgimnáziumi tanár. Szeged.
 Loisch János dr., ev. főgimn. tanár. Budapest, VII., Városligetifasor 19.
 Loósz István, községi főgimnáziumi tanár. Szabadka.
 Lócsey Mária, bölcsészethallgató. Budapest, I., Gellérthegy-út 7.
 Lőrinczy György, kir. tanfelügyelő. Budapest, II., Vérmező-út 4.
 Lux Gyula, tanítóképző-int. tanár. Kolozsvár, Magyar-u. 17.
- Maczki Valér, érseki jogakadémiai tanár. Eger.
 Madarász Flóris dr., ciszterci-rendi főgimnáziumi tanár. Eger.
 Madzsar Gusztáv, áll. főgimnáziumi igazgató. Makó.
 Madzsar Imre dr., áll. főgimnáziumi tanár. Budapest, I., Attila-u. 1.
 Magyary-Kossa Gyula dr., főiskolai tanár. Budapest, VII., Rottenbiller-u. 23.
 Mailand Oszkár, áll. főreáliskolai tanár. Déva.
 Majorné Kenessey Anna, felsőbb leányisk. igazgató. Budapest, I., Attila-u. 111.

- Majtényi Géza, kegyesrendi főgimnáziumi tanár. Kolozsvár.
 Maresek Tibor dr., felsőbb leányiskolai tanár. Sopron.
 Marczinkó Ferenc dr., áll. főgimn. tanár. Budapest, I., Városmajor-u. 72.
 Márki Sándor, egyetemi tanár. Kolozsvár.
 Márkos Albert, unitárius főgimnáziumi tanár. Kolozsvár.
 Marót Károly, áll. főgimnáziumi tanár. Czogléd.
 Maróthi Rezső dr., orsz. alleveáltárnok. Budapest, I., Vár, Országos Levéltár.
 Márton József dr., érseki főgimnáziumi tanár. Budapest, II., Oszlop-u. 35.
 Máté Lajos dr., áll. főgimnáziumi tanár. Budapest, III., Zsigmond-u. 114.
 Mátéfi Edit, felsőbb leányiskolai tanárnő. Budapest, I., Attila-u. 101.
 Mátéfi Mihály, bölcsészethallgató. Budapest, I., Ménesi-út 11.
 Mátrai Ferenc dr., kir. kath. főgimnáziumi tanár. Selmezbánya.
 Mátrai János, kegyesrendi főgimn. tanár. Budapest, IV., Városháztér 4.
 Mazuch Ede, kir. kath. főgimnáziumi tanár. Ungvár.
 May Frigyesné Marcali Erzsi. Budapest, VIII., Rökk Szilárd-u. 8.
 Megyesi Ferenc, kir. kath. főgimnáziumi igazgató. Ujvidék.
 Melich János dr., múzeumi igazgató-őr Budapest, VIII., Nemzeti Múzeum.
 Mészáros Gyula, izr. reáliskolai igazgató Vágújhely.
 Mészöly Gedeon dr., ref. főgimnáziumi tanár. Kúnszentmiklós.
 Mihály Bálint, kegyesrendi főgimnáziumi tanár. Nagykároly.
 Mikes Lajos dr., szerkesztő. Budapest, VIII., Miksa-u. 8.
 Miklós Elemér dr., székesfőv. tanácsjegyző. Budapest, IV., Városház-u. 16.
 Miklós Ferenc dr., községi főreálisk. tanár. Budapest, VIII., Üllői-út 18.
 Miklóssy Kálmán, középiskolai tanár. Esztergom.
 Mikó Stefánia, polgári isk. tanár. Bártfa.
 Mitrovics Gyula dr., bölcsészeti akadémiai tanár. Debreczen.
 Mixich Lajos dr., áll. főgimnáziumi tanár. Nagyszeben.
 Mohai Lajos dr., áll. főgimnáziumi tanár. Munkács.
 Mocos Gyula, leánygimnáziumi tanár. Budapest, IV., Veres Pálné-u. 36.
 Molnár Antal, zeneszerző. Budapest, I., Mozdony-u. 26.
 Molnár János, ref. lelkész. Monor, Pestmegye.
 Mórocz Emilián, benedekrendi főgimnáziumi igazgató. Komárom.
 Morvay Győző dr., áll. főgimn. igazgató. Budapest, III., Zsigmond-u. 114.
 Müller Lajos, ref. főgimnáziumi tanár. Keeskomét.

 Nádai Pál dr., közs. főreáliskolai tanár. Budapest, VIII., Üllői-út 121.
 Nagy András dr., határkapitány. Brassó.
 Nagy Elemér, ref. főgimnáziumi tanár. Székelyudvarhely.
 Nagy Ferenc, tanítóképző-intézeti tanár. Budapest, I., Mozdony-u. 40.
 Nagy József dr., ref. főgimnáziumi tanár. Kiskunhalas.
 Nagy Lajos, ref. főgimnáziumi tanár. Sárospatak.
 Nagy Sándor dr., ref. főgimnáziumi tanár. Szászváros.
 Néder Gyula, községi főgimnáziumi tanár. Szabadka.
 Négyesy László dr., egyetemi tanár. Budapest, VIII., Sándor-tér 4.
 Nelky István, benedekrendi főgimnáziumi tanár. Sopron.
 Nemes Béla dr., ev. főgimnáziumi tanár. Szarvas.

- Nemes Károly, róm. kath. gimnáziumi tanár. Szilágysomlyó.
 Német Károly, kegyesrendi főgimn. tanár. Budapest, IV., Városháztér 4.
 Németné Langheim Irma dr. Budapest, V., Vécsey-u. 3.
 Novotha Andor, könyvkereskedő. Jászberény.
 Nuszbek-Székely Sándor dr., törv. bíró. Beregszász.
- Obendorf Károly, áll. főreáliskolai tanár. Budapest, I., Maros-u. 9.
 Oberle Károly, áll. főreáliskolai tanár. Budapest, VI., Bulyovszky-u. 26.
 Odescalchi Gyuláné hercegné. Sajóvamos, Borsodmegye.
 Olgyai Bertalan dr., áll. főgimn. tanár. Budapest, III., Zsigmond-u. 114.
 Oravecz Ödön dr., ev. gimnáziumi tanár. Besztercebánya.
 Országh József, tanárjelölt. Magyaróvár.
 Oszvald György, tanárjelölt. Budapest, IX., Üllői-út 5.
 Ozorai Lajos dr., áll. főgimnáziumi tanár. Temesvár.
- Párkányi Norbert, ciszterci-rendi főgimnáziumi tanár. Pécs.
 Pais Dezső, áll. főgimnáziumi tanár. Czegléd.
 Pais Elek, áll. főreáliskolai tanár. Déva.
 Pálfi Márton, unitárius főgimnáziumi tanár. Kolozsvár.
 Pap Illés dr., felső kereskedelmi iskolai igazgató. Szolnok.
 Papp Ferenc dr., áll. főgimnáziumi tanár. Budapest, I., Bors-u. 15.
 Papp József dr., felsőbb leányiskolai tanár. Kolozsvár.
 Pap József dr., érseki udvari káplán. Eger.
 Pap Károly dr., bölcsészeti akadémiai tanár. Debreczen. Péterfia-u. 71.
 Pápay Géza, áll. főgimnáziumi tanár. Ujpest, Lówy-u. 12.
 Pápay József dr., bölcsészeti akadémiai tanár. Debreczen.
 Pápai Gyula, tanár. Szolnok.
 Pásthly János, ref. főgimnáziumi tanár. Kecskemét.
 Patai József dr., közs. főreálisk. tanár. Budapest, VI., Podmaniczky-u. 15.
 Paulovits István dr., ev. főgimnáziumi tanár. Selmeczbánya.
 Paupert József, áll. főgimn. tanár. Szeged, Tisza Lajos-körút 9.
 Pável Ágoston, áll. főgimnáziumi tanár. Torda.
 Pekár Gyula, író. Budapest, VIII., Rökk Szilárd-u. 32.
 Perényi Adolf, áll. főgimnáziumi tanár. Budapest, I., Attila-u. 1.
 Perényi József dr., kegyesrendi főgimnáziumi tanár. Veszprém.
 Perepatits István dr., áll. főreáliskolai igazgató. Szombathely.
 Perhács Sándor, áll. főgimnáziumi tanár. Temesvár.
 Persián Kálmán dr., egyetemi könyvtártiszt. Kolozsvár.
 Pethő István dr., ref. főgimnáziumi tanár. Budapest, IX., Lónyay-u. 4.
 Pethő Sándor dr., áll. főgimnáziumi tanár. Budapest, I., Fehérvári-út 23.
 Petri Mór dr., kir. tanfelügyelő. Budapest, VI., Lehel-u. 8/a.
 Petzkó Ernő dr., ref. főgimnáziumi tanár. Debreczen, Anna-u. 25.
 Plechl Béla dr., képviselőházi könyvtártiszt. Budapest, V., Országház.
 Pócza Géza, áll. főgimnáziumi tanár. Gyöngyös.
 Podmaniczky Gézné báróné. Kiskartal, Pestmegye.
 Pokoly József, bölcsészeti akadémiai tanár. Debreczen.

Polgár Ödön, kir. kath. főgimnáziumi tanár. Arad.
 Pollák József, középiskolai tanár. Budapest, VI., Munkácsi-u. 21.
 Potoczky Lajos, áll. főreáliskolai tanár. Pécs, Klimó-u. 7.
 Pötz Edgár, ciszterci főgimn. tanár. Székesfehérvár.
 Prónai Antal dr., kegyesrendi főgimn. tanár. Budapest, IV. Városháztér 4.
 Prónay Jozefina bárónő. Budapest, VIII., Trefort-u. 2.
 Prodán János, miniszteri számellenőr. Budapest, V., Váczi-körút 54.
 Putnoky Imre, áll. főgimnáziumi tanár. Budapest, IX., Erkel-u. 18.
 Pünkösti Mária, polg. isk. tanár. Budapest., VIII., Mikszáth Kálmán-tér 1.

Rab István, ref. főgimnáziumi tanár. Szatmárnémeti.
 Rácz Gyula, tanár. Budapest, III., Zsigmond-u. 70.
 Radnai Oszkár dr., tanítóképző-int. tanár. Budapest, I., Mozdony-u. 40.
 Radvánszky Béla báró. Budapest, X., Szabóky-u. 30.
 Radvánszky Béláné báróné. Sajókaza, Borsodmegye.
 Radvánszky Dóra bárónő. Sajókaza, Borsodmegye.
 Radvánszky Jánosné báróné. Pusztavarsány, u. p. Hatvan, Pestmegye.
 Raj Ferenc, ügyvédjelölt. Budapest, VI., Bulyovszky-u. 26.
 Raj László, műegyetemi hallgató. Budapest, VI., Bulyovszky-u. 26.
 Rákossy Gyula, vívómester. Budapest, IV., Havas-u. 3.
 Ráth Mór, könyvkereskedő. Budapest, IV., Váczi-u. 30.
 Ravasz Árpád, ref. főgimnáziumi igazgató. Budapest, IX., Lónyay-u. 4.
 Resch Aurél dr., kir. kath. főgimnáziumi igazgató. Szakolcza.
 Rédei Kornél dr., premontrei főgimnáziumi tanár. Nagyvárad.
 Rédey Tivadar dr., múzeumi tisztviselő. Budapest, VIII., Salétrom-u. 9.
 Réger Béla dr., áll. főgimnáziumi tanár. Szentgotthárd.
 Reichard Piroska, tanár. Budapest, VII., Rottenbiller-u. 10.
 Reza Dezső dr., vármegyei levéltárnok. Székesfehérvár.
 Rell Lajos dr., ev. főgimnáziumi tanár. Békéscsaba.
 Remenák Elek dr., kórházi főorvos. Békéscsaba.
 Révhegyi Rózsa, bölcsészethallgató. Budapest, VIII., Alföldi-út 18.
 Révy Ferenc, felsőbb leányisk. főigazgató. Budapest, VI., Andrassy-út 65.
 Riedl Frigyes dr., egyetemi tanár. Budapest, VI., Andrassy-út 82.
 Riegler Ernő, bölcsészethallgató. Budapest, I., Fehérvári-út 51.
 Rietly Károly, kegyesrendi főgimnáziumi igazgató. Kolozsvár.
 Roboz Andor, áll. főreáliskolai tanár. Budapest, VI., Bulyovszky-u. 26.
 Roheim Géza, egyetemi hallgató. Budapest, VIII., Hermina-út 35.
 Roth Jenő, bölcsészethallgató. München. IV., Türkenstrasse 55.
 Rozsondai Viktor, ref. főgimnáziumi tanár. Székelyudvarhely.
 Rubinyi Mózes dr., polgári isk. tanár. Budapest, VI., Andrassy-út. 14.
 Ruzsonyi Béla, áll. főgimnáziumi tanár. Szentgotthárd.

Safáry Irma, nyug. felsőbb leányiskolai igazgató. Kiskőrös.
 Sági István, áll. főgimnáziumi tanár. Budapest, VII., István-út 69.
 Sajó Sándor, áll. főgimnáziumi tanár. Budapest, III., Lajos-u. 68.
 Sallay Géza, kir. kath. főgimnáziumi tanár. Máramarosziget.

- Sándor Mór, bankigazgató. Szécsény, Nógrádmegye.
 Samu János, ref. főgimnáziumi tanár. Budapest, IX., Lónyay-u. 4.
 Sárkány Alfréd dr., miniszteri fogalmazó. Budapest, I., Attila-u. 23.
 Sarlot Ida. Budapest, I. Gellérthegy-u. 27.
 Sárossy Gergely, polgári iskolai tanár. Marczali.
 Sas Andor dr., tanár. Budapest, V., Pannónia-u. 2.
 Schiller Bódog dr., törvényszéki bíró. Budapest, V., Széchenyi-u. 1.
 Schiller István. Budapest, VII., Tököly-út 81.
 Schmack Alerina, irgalmas nővér. Léva. Polgári leányiskola.
 Schmidt Pál, áll. főgimnáziumi tanár. Ujpest.
 Schneider Dezső, polgári iskolai tanár. Budapest, I., Győri-út 13.
 Schöner Ferenc dr., áll. főgimnáziumi tanár. Budapest, Füzér-u. 12.
 Schöpflin Aladár, író. Budapest, IX., Ráday-u. 59.
 Schuschny Henrik dr., orvos. Budapest, VI., Nagymező-u. 49.
 Schuster Alfréd, áll. főgimnáziumi tanár. Budapest, III., Zsigmond-u. 114.
 Schwarcz Károly, könyvkereskedő. Sopron.
 Sebestyén Gyula dr., múzeumi igazgatóőr. Budapest, VIII. Nemzeti Múzeum.
 Sebestyén Károly dr., áll. főgimnáziumi tanár. Budapest, VI., Izabella-u. 73.
 Seprődi János, ref. főgimnáziumi tanár, Kolozsvár, Fazekas-u. 17.
 Serényi Béláné grófné. Budapest, VII., Stefánia-út 28.
 Sik Sándor dr., kegyesrendi főgimn. tanár. Budapest, IV., Városháziér 4.
 Simai Ödön dr., polgári iskolai tanár. Budapest, VII., István-út 47.
 Simon László dr., középiskolai tanár. Budapest, II., Falk Miksa-u. 32.
 Simonfi János, ref. főgimnáziumi tanár. Sárospatak.
 Sikabonyi Antal dr., múz. tisztviselő. Budapest, VIII., Nemzeti Múzeum.
 Singer és Wolfner, könyvkiadó. Budapest, VI., Andrásy-út 10.
 Simonyi Zsigmond dr., egyet. tanár. Budapest, IV., Ferencz József-part. 27.
 Sipos Katalin, tanárnő. Budapest, IV., Ferenciek-tere 7.
 Sipőtz Pál, áll. főgimnáziumi tanár. Budapest, IX., Üllői-út 119.
 Solymossy Sándor dr., építő iparisk. tanár. Budapest, VII. Zugló-út 16.
 Somló Sándor, a Színi Akadémia igazg. Budapest, IV., Kossuth Lajos-u. 17.
 Springer Stefánia, felsőbb leányiskolai tanárnő. Debreczen.
 Steuer János, nyug. tanár. Ujszentanna, Aradmegye.
 Stieglmár Róbert, középiskolai tanár. Budapest, I., Ménesi-út 11.
 Striegl József, áll. főgimnáziumi tanár. Szeged.
 Suhajda Lajos, ev. főgimnáziumi tanár. Selmecbánya.
 Suszter Oszkár, áll. főreáliskolai tanár. Pozsony.
 Sümegi Gyula, kegyesrendi főgimnáziumi tanár. Veszprém.
 Szakács Béla, benedekrendi főgimnáziumi tanár. Győr.
 Szabó Adorján, premontrei főgimnáziumi tanár. Kassa.
 Szabó Ferenc dr., áll. főgimnáziumi tanár. Budapest, VII., István-út 67.
 Szabó Gyula, ref. főgimnáziumi tanár, Debreczen.
 S. Szabó József, ref. főgimnáziumi tanár. Debreczen.
 Szabó István, kegyesrendi főgimnáziumi tanár. Kolozsvár.
 Szabolcsi Lajos dr., író. Budapest, VII., Lövölde-tér 2/a.
 Szádeczky Béla dr., egyetemi könyvtári tisztviselő. Kolozsvár.

- Szalay István, kegyesrendi főgimnáziumi tanár. Kecskemét.
 Szalay József dr., rendőr-főkapitány. Szeged.
 Szántó Zsigmond dr., áll. főgimnáziumi tanár. Lugos.
 Szász Béla dr., kir. ítélőtáblai bíró. Budapest, I., Fehérvári-út 10.
 Szász József, róm. kath. főgimnáziumi tanár. Székelyudvarhely.
 Szász Károly dr., nyug. min. tanácsos. Budapest, IV., Molnár-u. 13.
 Székely Simon, polgári iskolai igazgató. Debreczen.
 Szegő Ferenc, főiskolai hallgató. Wien, II., Förstergasse 4.
 Szemere Samu dr., áll. főreáliskolai tanár. Budapest, V., Markó-u. 18.
 Szemkő Aladár, áll. főgimnáziumi tanár. Budapest, VI., Munkácsy-u. 26.
 Szenészi Gyula, ref. főgimnáziumi tanár. Szászváros.
 Szentiványi Róbert dr., a Batthyány-intézet igazgatója, Gyulafehérvár.
 Szentpétery Imre dr., áll. főgimnáziumi tanár. Budapest, V., Markó-u. 31.
 Szigetvári Iván dr., áll. középiskolai tanár. Budapest, V., Koráll-u. 9.
 Szekfű Gyula, dr., levéltárnok. Wien, I., Minoriten-platz. 1. Hofarchiv.
 Széchy Endre, egyetemi hallgató. Budapest, III., Józsefhegy-u. 1.
 Szilágyi Sándor dr., áll. főgimnáziumi tanár. Budapest, V., Markó-u. 31.
 Szilágyi Vilmos, a Vígszínház főrendezője. Budapest, IV., Szervita-tér 2.
 Szilárd Kata dr., középiskolai tanár. Budapest, I., Városmajor-u. 49.
 Szily Kálmán dr., a M. T. Akadémia főkönyvtárosa. Bpest, V., Akadémia-u. 2.
 Szinger Kornél, kegyesrendi főgimnáziumi igazgató. Szeged.
 Szini Lajos, újságíró, Budapest, VIII., Baross-tér 9.
 Szinnyi Ferenc dr., egyetemi magántanár. Budapest, VIII., József-u. 20.
 Szinnyi József dr., egyetemi tanár. Budapest, II., Bimbó-u. 24.
 Soják Rezső, kegyesrendi főgimnáziumi tanár. Veszprém.
 Solár Ferenc dr., ev. főgimn. tanár. Budapest, VII., Városligeti fasor 19.
 Szóts Gyula, áll. főgimnáziumi tanár. Budapest, V., Markó-u. 31.
 Szőke Gyula dr., ügyvéd. Budapest, IV., Papnövelde-u. 5.
 Sztripszky Hiador dr., múzeumi őr. Budapest. Városligeti iparsarnok.
 Szutor Zoltán, áll. főgimnáziumi tanár. Beregszász.
- Tanács Imre, tanítóképző-intézeti tanár. Sárospatak.
 Téger Béla, tanítóképző-intézeti tanár. Baja.
 Teleky József, áll. főreáliskolai tanár. Pécs.
 Telkes Sándor, áll. főgimnáziumi tanár. Beregszász.
 Tettamanti Béla, áll. főgimnáziumi tanár. Makó.
 Thaly Loránt dr., kórházi főorvos. Budapest, I., Fehérvári-út 51.
 Thallóczy Lajos dr., pénzügymin. osztályfő. Wien, Johannesgasse 6.
 Theisz Frigyes, középiskolai tanár. Csegöd pusztá, Biharmegye.
 Thuróczy István. Jászfelsőszentgyörgy. Jász-Nagykún-Szolnokmegye.
 Tihanyi Gál dr., benedekrendi főgimnáziumi tanár. Komárom.
 Tisza Lajos gróf, Kocsord, Szatmármegye.
 Tolnai Adél, polgári iskolai tanárnő. Ujpest, Dessewffy-u. 31.
 Tolnai Vilmos dr., Erzsébet-nőisk. tanár. Budapest, VII., Damjanich-u. 44.
 Tompa Béla dr., áll. főgimn. tanár. Budapest, III., Zsigmond-u. 114.
 Toncs Gusztáv, felső kereskedelmi iskolai igazgató. Szabadka.

- Tordai Ányos dr., ciszterci-rendi főgimnáziumi tanár. Baja.
 Tóth András dr., felső keresk. isk. tanár. Budapest, I., Fehérvári-út 10.
 Tóth Gyula, róm. kath. lelkész. Tarnaméra, Hevesmegye.
 Tóth Gyula, gyakorló tanár. Budapest, VII., Ilka-u. 26.
 Tóth Jolán dr., Budapest, VIII., Hunyadi-u. 52.
 Tóth József, szentszéki ülnök, tanítóképző int. tanár. Szatmárnémeti.
 Tóth Kálmán dr., polgármester. Karczag.
 Tóth László. tanár. Nyitra. Konviktus.
 Tóttösy Béla, polgári isk. tanár. Budapest, I., Diószegi-út. Etelka-lak.
 Travnik Jenő dr., áll. főreáliskolai tanár. Győr.
 Trencsényi Károly, felső kereskedelmi iskolai tanár. Zombor.
 Trócsányi Zoltán dr., akad. könyvtártiszt. Budapest, V., Akadémia-u. 2.
 Turóczy József dr., tanárjelölt. Budapest, V., Lipót-körút 11.
- Ujhelyi Imre, polg. isk. tanár. Békéscsaba, Ferencz József-tér 26.
 Ulm László, tanítóképzőintézeti tanár. Igló.
 Urbányi Karolin. Pozsony, Széchenyi-u. 3.
- Váczy János dr., áll. főgimnáziumi tanár. Budapest, I., Szemlőhegy-u. 13.
 Vadász Norbert dr., premontrei főgimnáziumi tanár. Keszthely.
 Vajda Gyula dr., felsőbb leányiskolai igazgató. Szabadka.
 Vajda Lajos. Budapest, VI., Bajza-u. 40.
 Vályi Károly, ref. főgimnáziumi tanár. Kúnszentmiklós.
 Ványi Ferenc dr., felsőbb leányiskolai tanár. Budapest, I., Attila-u. 101.
 Várdai Béla dr., áll. főgimnáziumi tanár. Cinkota, Dietrich-u. 2.
 Varga Bálint dr., ref. főgimnáziumi tanár. Budapest, IX., Lónyay-u. 4.
 Varga Ignác, áll. főreáliskolai tanár. Déva.
 Vargha Gyula dr., miniszteri tanácsos. Budapest, II., Bimbó-u. 10.
 Vargha Ilona, áll. leánygimnáziumi tanár. Budapest, II., Bimbó-u. 10.
 Vargha Zoltán dr., áll. főreáliskolai tanár. Budapest, II., Bimbó-u. 10.
 Varjas Endre, tanár. Szatmárnémeti.
 Varju Elemér dr., a Rákóczi-Múzeum igazgatója. Kassa.
 Vass Árpád, áll. főgimn. tanár. Rákospalota, Pázmány-u. 25.
 Vass Béla, főgimnáziumi tanár. Budapest, IV., Petőfi-tér 2.
 Véghess Sándorné özv., felsőbb leányisk. tanárnő. Budapest, VIII., Práter-u. 23.
 Velledits Lajos dr., közs. főreálisk. tanár. Budapest, VIII., Horánszky-u. 11.
 Vende Ernő dr., áll. főreálisk. tanár. Pécs.
 Veress Endre dr., áll. középisk. tanár. Kolozsvár, Kismező-út 3.
 Veress Samu dr., egy. protestáns főgimn. igazgató. Rimaszombat.
 Verő Leó dr., áll. főreálisk. tanár. Budapest, VI., Bulyovszky-u. 26.
 Versényi György dr., ny. felsőbb leányisk. tanár. Budapest, VI., Szondy-u. 44.
 Vértesy Jenő dr., múzeumi őr. Budapest, I., Verpeléti-út 5.
 Vértesy Dezső dr., áll. főgimnáziumi tanár. Budapest, IX., Üllői-út 121.
 Veszprémi Vilmos dr., áll. főreáliskolai tanár. Szeged.
 Vidóczy Asztrik, benedekrendi főgimnáziumi tanár. Komárom.
 Vilner Ferenc, tanárjelölt. Budapest, VI., Üteg-u. 37.

Vincze József dr., kegyesr. főgimn. tanár. Budapest, IV., Városháztér 4.
 Vincze László, kegyesrendi főgimnáziumi tanár. Nagybecskerek.
 Vissnyovszky Rezső dr., kir. s. tanfelügyelő. Budapest, V., Visegrádi-u. 25.
 Viszota Gyula dr., áll. főgimn. igazgató. Budapest, X., Fűzér-u. 12.
 Vitéz A., könyvkereskedő. Kassa, Fő-u. 75.
 Voinovich Géza dr., író. Budapest, VIII., Sándor-u. 6.
 Vonház István dr., keresk. akad. tanár. Budapest, V., Alkotmány-u. 11.
 Vozáry Gyula, áll. főgimn. tanár. Munkács. Kórház-u. 5.
 Vozáry Gyula, egyetemi ellenőr. Budapest, IV., Egyetem-tér 4.
 Vörösváry Ferenc, bankigazgató. Budapest, IV., Egyetem-tér 5.

Waldapfel János dr., áll. főgimn. tanár. Budapest, VIII., Trefort-u. 8.
 Waldapfel Ottó dr., ügyvéd. Budapest, V., Alkotmány-u. 12.
 Waldmayer Károly, az Osztrák Magyar Bank titkára. Wien. I, Freiung 1.
 Wallentinyi Dezső, egy. prot. főgimn. tanár. Rimaszombat.
 Wallentinyi Samu dr., ev. főgimnáziumi tanár, Eperjes.
 Wéber Arthur, felsőbb leányiskolai tanár. Budapest, II., Fő-u. 75.
 Werner Adolf dr., ciszterci-rendi főgimnáziumi igazgató. Baja.
 Weszely Ödön dr., főigazgató. Budapest, IV., Reáltanoda-u. 7.
 Widder Salamon. Budapest, VIII., Bezerédi-u. 6.

Zalai Mihály, ciszterci-rendi főgimnáziumi igazgató. Székesfehérvár.
 Závodszy Levente dr., áll. főgimn. tanár. Budapest, VII., István-út 69.
 Zeyk Károlyné. Ajtony. Kolozs megye.
 Zibolen Endre dr., áll. főgimn. tanár. Budapest, VIII., Tavaszmező-u. 17.
 Zolnai Béla, bölcsészethallgató. Berlin. Universitát.
 Zoltvány Irén dr., a pannonhalmi főisk. igazg. Pannonhalma, Győr megye.
 Zombory János dr., kir. kath. főgimn. tanár. Budapest, I., Albrecht-út 27.
 Zsenáty Emilia, felsőbb leányiskolai tanár. Budapest, I., Attila-u. 101.
 Zsigmond Ferenc dr., ref. főgimnáziumi tanár. Karczag.
 Zsigmond János dr., kegyesrendi főgimnáziumi tanár. Veszprém.

VI. Rendkívüli tagok.

Balázs Vilmos, bölcsészethallgató. Debreczen. Ref. főiskola.
 Barth Rezső, bölcsészethallgató. Budapest, I., Bercsényi-u. 6.
 Bartha Károly, bölcsészethallgató. Debreczen. Ref. főiskola.
 Bayer Alice, bölcsészethallgató. Budapest, VI., Eötvös-u. 5.
 Bod Károly, bölcsészethallgató. Budapest, I., Ménesi-út 11.
 Borbély Ferenc, tanárjelölt. Kolozsvár. Unitárius kollégium.
 Busák Béla, bölcsészethallgató. Budapest, VIII., József-u. 14.
 Debreczeni Ferenc, bölcsészethallgató. Debreczen. Ref. főiskola.
 Dörnyei József, róm. kath. papnövendék. Pécs.
 Eckhart Sándor, bölcsészethallgató. Budapest, I., Ménesi-út 11.
 Eiszen Tibor, bölcsészethallgató. Budapest, I., Ménesi-út 11.
 Fedor Károly, orvostanhallgató. Budapest, VIII., Mária-u. 20.

- Fehér Gábor, bölcsészethallgató. Debreczen. Ref. főiskola.
 Fehér Géza, bölcsészethallgató. Debreczen. Ref. főiskola.
 Fellner Ferenc, bölcsészethallgató. Budapest, I., Ménési-út 11.
 Frankl Miksa, orvostanhallgató. Budapest, IX., Pipa-u. 6.
 Freuszmuth Frigyes, bölcsészethallgató. Budapest, I., Ménési-út 11.
 Geiszt Alajos, róm. kath. papnövendék. Pécs,
 Gönczy István, bölcsészethallgató. Budapest, I., Ménési-út 11.
 Gyomlay László, tanárjelölt. Budapest, VIII., Aggteleki-u. 8.
 Hartos János, orvostanhallgató. Budapest, VIII., Mária-u. 5.
 Havas Gyula, bölcsészethallgató. Debreczen. Ref. főiskola.
 Herbály Gyula, bölcsészethallgató. Debreczen. Ref. főiskola.
 Horváth Endre, bölcsészethallgató. Budapest, I., Ménési-út 11.
 Huszti Ferenc, bölcsészethallgató. Budapest, VIII., Szentkirályi-u. 49.
 Jancsik Mihály, bölcsészethallgató. Debreczen. Ref. főiskola.
 Jano István, bölcsészethallgató. Debreczen. Ref. főiskola.
 Kappel Gyula, bölcsészethallgató. Budapest, I., Ménési-út 11.
 Kastner Jenő, bölcsészethallgató. Budapest, I., Ménési-út 11.
 Komlós Aladár, bölcsészethallgató. Budapest, VIII., Vámház-körút 8.
 Kovács Elek, bölcsészethallgató. Debreczen. Ref. főiskola.
 Lőri Péter, keresk. akad. hallgató. Budapest, VI., Bulyovszky-u. 25.
 Magyar László, bölcsészethallgató. Budapest, VIII., Baross-u. 38.
 Minkus Imre, egyetemi hallgató. Budapest, VI., Nagy János-u. 48.
 Mornau József, bölcsészethallgató. Budapest, I., Ménési-út 11.
 Oláh Sándor, bölcsészethallgató. Debreczen. Ref. főiskola.
 Orbán János, kegyesrendi papnövendék. Budapest, IV., Városház-tér 4.
 Óváry Zoltán, bölcsészethallgató. Debreczen. Ref. főiskola.
 Panity Vukoszava, bölcsészethallgató. Budapest, VII., Akácfa-u. 6.
 Péterffy László, bölcsészethallgató. Debreczen. Ref. főiskola.
 Pinkóczy Gusztáv, hittanhallgató. Debreczen. Ref. főiskola.
 Pongrácz Elemér, egyetemi hallgató. Budapest, II., Fő-u. 80
 Putnoky Ödön, egyetemi hallgató. Érsekujvár.
 Rákosi Tibor, egyetemi hallgató. Budapest, VIII., Népszínház-u. 47.
 Ruitz Alfonz, premontrei tanárjelölt. Lőcse. Mészáros-u. 3.
 Sándor Mór, tanárjelölt. Kolozsvár, Szentegyház-u. 39.
 Sarkadi Nagy János, bölcsészethallgató. Debreczen. Ref. főiskola.
 Sarkadi Sándor, orvostanhallgató. Budapest, V., Visegrádi-u. 14.
 Schricker Mihály. Győr, Czuczor Gergely-u. 30.
 Sebestyén Pál, joghallgató. Budapest, IV., Vámház-körút 12.
 Steltzer Lajos, bölcsészethallgató. Pozsony, Széplak-u. 72.
 Szántó Miklós, joghallgató. Budapest, IX., Mátyás-u. 13.
 Szegszárdi József, tanárjelölt. Kolozsvár, Mátyáskirály-tér 7.
 Székely Ferenc, tanárjelölt. Kolozsvár, Bocskay-tér 1.
 Szilárd Leó, bölcsészethallgató. Budapest, I., Ménési-út 11.
 Takácsy Dénes, egyetemi hallgató. Gyula, Erkel-tér 2.
 Tollas Béla, bölcsészethallgató. Debreczen, Széchenyi-u. 25.
 Trombitás Gyula, bölcsészethallgató. Budapest, I., Naphegy-u. 3.

Ulreich Vilmos, bölcsészethallgató. Budapest, I., Ménesi-út 11.
 Vadász Pál, orvostanhallgató. Budapest, I., Fehérvári-út 15/d.
 Valent Mihály, orvostanhallgató. Budapest, VIII., Mária-u. 5.
 Zádor Béla, tanárjelölt. Kolozsvár, Teleki-u. 3.
 Zolnai Dezső, bölcsészethallgató. Budapest, I., Ménesi-út 11.
 Zsinka Ferenc, tanárjelölt. Budapest, VIII., Baross-u. 47.

VII. Az Irodalomtörténet előízetői.

Csegezy László, Bágyon, Torda-Aranyosmegye.
 Endrényi Imre, könyvkereskedő. Szeged, Kelemen-u. 7. (2 pld.)
 Heckenast G. utóda, könyvkereskedő. Pozsony.
 Huszár István, könyvtáros. Nyitra.
 Kilián Frigyes, könyvkereskedő. Budapest, IV., Váci-u. 32. (3 pld.)
 Katz G., könyvkereskedő. Budapest, V., Dorottya-u. 12.
 Mildner Ferenc, könyvkereskedő. Kassa.
 Németh József, könyvkereskedő. Budapest, I., Fehérvári út 15. (50 pld.)
 Pfeifer Ferdinánd, könyvkereskedő. Budapest, IV., Kossuth Lajos-u. 7.
 Rakodczay Pál, polgári iskolai tanár. Szentendre.
 Simay Viktor, Brassó, Porond-u. 1.
 Stark Ferenc, könyvkereskedő. Budapest, I., Krisztina-tér 7.
 Stein János, könyvkereskedő. Kolozsvár. (2 pld.)
 Takács Menyhért dr., jászóvári prépost. Jászó, Abauj-Tornamegye.
 Thierring Gyula, könyvkereskedő. Sopron.

Alsókubin : áll. felső kereskedelmi iskola tanári könyvtára.

Arad : Kölcsey-Egyesület könyvtára.

Arad : kir. kath. főgimnázium tanári könyvtára.

Arad : kir. kath. főgimnázium ifjúsági önképzőköre.

Arad : áll. főreáliskola tanári könyvtára.

Arad : közs. felső kereskedelmi iskola tanári könyvtára.

Aszód : ev. főgimnázium tanári könyvtára.

Baja : ciszterci-rendi főgimnázium ifjúsági önképzőköre.

Baja : áll. tanítóképző-intézet tanári könyvtára.

Baja : róm. kath. polgári leányiskola tanári könyvtára.

Balassagyarmat : áll. főgimnázium tanári könyvtára.

Békéscsaba : ev. főgimnázium tanári könyvtára.

Békéscsaba : áll. polgári iskola tanári könyvtára.

Beregszász : áll. főgimnázium tanári könyvtára.

Besztercebánya : kir. kath. főgimnázium tanári könyvtára.

Besztercebánya : kir. kath. főgimnázium ifjúsági önképzőköre.

Besztercebánya : áll. felső kereskedelmi iskola tanári könyvtára.

Budapest : Országos Kaszinó könyvtára. IV., Semmelweis-u. 1.

Budapest : képviselőházi könyvtár. V., Országház.

- Budapest : egyetemi könyvtár. IV., Ferenciek-tere 5.
 Budapest : Eötvös-kollégium könyvtára. I., Ménési-út 11.
 Budapest : Erzsébet-nőiskola tanári könyvtára. VII., István-út 63.
 Budapest : ciszterci-rendi tanárképző-intézet. VIII., Horánszky-u. 6.
 Budapest : m. kir. honvéd Ludovika-akadémia. VIII., Üllői-út 80.
 Budapest : áll. főgimn. tanári könyvtára. I., Attila-u. 1.
 Budapest : kir. kath. főgimn. tanári könyvtára. II., Ilona-u. 4.
 Budapest : áll. főgimn. tanári könyvtára. III., Zsigmond-u. 114.
 Budapest : áll. főgimn. ifj. könyvtára. III., Zsigmond-u. 114.
 Budapest : áll. főgimn. ifj. önképzőköre. III., Zsigmond-u. 114.
 Budapest : egy leánygimn. tanári könyvtára. IV., Veres Pálné-u. 36.
 Budapest : áll. főgimn. ifj. könyvtára. V., Markó-u. 29.
 Budapest : áll. főgimn. ifj. könyvtára. VI., Munkácsy-u. 26.
 Budapest : áll. főgimn. ifj. önképzőköre. VI., Munkácsy-u. 26.
 Budapest : áll. főgimn. tanári könyvtára. VII., Barcsay-u. 5.
 Budapest : áll. főgimn. ifj. önképzőköre. VII., Barcsay-u. 5.
 Budapest : áll. főgimn. tanári könyvt. VIII., Tavaszmező-u. 17.
 Budapest : gyakorló főgimn. tanári könyvtára. VIII., Trefort-u. 8.
 Budapest : ref. főgimn. tanári könyvtára. IX., Lónyay-u. 4.
 Budapest : ref. főgimn. ifj. önképzőköre. IX., Lónyay-u. 4.
 Budapest : áll. főgimn. tanári könyvtára. X., Füzér-u. 12.
 Budapest : közs. főreáliskola tanári könyvtára. IV., Reáltanoda-u. 7.
 Budapest : közs. főreáliskola ifj. könyvtára. IV., Reáltanoda-u. 7.
 Budapest : áll. főreálisk. tanári könyvtára. VI., Bulyovszky-u. 22.
 Budapest : áll. főreálisk. ifj. könyvtára. VI., Bulyovszky-u. 22.
 Budapest : áll. főreálisk. ifj. önképzőköre. VI., Bulyovszky-u. 22.
 Budapest : közs. főreálisk. ifj. könyvtára. VIII., Horánszky-u. 11.
 Budapest : áll. felsőbb leányisk. tanári könyvtára. VI. Andrassy-út 65.
 Budapest : egy. felsőbb leányisk. tanári könyvtára. IV., Veres Pálné-u. 36.
 Budapest : közs. felső kereskedelmi isk. ifj. önképző-köre. II., Ponty-u. 1.
 Budapest : közs. polg. leányisk. tanári könyvtára V. Vadász-u. 31.
 Budapest : izr. tanítóképző-int. tanári könyvtára. VIII., Röck Szilárd-u. 26.
 Budapest : róm. kath. tanítónőképző tanári könyvtára. IX., Gyep-u. 23.
 Budapest : közs. főreáliskola tanári könyvtára. IV., Reáltanoda-u. 7.
 Budapest : közs. főreáliskola tanári könyvtára. VIII., Horánszky-u. 11.
 Budapest : közs. felső keresk. iskola tanári könyvtára. II., Ponty-u. 1.
 Budapest : közs. felső keresk. iskola tanári könyvtára. VI., Nagymező-u. 1.
 Budapest : közs. felső keresk. isk. tanári könyvtára. VIII., Röck Szilárd-u. 13.
 Budapest : közs. felső keresk. iskola tanári könyvtára. VIII., Rigó-u. 16.
 Budapest : közs. felső keresk. iskola tanári könyvtára. IX., Mester-u. 27.
 Budapest : közs. iparrajziskola tanári könyvtára. IX., Oroszlán-u. 1.
 Budapest : közs. felsőbb leányiskola tanári könyvtára. I., Iskola-tér 1.
 Budapest : közs. felsőbb leányiskola tanári könyvtára. IV., Váci-u. 43.
 Budapest : közs. leánygimnázium tanári könyvtára. IV. Váci-u. 43.
 Budapest : közs. polgári fiúiskola tanári könyvtára. I., Fehér sas-tér 3.
 Budapest : közs. polgári fiúiskola tanári könyvtára. II., Modve-u. 5.

- Budapest: közs. polgári fiúiskola tanári könyvtára. III., Kiskorona-u. 10.
 Budapest: közs. polgári fiúiskola tanári könyvtára. V., Honvéd-u. 27.
 Budapest: közs. polgári fiúiskola tanári könyvtára. VI., Nagymező-u. 1.
 Budapest: közs. polgári fiúiskola tanári könyvtára. VII., Kővér Lajos-u.
 Budapest: közs. polgári fiúiskola tanári könyvtára. VII., Wesselényi-u. 38.
 Budapest: közs. polgári fiúiskola tanári könyvtára. VII., Kertész-u. 30.
 Budapest: közs. polgári fiúiskola tanári könyvtára. VII., Rottenbiller-u. 35.
 Budapest: közs. polgári fiúiskola tanári könyvtára. VII., Damjanich-u. 43.
 Budapest: közs. polgári fiúiskola tanári könyvtára. VIII., Homok-u. 9.
 Budapest: közs. polgári fiúiskola tanári könyvtára. VIII., Német-u. 44.
 Budapest: közs. polgári fiúiskola tanári könyvtára. VIII., Práter-u. 31.
 Budapest: közs. polgári fiúiskola tanári könyvtára. VIII., Üllői-út 54.
 Budapest: közs. polgári fiúiskola tanári könyvtára. VIII., Knezits-u. 17.
 Budapest: közs. polgári fiúiskola tanári könyvtára. IX., Gyáli-út.
 Budapest: közs. polgári fiúiskola tanári könyvtára. X. Százados-u.
 Budapest: közs. polgári leányiskola tanári könyvtára. I., Koronaőr-u. 3.
 Budapest: közs. polgári leányiskola tanári könyvtára. I., Fehérvári-út 60.
 Budapest: közs. polgári leányiskola tanári könyvtára. II., Batthyány-u. 8.
 Budapest: közs. polgári leányiskola tanári könyvtára. III., Bécsi-út 33.
 Budapest: közs. polgári leányiskola tanári könyvtára. IV., Károlyi-u. 8.
 Budapest: közs. polgári leányiskola tanári könyvtára. V. Vadász-u. 31.
 Budapest: közs. polgári leányiskola tanári könyvtára. VI., Felső erdősor 20.
 Budapest: közs. polgári leányiskola tanári könyvtára. VI., Váczi-körút 23.
 Budapest: közs. polgári leányiskola tanári könyvtára. VI., Üteg-u. 14.
 Budapest: közs. polgári leányiskola tanári könyvtára. VII., Dohány-u. 32.
 Budapest: közs. polgári leányiskola tanár, könyvtára. VII., Aréna-út 25.
 Budapest: közs. polgári leányiskola tanári könyvtára. VII., Peterdy-u. 17.
 Budapest: közs. polgári leányiskola tanári könyvtára. VII., Egressy-út 71.
 Budapest: közs. polgári leányiskola tanári könyvtára. VIII., Práter-u. 15.
 Budapest: közs. polgári leányiskola tanári könyvtára. VIII., Csokonai-u. 6.
 Budapest: közs. polgári leányiskola tanári könyvtára. IX., Mester-u. 23.
 Budapest: közs. polgári leányiskola tanári könyvtára. X., Bánya-u. 2.
 Budapest: közs. polgári leányiskola tanári könyvtára. X., Elnök-u.
 Budapest: közs. polgári leányiskola tanári könyvtára. X., Százados-u.

Cegléd: áll. főgimnázium tanári könyvtára.

Csorna: premonstrei-rendi székház könyvtára.

Debreczen: ref. főgimnázium tanári könyvtára.

Debreczen: áll. főreáliskola tanári könyvtára.

Dés: áll. főgimnázium tanári könyvtára.

Eger: róm. kath. felsőbb leányiskola tanári könyvtára.

Eger: áll. főreáliskola tanári könyvtára.

Eperjes: Széchenyi-Kör könyvtára.

Erzsébetváros: áll. főgimnáziumi ifjúsági önképzőköre.

Érsekujvár: községi róm. kath. főgimnázium tanári könyvtára.
 Érsekujvár: Megváltóról nevezett nővérek zárdájának könyvtára.
 Esztergom: közs. főreáliskola ifjúsági könyvtára.
 Esztergom: vizivárosi róm. kath. polgári leányiskola igazgatósága.

Fiume: tengerészeti akadémia tanári könyvtára.
 Fogaras: áll. főgimnázium tanári könyvtára.

Gödöllő: minorita-rendi főgimnázium tanári könyvtára.
 Gyergyószentmiklós: áll. főgimnázium tanári könyvtára.
 Győr: áll. főreáliskola tanári könyvtára.
 Gyöngyös: áll. főgimnázium tanári könyvtára.
 Gyula: róm. kath. főgimnázium tanári könyvtára.
 Gyulafehérvár: róm. kath. főgimnázium tanári könyvtára.

Hajdúnánás: ref. főgimnázium tanári könyvtára.
 Hódmezővásárhely: ref. főgimnázium tanári könyvtára.

Jászberény: áll. főgimnázium tanári könyvtára.
 Jászberény: áll. főgimnázium ifjúsági könyvtára.
 Jászó: premontrei rend központi könyvtára.

Kalocsa: Miasszonyunk-zárda ifjúsági önképzőköre.
 Kaposvár: áll. főgimnázium tanári könyvtára.
 Karczag: ref. főgimnázium tanári könyvtára.
 Kassa: Felsőmagyarországi Rákóczi-Múzeum könyvtára.
 Kassa: áll. felsőbb leányiskola tanári könyvtára.
 Kecskemét: kegyesrendi főgimnázium tanári könyvtára.
 Késmárk: ev. főgimnázium tanári könyvtára.
 Késmárk: áll. felső kereskedelmi iskola tanári könyvtára.
 Kiskunfélegyháza: városi róm. kath. főgimnázium tanári könyvtára.
 Kiskunfélegyháza: áll. tanítóképző intézet tanári könyvtára.
 Kiszszében: kegyesrendi főgimnázium tanári könyvtára.
 Kisújszállás: ref. főgimnázium tanári könyvtára.
 Kolozsvár: középiskolai tanárképző-intézet igazgatósága.
 Kolozsvár: bölcsészeti magyar irodalomtörténeti szeminárium.
 Kolozsvár: róm. kath. főgimnázium tanári könyvtára.
 Kolozsvár: unitárius főgimnázium tanári könyvtára.
 Kolozsvár: áll. tanítóképző intézet tanári könyvtára.
 Komárom: benedekrendi főgimnázium tanári könyvtára.
 Kőrmöcbánya: áll. főreáliskola tanári könyvtára.
 Kőszeg: benedekrendi főgimnázium tanári könyvtára.
 Kúnszentmiklós: ref. főgimnázium tanári könyvtára.

Léva: áll. tanítóképző intézet tanári könyvtára.
 Liptószentmiklós: áll. polgári fiúiskola igazgatósága.

Losonc: áll. főgimnázium tanári könyvtára.
 Lőcse: kir. kath. főgimnázium tanári könyvtára.
 Lugos: áll. főgimnázium tanári könyvtára.

Mezőkövesd: kir. kath. főgimnázium tanári könyvtára.
 Mezőtúr: ref. főgimnázium tanári könyvtára.
 Miskolc: áll. polgári leányiskola tanári könyvtára.
 Monor: polgári fiúiskola tanári könyvtára.

Nagybánya: áll. főgimnázium tanári könyvtára.
 Nagyvárad: felső kereskedelmi iskola tanári könyvtára.
 Nagyvárad: román. kath. kisdiedvönöképző tanári könyvtára.
 Nagykikinda: áll. főgimnázium tanári könyvtára.
 Nagykikinda: áll. főgimnázium ifjúsági önképzőköre.
 Nagykőrös: ref. főgimnázium tanári könyvtára.
 Nagykőrös: ref. főgimnázium ifjúsági önképzőköre.
 Nagyszében: görög keleti román szeminárium igazgatósága.
 Nagyszombat: érseki főgimnázium tanári könyvtára.
 Naszód: alapítványi főgimnázium tanári könyvtára.
 Nyiregyháza: ev. főgimnázium tanári könyvtára.
 Nyitra: román. kath. főgimnázium tanári könyvtára.

Palánka: áll. polgári fiúiskola tanári könyvtára.
 Pannonhalma: Szent-Benedekrend központi könyvtára.
 Pápa: ref. főiskola tanári könyvtára.
 Pápa: ref. főiskolai Magyar Társaság.
 Pápa: ref. tanítónöképző intézet tanári könyvtára.
 Pécs: áll. főreáliskola ifjúsági önképzőköre.
 Pozsony: Szent Orsolyarend tanítónöképző intézete.
 Pozsony: áll. főreáliskola tanári könyvtára.
 Pozsony: ev. főgimnázium tanári könyvtára.
 Pozsony: áll. polgári leányiskola tanári könyvtára.

Rimaszombat: protestáns főgimnázium tanári könyvtára.
 Rimaszombat: protestáns főgimnázium ifjúsági könyvtára.
 Rózsahegy: kegyesrendi főgimnázium tanári könyvtára.

Sárospatak: ref. főiskola központi könyvtára.
 Sárospatak: ref. főgimnázium ifjúsági önképzőköre.
 Sárospatak: áll. tanítónöképző intézet tanári könyvtára.
 Sepsiszentgyörgy: áll. polgári leányiskola önképzőköre.
 Sopron: ev. főgimnázium tanári könyvtára.
 Sopron: áll. felsőbb leányiskola tanári könyvtára.
 Sopron: felső kereskedelmi iskola tanári könyvtára.
 Szabadka: városi főgimnázium tanári könyvtára.
 Szabadka: városi felső kereskedelmi iskola tanári könyvtára.

- Szászváros: ref. főgimnázium tanári könyvtára.
 Szászváros: ref. főgimnázium ifjúsági önképzőköre.
 Szeged: Somogyi-könyvtár.
 Szeged: kegyesrendi főgimnázium tanári könyvtára.
 Szeged: áll. főgimnázium ifjúsági önképzőköre.
 Székesfehérvár: ciszterci-rendi főgimnázium tanári könyvtára.
 Székesfehérvár: áll. főreáliskola tanári könyvtára.
 Székesfehérvár: áll. főreáliskola ifjúsági önképzőköre.
 Szekszárd: áll. főgimnázium tanári könyvtára.
 Szekszárd: áll. főgimnázium ifjúsági önképzőköre.
 Szenicze: áll. polgári fiúiskola tanári könyvtára.
 Székelyudvarhely: róm. kath. főgimnázium tanári könyvtára.
 Székelyudvarhely: áll. főreáliskola tanári könyvtára.
 Szentgyörgy: kegyesrendi főgimnázium tanári könyvtára.
 Szilágysomlyó: róm. kath. főgimnázium tanári könyvtára.
 Szolnok: áll. főgimnázium tanári könyvtára.
 Szolnok: áll. főgimnázium ifjúsági könyvtára.
 Szombathely: áll. főreáliskola ifjúsági önképzőköre.
 Szombathely: premontrei-rendi főgimnázium ifjúsági önképzőköre.
 Szombathely: községi felső kereskedelmi iskola tanári könyvtára.
- Tata: kegyesrendi főgimnázium tanári könyvtára.
 Temesvár: kegyesrendi főgimnázium tanári könyvtára.
 Temesvár: áll. főreáliskola ifjúsági könyvtára.
 Temesvár: városi felsőkereskedelmi iskola ifjúsági önképzőköre.
- Ungvár: kir. kath. főgimnázium ifjúsági önképzőköre.
- Vajdahunyad: községi polgári leányiskola tanári könyvtára.
 Veszprém: kegyesrendi főgimnázium tanári könyvtára.
 Versecz: községi polgári leányiskola tanári könyvtára.
 Veszprém: áll. felsőkereskedelmi iskola tanári könyvtára.
- Zalaegerszeg: áll. főgimnázium tanári könyvtára.
 Zenta: községi főgimnázium tanári könyvtára.
 Zircz: ciszterci-rendi apátság könyvtára.
 Zombor: községi felsőkereskedelmi iskola tanári könyvtára.
 Zolna: áll. főreáliskola tanári könyvtára.

VIII. Statisztikai adatok.

A Magyar Irodalomtörténeti Társaságnak működése első évében, 1912-ben: 1004 tagja és előfizetője volt. Ezek közül tiszteleti tag: 2, alapító tag: 13, rendes tag: 634, rendkívüli tag: 64, előfizető: 291. Összesen 1004 tag és előfizető.

A tagok közül egyetemi, műegyetemi é akadémiai tanár: 41, gimnáziumi és reáliskolai tanár: 300, felsőbb leányiskolai tanár: 24, felsőkereskedelmi iskolai tanár: 14, tanítóképző-intézeti tanár 15, polgáriiskolai tanár 36, egyéb tanintézeti tanár és tanító: 35, pap: 15, orvos: 3, ügyvéd: 5, tisztviselő: 60, nyugdíjas: 7, író 10, művész: 6, földbirtokos: 20, kereskedő: 8, magánzó: 17, tanárjelölt, egyetemi, műegyetemi és akadémiai hallgató: 97.

Az előfizetők közül egyetem, műegyetem és akadémia: 10, gimnázium és reáliskola: 111, felsőbb leányiskola 7, felsőkereskedelmi iskola: 16, tanítóképző-intézet: 9, polgári iskola: 51, egyéb tanintézet: 5, társaskör, múzeum és nyilvános könyvtár: 10, könyvkereskedők és magánosak 72.

A folyóirat 1300 példányban jelent meg.